

INLEIDING

Deze infobrochure richt zich tot mensen die het overwegen om een woon- of dagbestedingsproject op te starten onder begeleiding van GiPSo, of hiermee reeds gestart zijn. Met deze infobrochure willen we jullie informeren over een aantal belangrijke aspecten die bij zo'n project komen kijken. Voor mensen die een project overwegen, hopen we dat deze infobrochure een hulp kan zijn om hun weg uit te stippelen. Voor projecten die in realisatie zijn, hopen we dat ze er soms op kunnen terugvallen.

De infobrochure bevat een aantal thema's die aan bod komen bij de uitbouw van een woon- en/of dagbestedingsproject:

1. Een eerste hoofdstuk gaat dieper in op de uitgangspunten van GiPSo en hoe ze jou kunnen helpen bij het uitbouwen van een visie en concept. Dit is voor ons het startpunt bij uitstek van je initiatief, en plaatsen we daarom vooraan in deze brochure.
2. In een tweede hoofdstuk bespreken we de weg die je aflegt tot realisatie.
3. Hoofdstuk drie gaat over het vormen en organiseren van de groep en alles dat daarbij komt kijken.
4. Hoofdstuk vier gaat in op het financiële plaatje van je project: welke verschillende inkomsten en uitgaves heb je, hoe maak je een businessplan...
5. Hoofdstuk vijf gaat over de realisatie van je vastgoed en mogelijke constructies daarvoor.
6. Hoofdstuk zes gaat over de organisatie van de zorg.

In bijlage 1 vind je meer informatie over GiPSo en de rol die wij kunnen spelen in het ondersteunen van je initiatief.

In bijlage 2 geven we kort wat informatie over de initiatieven die af en toe aan het woord worden gelaten in deze brochure. Je vindt er ook de contactgegevens.

De structuur van de hoofdstukken is, op hoofdstuk 1 na, opgebouwd aan de hand van het stappenplan waar we bij GiPSo mee werken. Het stappenplan is net zoals de infobrochure bedoeld als leidraad. Het overzicht per fase vind je in het hoofdstuk projectontwikkeling. Het overzicht van de acties per thema vind je in de desbetreffende hoofdstukken.

Het is belangrijk ook te vermelden wat deze brochure niet is. Het is geen kant en klare handleiding van te volgen stappen. Elk project is anders door de verschillende keuzes die gemaakt worden. Het is onmogelijk in één brochure al de mogelijkheden in de diepte te schetsen. Deze infobrochure probeert je dus vooral aan het denken te zetten door tips en mogelijke valkuilen te benoemen. We hopen dan ook dat het lezen ervan je duidelijker maakt waar je aan begint. En dat je in een later stadium beter voorbereid bent op hindernissen en dergelijke.

Deze infobrochure is een tweede versie. De bedoeling is regelmatig te updaten. Wie weet komen de ervaringen die jullie opdoen, hier nog goed van pas?

Alvast veel inspiratie gewenst.

INHOUDSTAFEL

INLEIDING.....	1
INHOUDSTAFEL.....	2
MISSIE EN VISIE.....	5
1 EIGEN REGIE.....	6
1.1 Een thuis creëren: kwaliteit van leven.....	7
1.2 Samenleven: met wie?	8
1.3 Eigenaarschap van het project	8
1.4 Uitdagingen bij eigen regie.....	9
2 SOLIDARITEIT	11
2.1 Solidariteit en het vormen van de groep.....	11
2.2 Solidariteit om tot gedeelde regie te komen	12
2.3 Solidariteit om tot betaalbare oplossing te komen.....	13
2.4 Solidariteit op lange termijn	14
3 INCLUSIE.....	15
4 BETAALBAARHEID	17
4.1 Betaalbare dag- en huurprijs	17
4.2 Delen van zorgbudgetten	17
4.3 Inbreng van privémiddelen.....	18
PROJECTONTWIKKELING	19
1. De verkennende fase	20
2. De conceptuele fase	21
3. De realisatiefase	23
4. De opstartfase.....	26
VORMEN EN ORGANISEREN VAN EEN GROEP	28
1. Groepsprocessen tussen ouders	29
1.1. Bondgenoten zoeken.....	29
1.2. Verwachtingen duidelijk stellen	31
1.3. Intentieverklaring	32
1.4. Volgers in je project betrekken.....	32
1.5. Informele momenten.....	33

1.6.	Huishoudelijk reglement schrijven	34
1.7.	Externe procesbegeleiding	34
2.	Interne organisatie	35
1.1.	Interne organisatie uitbouwen	35
1.2.	Externe organisatiestructuur	38
1.2.1.	Vereniging Zonder Winstoogmerk.....	38
1.2.2.	Cvba-so.....	39
1.3.	Keuze van uitvoering	40
1.3.1.	Zelf vergunning aanvragen bij het VAPH	40
1.3.2.	Niet-vergunde zorgaanbieder	41
1.3.3.	Samenwerking met een vergunde zorgaanbieder	41
1.3.4.	Groenezorginitiatief.....	42
1.3.5.	Regie uit handen geven	42
3.	De groep personen met een beperking.....	43
3.1.	Vraagverheldering collectief en individueel	43
3.2.	Groepsactiviteiten	44
FINANCIËLE ASPECTEN		45
1.	Het budget voor woon- en leefkosten.....	46
1.1.	Inkomsten voor woon- en leefkosten.....	46
1.2.	Uitgaves woon- en leefkosten	46
2.	Het budget voor zorg en ondersteuning	47
2.1.	Inkomsten	47
2.2.	Uitgaves	50
3.	Alternatieve financiering	51
3.1.	Subsidies	51
3.2.	Fondsenwerving.....	51
4.	Opmaak van een businessplan	53
5.	Financiële realisatie van je droom	55
VASTGOED.....		56
1.	Vastgoedconcept onder de loep.....	57
1.1.	Ligging en bereikbaarheid.....	58
1.2.	Woonnoden	59
2.	Location hunting	60
2.1.	Ruimtelijke ordening.....	60

2.2. Erfpacht.....	61
3. Constructie vastgoed	62
3.1. Eén ouder of andere initiatiefnemer koopt/ enkele initiatiefnemers kopen.....	62
3.2 Groep koopt	63
3.3 Externe partner verhuurt.....	63
3.3.1 Private eigenaar	64
3.3.2 De lokale overheid als partner.....	64
3.3.3 Projectontwikkelaars of sociale ondernemers als partners	65
3.3.4 Andere	66
4. Nieuwbouw of renovatie	66
5. Financieel plaatje	67
ZORG.....	68
1. Het zorgplaatje: wat?.....	69
2. Het zorgplaatje: wie?	70
2.1. Vrijwilligers	71
2.2. Reguliere ondersteuning	73
2.3. Gespecialiseerde ondersteuning	75
3. Het zorgplaatje: hoe?.....	77
TOT SLOT	78
BIJLAGE 1: OVER GIPSO	79
Ontstaan	79
Missie en visie	80
Coaching.....	80
BIJLAGE 2: PROJECTEN IN DE KIJKER	81
Think out of the box (www.thinkoutofthebox.be)	81
Casa di Mauro (www.casadimauro.be)	81
Bindkracht (www.vzwbindkracht.be)	81
Bijs (www.bijs.be)	82
De Kanteling (www.leefboerderijdekanteling.be).....	82
Honk (www.honk.be).....	82
De Kompanie (www.dekompanie.net)	82
Wijzersterk (www.wijzersterk.be)	83

MISSIE EN VISIE

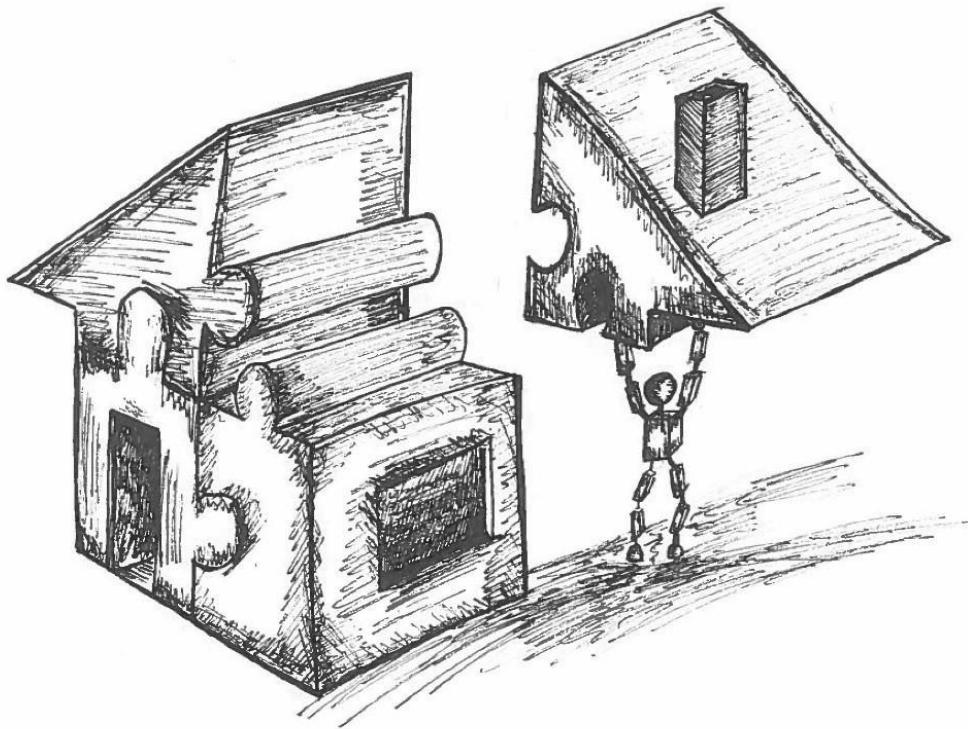
Wanneer je een initiatief overweegt, heb je bepaalde beweegredenen die je de moed en drive geven om eraan te beginnen. Je wil zelf kunnen beslissen met wie je zoon of dochter samenleeft. Je wil zelf kunnen beslissen op welke manier de zorg georganiseerd wordt. Je wil zelf kunnen beslissen hoe de dagbesteding ingevuld wordt. Je maakt je zorgen omtrent de toekomst en wat er gebeurt met je zoon of dochter wanneer jij er niet meer bent. Je streeft naar een warme kleinschalige woon- en zorgvorm in de buurt met eigenaarschap van bewoners en ouders. Of – als je geen ouder bent – je wil meewerken aan een gedifferentieerder aanbod voor personen met een beperking met maximale keuzemogelijkheden...

Je hebt kortom een droom die je wil realiseren. Die droom is een bepaald beeld dat je voor ogen hebt. Belangrijk is dit beeld goed te gaan verkennen. Het bevat de basis voor je missie en visie. Het bevat een basis voor het vinden van medestanders en voor hoe het project er zal uitzien.

De maatschappelijke meerwaarde van projecten die GiPSo ondersteunt, ligt in een visie die opgebouwd is rond een aantal noemers. De belangrijkste is het bevorderen van de eigen regie van mensen met een beperking. De andere zijn solidariteit, inclusie en betaalbaarheid. Deze vier noemen we onze **vier uitgangspunten**.

In dit hoofdstuk gaan we op elk van de vier uitgangspunten dieper in. We gaan ook dieper in op een aantal uitdagingen die tijdens de realisatie van je initiatief op je pad kunnen komen en waar deze uitgangspunten een rol spelen. De uitwerking van deze uitgangspunten beschouwen we ook als hét vertrekpunt bij uitstek om je visie op te bouwen. Deze visie heb je nodig om zelf de maatschappelijke meerwaarde van je project te blijven zien. Het helpt je om het overzicht te behouden en **om de neuzen in dezelfde richting te houden**. Zonder een visie bestaat het gevaar over een aantal facetten te vlug heen te gaan waardoor je later in de problemen kan komen. Vanuit een gedeelde visie heb je een sterke basis om aan de slag te gaan om je project vorm te geven.

1 EIGEN REGIE

Het **creëren van een eigen plek** voor de persoon met een beperking is meestal de belangrijkste reden om een initiatief te nemen. Werk en woonst zijn voor iedereen van ons twee essentiële onderdelen van ons leven: ze geven betekenis. Een huis voelt pas aan als een thuis wanneer je je er vertrouwd voelt, tot rust komt, wanneer je je erin herkent. Werk of dagbesteding is pas zinvol wanneer iemand zich kan identificeren met hetgeen hij of zij op dat moment aan het doen is.

Deze eigen plek hangt nauw samen met onze vrijheid om te kiezen hoe we door het leven gaan. Vrijheid is van groot belang voor ons welbevinden. Kiezen met wie we samen door het leven gaan, is een basisrecht. Kiezen waar we mogen wonen ook. Elke mens heeft recht om zichzelf te ontwikkelen en een eigen plek te vinden. Zo ook mensen met een beperking. Als gevolg van hun beperking moeten ze zich echter op de een of andere manier afhankelijk opstellen. De ene heeft hulp nodig om te eten, de ander om met geld om te gaan, iemand anders moet begeleid worden in het samenleven met anderen. De vraag is hoe we als samenleving ons best kunnen doen deze autonomie of eigen regie te bevorderen. Als mensen met een beperking volwaardige burgers mogen zijn, moeten zij gebruik kunnen maken van de samenlevingsmodellen die de samenleving als evident en normaal beschouwt. De ondersteuning moet hierrond georganiseerd worden zodat mensen met een beperking zo autonoom als mogelijk hun leven kunnen uitbouwen. GiPSO is ontstaan uit de vaststelling dat te weinig personen met een beperking een eigen plek hebben in onze samenleving. Dit vormt voor ons de aanleiding om nieuwe initiatieven aan te moedigen en te ondersteunen.

"Ik wil voor mijn dochter een aanpak die zoveel mogelijk op maat is van wie zij is, afgestemd op wat zij kan en niet kan. De hamvragen om onze werking verder uit te bouwen zijn: **'Wat heb je nodig om gelukkig te zijn?'**, **'Waar wil je in groeien?'**, **'Wat zijn jouw levensdromen?'** **Daarbij is het belangrijk om uit te zoeken tot hoe ver je hier zelf kan aan bijdragen en waarvoor je hulp en steun nodig hebt van anderen.** Sommige van onze Bindkrachtbewoners kunnen dit zelf verwoorden, maar voor anderen, zoals mijn dochter, is dit niet mogelijk. Daar heb je als ouder dan een wezenlijke rol in, je bent hun stem. Je kan de relatie met jouw kind naar believen vorm blijven geven, je kan de frequentie van contact en inzet in samenspraak zelf bepalen. Voor mij voelt dit heel goed. Zo hoeft het voor mij niet dat zij 24 op 24u in Bindkracht verblijft. Ik wil haar thuis hier bij mij zo lang mogelijk koesteren. Dus overdag kan zij aan alle activiteiten waar zij deugd van heeft in het kader van Bindkracht deelnemen, bepaalde dagdelen en vooral ook de nachten wil ik haar zelf nog kunnen verzorgen thuis. Maar het geeft een onwaarschijnlijke geruststelling dat ik weet als moeder dat mijn dochter steeds in het Bindkrachthuis terecht kan. Dus als mijn man en ik er eens tussenuit willen of eens ziek zijn dan hebben we de garantie van een kwaliteitsvolle oplossing. Dit is uiteindelijk toch ook het antwoord op de **zorg voor de toekomst.**" - Nadia, Bindkracht

1.1 Een thuis creëren: kwaliteit van leven

Om een geschikte plek te vinden, vertrek je met te kijken wat de persoon met een beperking wil. Waar geeft hij of zij betekenis aan? We denken hierbij bijvoorbeeld aan wensen rond daginvulling, hobby's, kamerinrichting, toezicht, en dergelijke meer. Een thuis is een omgeving die aan de noden van de persoon met een beperking beantwoordt: aangepaste zorg, aangepast werk, verzorging, voeding, mobiliteit, ontspanning. Een thuis is een vertrouwde en veilige omgeving. Een omgeving waarin iemand tot ontplooiing kan komen.

Een ouderinitiatief biedt op dat vlak mogelijkheden. Ouders die vertrekken vanuit de wens om een thuis te creëren, stellen **kwaliteit van leven** centraal. De kwaliteit van zorg is belangrijk maar altijd ondergeschikt aan de kwaliteit van leven. Een kleinschalig woonproject is niet gelijk aan een micro-voorziening. Het is de invulling van de eigen regie die het verschil maakt.

"Onze voornaamste activiteiten vinden plaats buiten, in een groene omgeving. Iedereen die start is in principe bereid om buiten te werken. Wij stemmen echter zoveel mogelijk ons aanbod af op de wensen van onze gasten. Er zijn er die vaste taken hebben en die daar blij mee zijn. Anderen zijn leergierig en hebben nood aan uitdaging. Bij hen streven we dat ze vrijwillig in de omgeving kunnen gaan werken. Voor de gebruikers waarvoor kiezen moeilijk is, proberen we zoveel als mogelijk hun signalen op te pikken om te zien wat ze graag doen. Wat ze graag doen, gaan we dan meer aanbieden." - Sylvia, leefboerderij De Kanteling

1.2 Samenleven: met wie?

Een ander belangrijk aspect van eigen regie is het recht om te mogen kiezen met wie je samenleeft. Mensen met een (verstandelijke) beperking hebben in vele gevallen niet de keuze met wie ze willen samenleven. Ze passen zich vaak aan en leren omgaan met mensen die hen minder goed liggen. Hoe geef je de touwtjes meer in handen van de persoon met een beperking zelf?

- **Netwerk behouden.** Sommige ouders proberen hier een antwoord op te bieden door met de ouders van vrienden van de persoon met een beperking een project op te zetten. Meestal gaat het om vrienden van op school of vrienden van de vrijetijdsvereniging. De ouders schatten in dat het behouden en uitbouwen van het bestaande netwerk van zoon of dochter bijdraagt aan het gevoel van een eigen plek. Het gevoel van autonomie wordt bevorderd doordat ze zichzelf kunnen zijn in relatie tot anderen, doordat ze zich gewenst voelen bij anderen en/of van betekenis zijn voor anderen.
- **Nieuw netwerk opbouwen.** Andere ouders gaan op zoek naar medebewoners en schatten in of de kinderen bij elkaar passen. Die inschatting is niet eenvoudig: Is het van belang dat ze hetzelfde type handicap hebben? Dezelfde leeftijd? Dezelfde zorgnoden? Interesses? Maak je werk van heterogene of homogene groepen? Jezelf zijn en van betekenis zijn voor anderen is ook mogelijk in een heterogene groep, maar de keuze is niet eenvoudig te maken. Je zal meer tijd en energie moeten steken in de organisatie van de noden van de leden van een heterogene groep. De solidariteit tussen ouders en personen met een beperking zal ook groter moeten zijn.

Zie p. 31, verwachtingen duidelijk stellen

Het is van groot belang om voldoende aandacht aan de groepssamenstelling te schenken. Dat is niet eenvoudig, omdat je bij de zoektocht naar bondgenoten ook op zoek bent naar ouders die je initiatief mee willen vormgeven. Voor het welslagen van je initiatief is de match tussen ouders belangrijker. Voor de kwaliteit van je initiatief is de match tussen personen met een beperking echter essentieel. De match tussen ouders zou soms kunnen overheersen. Denk en praat dus genoeg over die andere match. Breng de personen met een beperking samen.

Zie p. 44, groepsactiviteiten organiseren

1.3 Eigenaarschap van het project

Eigen regie heeft ook betrekking op de mate waarin iemand een **actieve rol** wil spelen bij de uitbouw van het project en de mate waarin die persoon zelf mee wil of kan beslissen: de mate van eigenaarschap. In welke mate kiest de persoon met een beperking of ouders over hoe het gebouw eruit moet zien? In welke mate overleggen ze mee over een huishoudelijk reglement op hun maat? In welke mate mogen ze zelf mee beslissen wanneer ze willen verzorgd worden of wanneer ze wat willen eten?

Het is aan initiatiefnemers om **de regiewensen voor de personen met een beperking te maximaliseren en te bewaken**. Door eigenaar te blijven, blijven initiatiefnemers zelf toezien op hoe het loopt in het project en hebben ze de tools in handen om zelf bij te sturen. Eigenaarschap van de woning maakt dat je niet afhankelijk bent van anderen om de woning te verbouwen. Eigenaarschap over de zorg wil zeggen dat je zelf kan kiezen hoe je de zorg organiseert en wie die komt leveren.

Eigen regie hoeft echter niet hetzelfde te zijn als alles zelf doen. Je kan zelf eigenaar worden van de woning, maar je kan ook samenwerken met eigenaars die de woning verhuren. Je kan zelf personeel aanwerven, maar je kan ook evengoed samenwerken met een vergunde zorgaanbieder. Een goede samenwerking met een partner kan de realisatie, kwaliteit en duurzaamheid van je initiatief bevorderen. Het maakt ook dat je niet alles alleen moet doen.

Zie p. 24, Succesfactor 3: aangaan van duurzame samenwerkingsverbanden

De regie van ouders waarborg je door inspraak te geven in de bestuursorganen van je initiatief in de Raad van Bestuur of Algemene Vergadering.

Zie p.35, Interne organisatie uitbouwen

*“Wij houden zelf de aansturing van ons personeel in handen en kunnen zo bijsturen, waar nodig. Wij komen ook met de ouders om de 6 tot 8 weken samen en luisteren dan naar de wensen van de ouders. Als dagelijks bestuur moeten we niet enkel deze bijeenkomsten leiden, maar vooral ook distilleren wat er leeft en bespreken met ouders en begeleiding hoe we hierop kunnen inspelen. Doch moet altijd **de afweging worden gemaakt tussen individueel en groepsbelang**.” - Bob, Think out of the box*

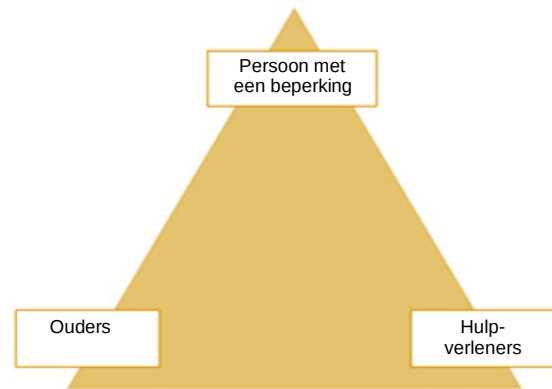
1.4 Uitdagingen bij eigen regie

Wie heeft de regie?

Veel mensen met een beperking hebben het heel moeilijk hun eigen wensen onder woorden te kunnen of te durven brengen. De loyaliteit naar ouders of hulpverleners toe is vaak groter dan hun wens tot autonomie. Toch is het voor hun welbevinden het beste om een eigen plek te hebben en het gevoel van autonomie te vergroten.

Denk bijvoorbeeld aan een situatie waarbij een jongen met een verstandelijke beperking wil samenwonen met een meisje omdat hij een relatie met haar wil. De ouders zijn ongerust over de consequenties en willen dit tegenhouden. Als ze beslissen om niet tegemoet te komen aan de vraag van hun zoon doen ze afbreuk aan zijn eigen regie. Is het dan de zoon die beschermd moet worden tegen zijn eigen wil. Of zijn het de ouders die niet durven tegemoet te komen aan zijn wil?

Het werk maken van eigen regie is een gedeelde verantwoordelijkheid tussen al de mensen die zorg dragen voor de persoon met een beperking. In een project hebben zowel ouders als hulpverleners de verantwoordelijkheid om een stem te geven aan de personen. Dit leidt vaak tot een spanningsveld: Personen met een beperking zeggen wel eens andere dingen tegen hulpverleners dan tegen ouders en omgekeerd. Ouders denken wel eens dat ze het beter weten dan hulpverleners. Hulpverleners beschouwen ouders wel eens als lastposten.

We verwijzen hierbij graag naar de boeken van Chiel Egberts over **driehoekskunde**. Hij spreekt over de driehoek tussen persoon met beperking, ouders en professionelen. Op elke as in de driehoek zit een spanningsveld. Het is in het belang van de persoon met beperking om het evenwicht in deze driehoek te vinden: een constructieve samenwerking vergroot dit evenwicht. Twee voorbeelden ter illustratie:

1. Ouders van een meisje stellen permanente professionele aanwezigheid voorop, ook 's nachts. De dochter hoopt echter eens verlost te zijn van die permanente controle, ze maakt dit kenbaar aan de begeleiding en die volgt daarin. Op welke manier communiceert de begeleiding dit naar de ouders? Hoe gaan ouders hiermee om?
2. Een begeleider wil graag een activiteit organiseren waarbij ze haar eigen hobby kan inbrengen. Na enkele keren blijkt dat een van de gebruikers hierbij probleemgedrag vertoont. Deze krijgt niet gezegd dat hij die aangeboden activiteit niet graag doet. De loyaliteit naar de begeleiding toe is te groot. Aan wie is het om de juiste signalen hieromtrent op te pikken? De ouders en begeleiding hebben daar een gedeelde verantwoordelijkheid.

Het boek "Vasthoudend loslaten" (Chiel Egberts, 2017) is een aanrader voor elke ouder.

Zie p. 76, tips voor de samenwerking met gespecialiseerde hulpverlening

Duurzaamheid van eigen regie

Je eigen betrokkenheid maakt het verschil in het project. Op termijn komt die betrokkenheid onder druk. Hoe veranker je de regie op een duurzame manier? Wat zal er gebeuren wanneer ouders er niet meer zijn?

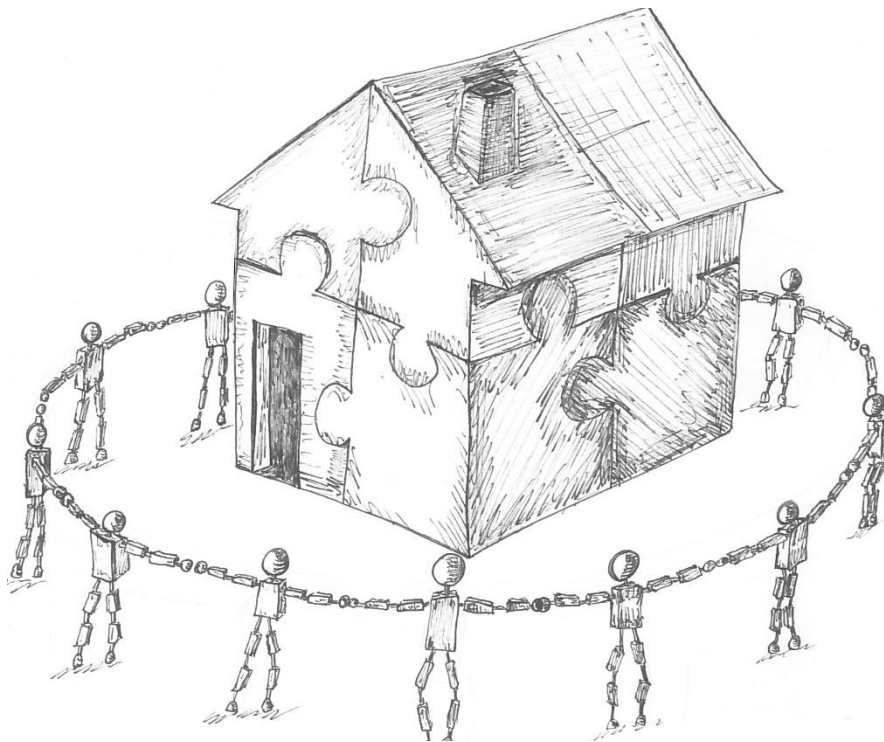
Zullen professionelen het initiatief borgen? Broers en zussen? ... Ga tijdig op zoek naar versterking. Zoek partners die de visie van regie bij de personen met een beperking kunnen onderschrijven, zodat hun regie kan gewaarborgd worden.

Hetzelfde geldt ook voor het zoeken naar vervanging wanneer een van de personen met beperking uit het project trekt. Wie moet dat zijn? Hoe versterk je de regie van de nieuwe persoon met beperking?

Zie p.27, organisatorische duurzaamheid

2 SOLIDARITEIT

Initiatiefnemers van een project hebben niet noodzakelijk dezelfde beweegredenen. Iedereen heeft initieel een verschillend project in zijn hoofd. Eigen regie is daarom niet vanzelfsprekend gedeelde regie. Dromen kunnen verschillen. Van gedeelde regie moet je werk maken. Men moet in dialoog gaan en durven doorspreken. Daarbij zal solidariteit tussen de initiatiefnemers essentieel zijn. Zonder solidariteit is er geen gedeelde regie. In een ouderinitiatief is die solidariteit verregaand. Solidariteit is nodig om (1) de groep te vormen, om (2) van eigen regie tot gedeelde regie te komen en om (3) het project mogelijk te maken op een betaalbare manier.

2.1 Solidariteit en het vormen van de groep

Wie beslist er welke personen met een beperking instappen in het project en wie niet? Wanneer blijkt dat er verschilpunten in het verlanglijstje zijn, hebben ouders de keuze: ofwel zoeken ze een compromis, ofwel gaan ze geen samenwerking aan en selecteren ze andere bondgenoten die meer gelijklopende belangen hebben. Als de personen met een beperking goed overeenkomen, kan ook de solidariteitsbereidheid groter zijn.

Beginnende initiatiefnemers staan hier vaak voor een moeilijke keuze. Het kan zinvol zijn om het beslissingsproces aanvankelijk zelf in handen te nemen. Zo kan je gelijkgezinden selecteren waar je vooral op gebied van missie en visie een match vindt. Zo voorkom je een oudergroep met verschillende verlanglijstjes of waar de neuzen niet in dezelfde richting staan. Langs de andere kant ontnem je dan al regie bij de andere ouders. Je bouwt zekerheid in voor de realisatie van je project en de toekomst van je eigen kind, maar hebt de toekomst van andere kinderen op dat ogenblik in handen. Daar is niets mis mee, maar er

bewust van zijn en transparant over communiceren naar de andere ouders toe kan veel misverstanden voorkomen. Het moet de bedoeling zijn om de regie op termijn af te staan aan de groep, maar voor ouders die mee instappen, is dit niet altijd zo duidelijk. Ze voelen zich al snel volgers en geen trekkers. Er ontstaan al snel verwachtingen naar de beginnende initiatiefnemers toe die de solidariteit in de weg staan.

Het is belangrijk dat ouders zich identificeren met het project. Ze zijn een deel van een groep ouders die er samen voor gaan en solidair zijn naar elkaar toe. Deze solidariteit is er echter nooit vanaf dag één. Solidariteit vraagt **nabijheid, betrokkenheid en vertrouwen**. Daarin moet geïnvesteerd worden.

Wanneer je met een groep begint, is het essentieel dat je het gesprek over verwachtingen aangaat. Dat gesprek legt als het ware een veilige basis voor de solidariteit die nodig is om het project te laten slagen: Solidariteit begint kortom met **transparantie**. Wij raden daarom een collectief gesprek met de hele groep over onderstaande vier thema's aan:

1. Welke waarden en normen delen we? Met welke bril kijk ik naar de dingen? Met welke bril kijken wij als project naar de dingen?
2. Waarom doen we de dingen die we doen? Welke zijn mijn beweegredenen? Welke zijn de beweegredenen als groep?
3. Hoe willen we ons organiseren? Wat doen we zelf? Wat doen we samen met anderen?
4. Welke talenten zijn aanwezig in de groep en hoe zetten we die in?

Het antwoord op deze vragen zal later een krachtig element blijken in het verdere verloop van je project. Ze bieden een **hulpmiddel** om de neuzen in dezelfde richting te zetten. Een gesprek over deze zeven thema's biedt aan initiatiefnemers de kans om de regie in de groep te leggen, en tegelijk om **mandaat** te vragen om te blijven trekken aan het initiatief. Alle betrokken ouders hebben een kader waarbinnen ze het vertrouwen uiten dat er sommigen trekken om het project te realiseren. Zonder de solidariteit te verliezen, mag er iemand meer trekken dan de andere.

Zie p. 31, verwachtingen duidelijk stellen

2.2 Solidariteit om tot gedeelde regie te komen

Je eigen vrijheid eindigt waar de vrijheid van de ander begint. Je eigen persoonlijk verlanglijstje zal pas gerealiseerd raken wanneer je ook rekening houdt met het verlanglijstje van de andere. Het mag duidelijk zijn dat er tussen de verschillende initiatiefnemers over die eigen regie moet gesproken worden. Daarbij is solidariteit essentieel.

Een voorbeeld: In een woongroep voor personen met een beperking kijkt de ene persoon graag naar het tv-programma Thuis, de andere liever naar Familie. Er is maar één televisie. Iedereen heeft recht om te kijken naar wat men liefst wil, maar in de realiteit is dit moeilijk. Hoe ga je daarmee om? Spreek je een regeling af (bijvoorbeeld één dag Thuis, de andere dag Familie)? Wat doe je als er een heel spannende slotaflevering is, die je volgens de regeling niet zou kunnen zien? Solidariteit is een belangrijk uitgangspunt hierin. **Hoe groter de solidariteit tegenover elkaar, hoe gemakkelijker het is om afspraken te maken.**

Een ander voorbeeld is het volgende: de ouders van een meisje in een rolstoel willen graag instappen in een ouderinitiatief waar niemand anders in een rolstoel zit. Als de andere ouders daar niet over spreken, kan dit gegeven later opspelen wanneer beslissingen over de wooninfrastructuur en wooninrichting moeten genomen worden. Er bestaat dan geen engagement van de andere ouders om de woning rolstoeltoegankelijk in te richten. Willen de andere initiatiefnemers rekening houden met de rolstoeltoegankelijkheid en wat zijn de consequenties daarvan (onder andere naar betaalbaarheid toe)?

Het is onmogelijk om van bij de start alle mogelijke verschilpunten te overzien. Vaak kom je hier pas later op uit. Een goede dosis solidariteit bij de start van je project zal maken dat je gewapend bent om dit bespreekbaar te maken en sneller tot een oplossing te komen.

2.3 Solidariteit om tot betaalbare oplossing te komen

De mensen die in een project stappen, moeten overtuigd zijn dat ze elkaar nodig hebben om het doel te bereiken. Ook voor het financiële welslagen van een project is het noodzakelijk solidair te zijn met elkaar. Als er één ouder in je project zegt: “Ik wil alleen betalen voor de dagen dat mijn zoon/dochter aanwezig is”, heeft dit consequenties voor de rest. Anderen zijn dan immers verplicht meer te betalen voor de zorg op de dagen dat die zoon/dochter niet aanwezig is. Alles hangt af van hoe afspraken worden gemaakt (het een is niet noodzakelijk slecht of goed) en hoe solidair de projectleden zich opstellen naar elkaar toe.

De solidariteit rond de betaalbaarheid van het project speelt op verschillende vlakken:

1. Solidariteit rond betaalbaarheid van het **vastgoed**. Wie betaalt wat? Betaalt iedereen voor zijn/haar kamer, of betaalt iedereen voor de dagen dat hij/zij er is? Een persoon in een rolstoel heeft nood aan een grotere kamer, ligt de huurprijs voor deze kamer hoger of niet?
2. Solidariteit rond de **zorgbudgetten**. De ene heeft meer zorgbudget dan de andere maar heeft daardoor niet meer regie. Diegene met meer budget moet zich solidair opstellen met diegene met minder budget.
3. Solidariteit met betrekking tot **leefkosten** (maaltijd, was, ...). De ene persoon doet zijn was bij zijn ouders, de andere in het project. De ene persoon eet minder, de andere eet al eens ergens anders. Wie betaalt de energiefactuur? Worden leefkosten apart berekend of gezamenlijk?

Bij heel wat ouderinitiatieven primeert de keuze om samen te leven op het hebben van een zorgbudget. Zonder stevige solidariteit is dit een constructie die gedoemd is te mislukken. Je hebt de uitgesproken garantie nodig dat als een van de bewoners een persoonsvolgend budget (PVB) of zorgbudget (vroegere basisondersteuningsbudget of BOB) krijgt, dat dit ook zal worden ingezet in het project. Je hebt de garantie nodig dat bewoners die budget hebben, er niet van de ene dag op de andere weg zijn.

Zie p. 32, Intentieverklaring

Zie p. 47, zorgbudget voor personen met een handicap en p. 48, Persoonsvolgend budget

“De solidariteitsgedachte binnen ons project hebben wij vastgelegd in de overeenkomst tussen de ouders/bewoner en de vzw. Deze overeenkomst is opgesteld samen met het bestuur van de vzw en een notaris. De bewoner verbindt zich ertoe maximaal bij te dragen om in solidariteit en samen met de anderen het project/doel van de vzw uit te bouwen. De regie van de zorgbudgetten gebeurt door de vzw. Ook is het zo dat een aantal van onze bewoners hier nog niet wonen, maar toch al betalen voor de huur van hun kamer, zodat andere bewoners niet moeten opdraaien voor de extra kost van de afbetaling van de lening.”
- Lieve, Casa di Mauro

2.4 Solidariteit op lange termijn

Eens opgestart blijft de solidariteitsgedachte belangrijk. Stel dat je enkele jaren na de opstart van je project niet meer tevreden bent over het personeel omdat ze geen gepaste zorg meer geven aan je zoon of dochter. Je bespreekt dit met andere ouders, maar die vinden de zorg voor hun zoon of dochter wel nog gepast en willen geen actie ondernemen. Als ouder sta je op dat ogenblik alleen. Doordat de andere ouders de regie over het initiatief gelost hebben en de solidariteit weg is, staat ook de regie van de persoon met een beperking onder druk. Het is essentieel om blijvend oog te hebben voor het gezamenlijk belang.

Je kan een verlies aan solidariteit best voorkomen door met alle ouders betrokken te blijven op het project en op de groep ouders. Blijvend werken aan een goede sfeer en vertrouwen is belangrijk. Haakt een ouder af op de jaarlijkse bijeenkomst? Spreek hem snel genoeg aan, doe een appel op zijn betrokkenheid. Merk je dat een ouder het niet eens is met de beslissing van de groep? Stap eropaf, ga het gesprek aan en onderhoud het vertrouwen in elkaar en de groep. Goede communicatie is essentieel. Zorg voor voldoende ontmoeting en gemakkelijk te hanteren communicatiekanalen.

3 INCLUSIE

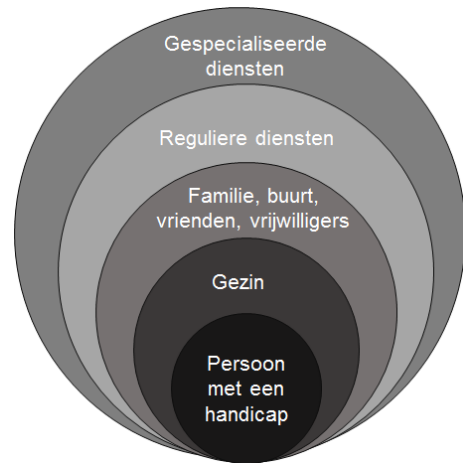
 “Vzw De Kompanie is een inclusief creatief atelier in Kunstencentrum Kaleidoscoop te Mortsel, waar mensen met een beperking tussen andere kunstenaars creatief bezig kunnen zijn. Er is een goede samenwerking met verschillende atelierhouders en regelmatig contact met de buurt, bijvoorbeeld door deur aan deur verkoop van zelfgemaakte producten of het bezoeken van de kerstmarkt. Vanuit het belang dat vzw De Kompanie hecht aan het bevorderen van de inclusiegedachte in de buurt, zal het woonproject, dat aan 15 jongvolwassenen met een beperking huisvesting wil bieden, in een dorpskern gevestigd worden. Er zal zelfs een gezellig koffiehuisje geopend worden.” - Rita, vzw De Kompanie

Inclusie betekent dat je erbij hoort. Je wordt onvoorwaardelijk geaccepteerd. Je mag zijn wie je bent. De maatschappij engageert zich om je ondersteuning te bieden zodat jij je **burgerschap** kan opnemen in deze maatschappij. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt bij de samenleving, bij al haar individuele burgers en bij alle actoren die deel uitmaken van de samenleving (overheid, lokaal beleid, VAPH, professionele hulpverleners, netwerk..., mensen met een beperking zelf...). Inclusie is een gedeelde verantwoordelijkheid. De samenleving heeft de verantwoordelijkheid om je te ontvangen. Jij hebt de verantwoordelijkheid je te keren naar de samenleving. We geloven dat inclusie bijdraagt tot een betere levenskwaliteit van de mensen met een beperking. Daarom vinden we dit een belangrijk uitgangspunt.

Deze visie van **gedeelde verantwoordelijkheid** is een belangrijk onderdeel van het Perspectief 2020, het hervormingsplan voor de sector personen met een handicap in Vlaanderen. Verschillende ondersteuningsbronnen moeten elkaar zoveel mogelijk aanvullen.

Dat wordt uitgebeeld aan de hand van 5 concentrische cirkels. Door het betrekken van al deze cirkels, wordt het bereiken van inclusie een gedeelde verantwoordelijkheid.

Ouderinitiatieven vertrekken vanuit de wens van ouders (cirkel 2) om hun deel van de verantwoordelijkheid op te nemen. Ook familie, buurt, vrienden en/of vrijwilligers (cirkel 3) worden vaak intensief betrokken. Reguliere diensten zoals gezinszorg, poetshulp, thuisverpleging... worden ook nauwer betrokken (cirkel 4). Cirkel 5, tot slot, staat voor de gespecialiseerde, handicapspecifieke ondersteuning.

Zie p. 71, Het zorgplaatje: wie?

"Inclusie is voor ons een belangrijk thema. Zo zetten we sterk in op het betrekken van vrijwilligers. We doen ook inspanningen om het persoonlijk netwerk maximaal te activeren. Via talrijke activiteiten zamelen we geld in voor ons project, maar veel mensen horen onze naam en dat draagt bij tot de betrokkenheid van de gemeenschap. We hebben ook een tuinproject waar we dagbesteding willen aanbieden voor onze bewoners. De betrokkenheid van vrijwilligers, scholen, buurt en dergelijke vinden we heel belangrijk. We stellen deze plek ook open voor andere projecten, voor het rustoord in de buurt, we maken een toegankelijk pad, een petanquebaan, ... Het is heel belangrijk voor ons dat deze plek leeft!" - Nadia, Bindkracht

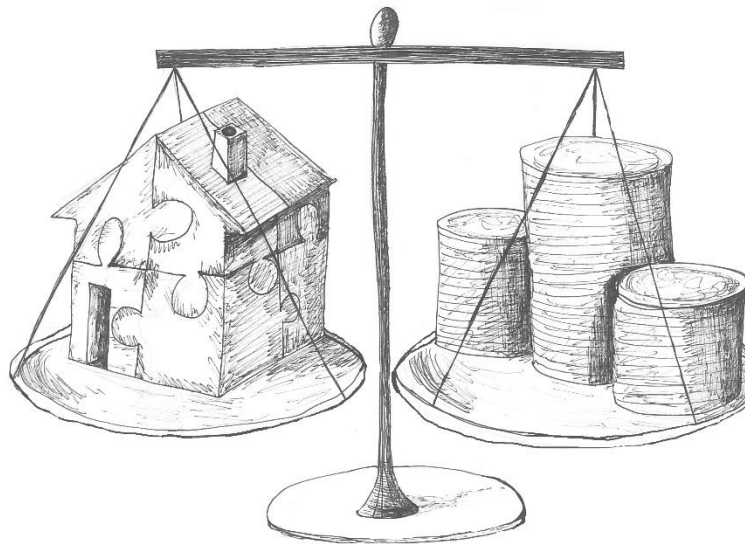
Het creëren van een **open samenleving** die kwetsbare mensen waaronder personen met een beperking ontvangt en ondersteunt, noemen we vermaatschappelijking van zorg. Er wordt getracht hen een zinvolle plek in de samenleving te laten innemen, waarbij de ondersteuning zoveel als mogelijk geïntegreerd verloopt in de samenleving.

Vermaatschappelijking is een doelstelling op alle levensdomeinen: werk, vrije tijd, mobiliteit, welzijn, wonen... De persoonsvolgende financiering is een middel om vermaatschappelijking te bewerkstelligen. Ook lokale besturen worden gestimuleerd om personen met een beperking in de buurt op te nemen. Dat model wordt buurtgerichte zorg genoemd.

Buurtgerichte zorg is een model waarbij organisaties, zorgvoorzieningen, ... in de buurt verbonden worden met elkaar. Zo kunnen ontmoetingsplekken gerealiseerd worden, kan zorg gedeeld worden, kunnen er samenwerkingen ontstaan en andere. Een OCMW of lokale dienstencentra zijn bijvoorbeeld een mogelijke partner, op vlak van zinvolle dagbesteding, goedkoop diensten delen ...

Inclusie is een gedeelde verantwoordelijkheid: de persoon met een beperking moet zich laten zien en de samenleving moet hiervoor open staan. Een mooi begrip, maar al te vaak stellen we vast dat de straat niet toegankelijk is, dat een optreden niet rolstoeltoegankelijk is, dat personen met een beperking nagekeken worden op straat, dat een buurt niet bereid is een wooninitiatief op te nemen, ... Ook dat vraagt soms een behoorlijke portie positiviteit en doorzettingsvermogen.

4 BETAALBAARHEID

Betaalbaarheid is maatschappelijk gezien een essentieel uitgangspunt voor GiPSo. Mensen met een beperking moeten kunnen deelnemen aan het project ongeacht of ze daarvoor bijzondere financiële middelen hebben of niet. Naast de maatschappelijke meerwaarde mag je niet onderschatten hoezeer een financieel minder toegankelijk project uitdagingen creëert naar eigen regie en solidariteit toe. Stel je hebt als ouders een woning gekocht en een van de bewoners wil verhuizen. Vind je in dat geval ooit een nieuwe bewoner met financieel krachtig netwerk, een zorgbudget die ook nog eens in de groep past?

Betaalbaarheid speelt op drie vlakken:

4.1 Betaalbare dag – en huurprijs

Wat is betaalbaar binnen het inkomen van de persoon met een beperking? In het geval van een dagbestedingsproject verwachten we alleszins dat de dagprijs haalbaar is voor alle mensen met een beperking. Je kan hier een onderscheid maken tussen personen die al een ondersteuningsbudget hebben en personen die er nog geen hebben. In het geval van een woonproject maken we dit concreter. De huurprijs die de persoon met een beperking moet betalen mag niet hoger zijn dan een derde van zijn/haar eigen inkomensvervangende en/of integratietegemoetkoming. Deze kan natuurlijk erg verschillen van persoon tot persoon. Een richtbedrag van 400€ aan huur zou haalbaar moeten zijn.

Zie p. 46, Inkomsten voor woon- en leefkosten

4.2 Delen van zorgbudgetten

Wat met personen met een beperking die nog wachten op een persoonsvolgend budget? Met een dosis solidariteit van de personen die wel budget hebben, is het mogelijk om hen toch te laten participeren in het project. Veel initiatieven zoeken andere inkomensbronnen zoals fondsenwerving om deze overbrugging van de wachtperiode op zorgbudgetten

mogelijk te maken. Of ze starten beperkt op, bijvoorbeeld enkel in de week of enkel met dagopvang.

Zie p. 47, Inkomsten voor zorg en ondersteuning, p.51, Alternatieve financiering en p.53, Opmaak van een businessplan

4.3 Inbreng van privémiddelen

Je kan niet verwachten dat personen een vaste financiële bijdrage leveren om deel te nemen aan het project. Stel je voor dat een vriendengroep van personen met een beperking niet kan samenwonen in een woonproject omdat een van de ouders daarvoor geen financiële middelen heeft... Solidariteit is hier ver te zoeken.

Dat wil niet zeggen dat ouders die privémiddelen willen inzetten in het project dat niet mogen. Dat wil wel zeggen dat het geen verwachting mag zijn. Er moet solidariteit zijn tussen diegene die privémiddelen inzetten naar diegene die dat niet kunnen. De vraag is vooral hoe je hierin een duurzame constructie opzet, zodat diegene die privémiddelen inzetten ook niet meer regie krijgen.

Stel bijvoorbeeld een van de ouderparen koopt een huis en verhuurt het aan de andere bewoners. Hoe voorkom je dat ze meer regie hebben en zich solidair naar anderen toe opstellen? Wat als zij niet tevreden meer zijn over de gang van zaken binnen het project? Wat als zij eruit stappen? De duurzaamheid van het project staat onder druk wanneer hier geen duidelijke afspraken over worden gemaakt. Deze **financiële onderwerpen zijn cruciale aspecten, veranker ze juridisch.**

“Als ouders hebben wij in ons project op praktisch vlak veel inbreng, maar het is niet de bedoeling om hier onze broek aan te scheuren op financieel vlak. Met onze kinderbijslag en inkomensvervangende tegemoetkoming moet de gebruikerstoelage en dagprijs kunnen betaald worden.

Wij vinden eigen regie heel belangrijk, maar hebben een partner gevonden die heel veel geld op tafel legt. Wij hebben ervoor gekozen om onze eigen regie voor een stuk op te schuiven, maar wij beslissen nog mee. Gevolg is dat als wij kiezen voor aannemer x en die vindt dat we met anderen moeten samenwerken, dat wij ons daarbij moeten neerleggen.” - Leen, Bijs vzw

PROJECTONTWIKKELING

In dit hoofdstuk gaan we dieper in op het traject dat initiatiefnemers doorlopen alvorens tot de opstart van een project te komen. We raden je aan om niet te snel te werk te gaan. De gemiddelde doorlooptijd van projecten -van concept tot realisatie- is 5 jaar. Deze doorlooptijd hangt af van het type project waar je voor kiest en hoe het proces verloopt. We onderscheiden vier fasen: een verkennende fase, de conceptuele fase, de fase van de realisatie en de opstart van het project.

Verkennde fase > Conceptuele fase > Realisatiefase > Opstartfase

Het is een traject waarbij verschillende domeinen parallel naast elkaar lopen: het vormen van een groep, het organiseren van deze groep, de zoektocht naar een grond of gebouw, zorgpartners, financieel plan... Veel van die actiedomeinen benaderen we in een apart hoofdstuk. In dit hoofdstuk proberen we de rode draad mee te geven en gaan we dieper in op een aantal vaardigheden die je in deze fasen nodig hebt om succes te hebben. Een initiatief realiseren is niet niets. Naast een goede dosis enthousiasme zijn ondernemerschap, doorzettingsvermogen, een groep meenemen, samenwerkingen realiseren, vaardigheden die je nodig hebt in je project. Samen sta je daarin sterker dan alleen. We geloven ook in de stelling: **"Plus est en vous"**: Wat je nog niet kan, kan je leren!

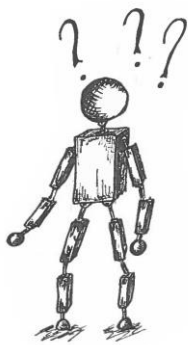
Deze vier fasen zijn de theorie, maar wordt niet vaak door de realiteit gevolgd. Toch willen we jullie motiveren om een goed verloop na te streven: Snel komen tot concrete aspecten als bijvoorbeeld een gebouw of een zorgpartner zal nadelen hebben voor de groepsvorming op lange termijn. We begrijpen je **nood aan houvast**. Probeer echter in het vormen van een stevige groep het fundament te vinden dat je nodig hebt om je project te realiseren. Het zal later steviger blijken dan bijvoorbeeld bakstenen.

Of probeer houvast te vinden in ons stappenplan: een opsomming van de acties waar je best werk van maakt in elke fase. Ze worden in dit hoofdstuk weergegeven per actiedomein.

"Ons project is een woning met 8 studio's voor mensen met autisme en normale begaafdheid. Het project moest klaar zijn op minder dan 1 jaar omdat de minister voorwaarden had verbonden aan het project in verband met de rugzakjes van de bewoners. Dat bleek uiteindelijk toch heel snel. Vooreerst moest er veel meer tijd uitgetrokken worden in het concept. Zo had men nog beter de noden van de toekomstige bewoners moeten kennen zodat er dan kon op ingegaan worden. Bovendien moesten de architecten op zijn minst geweten hebben hoe de doelgroep in elkaar zit, wat autisme is, waarmee men moest rekening houden (bijvoorbeeld de geluidsisolatie...). Verder waren de studio's nog niet volledig af toen de bewoners er al in moesten trekken, wat voor veel ergernis zorgde waarmee onze kinderen niet overweg konden." - Maria, Toekomststraat

1. De verkennende fase

De meeste initiatiefnemers beginnen met volle moed en overtuiging aan hun project. Er kunnen echter ook twijfels rijzen over de haalbaarheid. Wat is realistisch en wat niet? Andere mensen uiten twijfels over de haalbaarheid van je project. Laat je hierdoor niet ontmoedigen. Blijf zoeken naar antwoorden, oplossingen en mogelijkheden. Vele anderen zijn je voor geweest om een gelijkaardig initiatief te laten slagen.

Op een bepaald moment moet je gewoon springen en hopen dat je blijft drijven. Je niet laten leiden door die twijfels, ervoor gaan en zien waar je uitkomt. Een eerste grote drempel is het **delen van je droom** met de bedoeling medestanders, personen met een beperking en ouders te vinden die mee willen stappen. Die eerste verkennende gesprekken zijn best een uitdaging, want wat is een stevige basis om op verder te bouwen en wat niet?

Zie p.29, Bondgenoten zoeken

Naast het zoeken van bondgenoten is het belangrijk goed te weten wat je zelf wil en wat je kind met een beperking nodig heeft. Hier raden we aan je te laten adviseren door externe deskundigheid zoals bijvoorbeeld een Dienst Ondersteuningsplan. Een Dienst Ondersteuningsplan gaat samen met de persoon met een beperking en het netwerk aan de slag. In een aantal gesprekken zoeken ze uit wat de vragen, wensen en ondersteuningsnoden zijn.

Denk ook goed na wat je visie en missie is wanneer je dit initiatief wil opzetten. Niet de bakstenen of het financiële plaatje zijn hier belangrijk, des te meer wat je wil bereiken. Welke waarden vind je belangrijk?

Actiedomeinen in verkennende fase:

Acties in de groep ouders:

Bondgenoten zoeken

Acties voor gebruikers/bewoners:

Vraagverheldering individueel

Acties externe communicatie:

Zoekertjes plaatsen

Uitbouwen netwerk

Acties financieel:

Geen noodzakelijke acties

Acties interne organisatie:

Geen noodzakelijke acties

Acties zorg:

Ondersteuningsbehoeften (individueel) in kaart brengen

Acties vastgoed:

Geen noodzakelijke acties

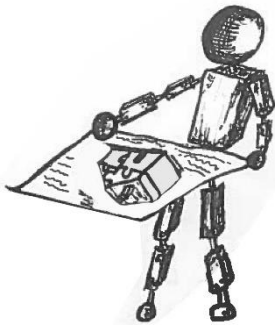
Succesfactor: inspireer!

Het enthousiasme dat je aan de dag legt om mensen te overtuigen mee te stappen is een belangrijke succesfactor in deze fase. Wees gedreven in je zoektocht en geef niet te snel op. Bouw je netwerk uit en vraag je netwerk om mee te zoeken. Vertrek daarbij niet door te vertellen wat je wil realiseren, maar vertel waarom je het wil doen en wat daarbij voor jou belangrijk is.

Succesfactor: bewuste keuzes maken

Een tweede aspect volgens ons is het durven maken van keuzes. Ik neem jou mee als bondgenoot, ook al weet ik nog niet zeker of het een echte match is. Of...ik neem jou niet mee als bondgenoot, wij als ouders matchen misschien maar onze kinderen gaan dat nooit doen. Of andersom.

2. De conceptuele fase

Veel initiatiefnemers hebben nood aan houvast en zoeken dat in bakstenen. Begrijpelijk, maar geen goed vertrekpunt. Je moet als groep eerst goed weten wat je zoekt voor je ook effectief op zoek gaat naar die bakstenen. Praat hier dus voldoende over, deel je verlanglijstjes, stel je solidair op en zet de neuzen in dezelfde richting.

Na verkennende gesprekken met medestanders vormt zich een referentiegroep die besluit de schouders onder het project te zetten. De gesprekken dienen zich vanaf dan te verdiepen om gaandeweg tot een helder concept uitgewerkt te worden. Enkele hulpmiddelen hierbij zijn:

1. Samen een visietekst uitwerken.
2. Engagements uitspreken en op papier zetten in een intentieverklaring.
 Zie p. 32, Intentieverklaring
3. Van individuele naar collectieve vraagverheldering: leg de verlanglijstjes naast elkaar, bespreek gelijkenissen en verschillen en bespreek de consequenties voor het concept.

Deze verdiepende gesprekken kunnen resulteren in de opmaak van een concept. Een sterk concept bevat een aantal elementen die we bij GiPSO **bouwstenen** noemen: een opsomming van dingen die voor jullie belangrijk zijn en een middel om houvast te krijgen. Een sterk gedeeld concept is je fundering. Zonder dat valt je gebouw snel in elkaar. Hoe mooi het er ook mag uitzien. Dat concept hoeft niet in detail uitgewerkt te zijn en kan gaandeweg zeker wijzigen. Maar een sterk concept is gedragen door de hele groep en biedt perspectief.

De bouwstenen zijn een goed vertrekpunt voor de volgende fase, de realisatiefase. Een **financiële toets** is echter wel aangewezen. Is hetgeen je in deze bouwstenen wil realistisch? De bouwstenen kunnen nooit in detail uitgewerkt zijn. De financiële toets kan niet tot op de komma juist berekend worden. De financiële toets zal je mogelijks echter wel voor keuzes stellen. Misschien is het de verstandigste beslissing om je concept dan te wijzigen. Het zal ook duidelijkheid scheppen naar engagements toe. Je weet hiermee ongeveer welke consequenties er vasthangen aan het realiseren van het concept, bijvoorbeeld naar fondsenwerving toe.

Actiedomeinen in de conceptuele fase:

Acties in de groep ouders:

Bondgenoten zoeken

Verwachtingen duidelijk stellen

Uitwerken missie en visie

Intentieverklaring

Acties voor gebruikers/bewoners:

Vraagverheldering individueel en collectief

Verkennde groepsgesprekken

Acties externe communicatie:

Website, ...

Uitbouwen netwerk

Acties financieel:

Inkomsten in kaart brengen

Uitgaves in kaart brengen

Financiële toets van het concept

Acties interne organisatie:

Geen noodzakelijke acties

Acties zorg:

Ondersteuningsbehoeften naast elkaar leggen

Bouwsteen vrijwilligers

Bouwsteen reguliere ondersteuning

Bouwsteen gespecialiseerde ondersteuning

Financiële toets

Acties vastgoed:

Concept vastgoed: Bouwsteen woonvorm

financiële toets

Acties andere:

Bouwsteen mobiliteit

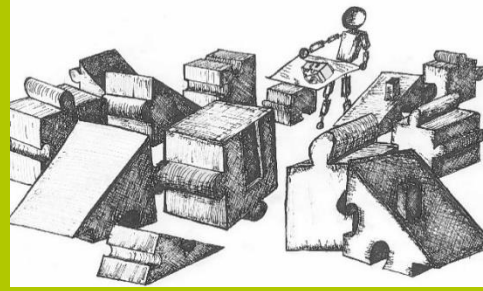
Bouwsteen hulpmiddelen

De zes bouwstenen:

- a) Woonvorm: aan welke voorwaarden moet een woning voldoen met betrekking tot de grootte, inrichting en ligging? Wat en waar wil je je project realiseren?

Zie p.57, Vastgoedconcept onder de loep

- b) Vrijwilligers, mantelzorg: op welke manier kan je mensen betrekken bij je project die niet beroepshalve actief zijn, maar ervoor kiezen een zorgengagement op te nemen?

Zie p.72, Vrijwilligers

- c) Reguliere ondersteuning: voor welke ondersteuning is gespecialiseerde ondersteuning voor mensen met een beperking niet nodig?

Zie p.74, Reguliere ondersteuning

- d) Gespecialiseerde ondersteuning: voor welke zorgtaken denk je zorgverleners nodig te hebben die thuis zijn in de zorg voor mensen met een beperking?

Zie p.76, Gespecialiseerde ondersteuning

- e) Dagbesteding: in welke mate sluiten wonen, dagbesteding en vrijetijdsbesteding op elkaar aan? Welke is de meest geschikte oplossing voor dagbesteding? Wat zijn belangrijke invullingen van de vrije tijd waar rekening mee moet gehouden worden?

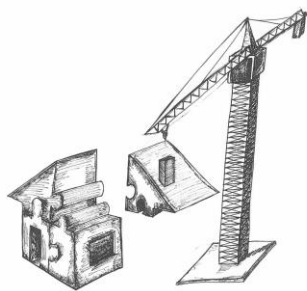
- f) Mobiliteit/hulpmiddelen/aanpassingen: de laatste bouwsteen is een verzameling van aspecten die in de zijlijn belangrijk zijn om in rekening te brengen. Ze hebben invloed op het volledige plaatje. Het is bijvoorbeeld belangrijk dat de zorg afgestemd is op de mobiliteit, op de hulpmiddelen enzoverder.

- Welke impact heeft de mobiliteit op het project? Waar moet mee rekening gehouden worden?
- Welke aanpassingen of hulpmiddelen denk je nodig te hebben? Denk aan oproepsystemen, domotica, lift, eventuele tillift en andere.

Succesfactor:

De ervaring leert dat het niet concreet genoeg keuzes maken in deze fase de rest van de projectontwikkeling serieus kan ophouden. Denk daarbij bijvoorbeeld aan een situatie waarbij de neuzen nog niet volledig in dezelfde richting staan maar de groep dit niet uitspreekt om conflicten te vermijden. Daardoor maakt de groep geen duidelijke keuze tussen bijvoorbeeld wonen op het platteland of wonen in de stad. Tussen dagbesteding zelf organiseren of dagbesteding elders. Tussen opstarten binnen één jaar of 'we zien nog wel'...

3. De realisatiefase

Het concept geeft je een leidraad om de realisatie mee te starten. De aandacht van de groep komt in dit stadium veeleer te liggen op het uitwerken van drie projectdomeinen:

organisatie, vastgoed en de zorg. In je concept heb je hier in grote lijnen ideeën rond verzameld. Die zullen in de realisatiefase geleidelijk aan geconcretiseerd worden. In functie van de haalbaarheid van het project zal je ook de keuze moeten maken om je concept al dan niet aan te passen of een stuk eigen regie op te geven.

Een heel aantal **vaardigheden** zijn nodig om deze fase vlot te doen verlopen: ondernemen, samenwerkingen opbouwen, onderhandelen... Het is niet zinvol om dit met heel de groep te doen. Het is zinvol dat ouders hier ook regie loslaten. Stop zoveel mogelijk regie in de bouwstenen, geef dan het mandaat aan een dagelijks bestuur of een werkgroep. Het werkt veel vlotter en zal partners gemakkelijker overtuigen met je samen te werken.

Hoewel veel initiatieven er vroeger werk van maken, is het pas hier dat het noodzakelijk is rechtspersoonlijkheid te verwerven. Hetzelfde geldt voor het verwerven van bestaansrecht in de lokale omgeving: zet je initiatief op de kaart. Netwerk. Organiseer activiteiten. Des te meer je inzet op fondsenwerving des te belangrijker het wordt om een community op te bouwen. En des te meer gedragenheid en ondersteuning van de buurt.

Actiedomeinen in de realisatiefase

Acties in de groep ouders:

Bondgenoten zoeken
Volgers in je project betrekken
Rolverdeling in de groep helder maken
Informele momenten
Uitwerken solidariteit
Huishoudelijk reglement schrijven
Externe procesbegeleiding

Acties voor gebruikers/bewoners:

Vraagverheldering individueel en collectief
Groepsactiviteiten

Acties externe communicatie:

Uitbouwen netwerk
Bekendmaking en betrekken buurt

Acties financieel:

Regeling financiële solidariteit
Berekening zorg/vastgoed/leefkost
Financieel plan
Betaalafspraken, mandaten, rekeningen
Giften (Fiscale attesten)
Fondsenwerving en activiteiten

Acties interne organisatie:

Interne organisatie uitbouwen
Externe organisatiestructuur: Rechtspersoonlijkheid
Keuze van uitvoering

Acties zorg:

Werving vrijwilligers+ organiseren activiteiten
Samenwerking reguliere zorgaanbieder + contracten
Samenwerking vergunde zorgaanbieder + contracten
Plan aanpak personeel, rolverdeling en verantwoordelijkheden
Werving en selectie personeel

Acties vastgoed:

Location hunting
Constructie vastgoed
Nieuwbouw of renovatie
Financieel plaatje

Acties andere:

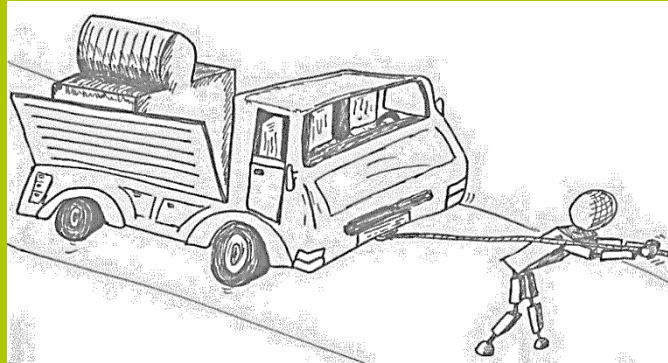
Organiseren betaalbare mobiliteit
Organiseren hulpmiddelen

Succesfactor 1: ondernemerschap en doorzettingsvermogen

Je project staat of valt met ondernemerschap. Dit houdt onder meer in dat je op een creatieve manier nadenkt over oplossingen voor problemen en innoverend probeert te denken. Je betreedt niet-gangbare paden. Je durft af en toe al eens risico's nemen. Waar nodig stuur je bij of begin je gewoon opnieuw.

Wees je ervan bewust dat je niet de weg van de minste weerstand kiest.

Doorzettingsvermogen is cruciaal in het realiseren van je project. Je zal op je pad tegenvallers moeten overwinnen: mensen die afhaken, onderhandelingen die mislukken, bouw die uitgesteld wordt, ... De aanhouder wint!

Succesfactor 2: sterke interne organisatie

Een oudergroep die over alle beslissingen moet overleggen eer de neuzen in dezelfde richting staan, zal veel trager werken dan een oudergroep waar beslissingen op een paar dagen kunnen genomen worden. De groep zal ook minder overtuigend overkomen. Waarom zou een dagelijks bestuur niet zelf de alledaagse beslissingen mogen nemen?

Zie p. 35, Interne organisatie uitbouwen

Succesfactor 3: aangaan van duurzame samenwerkingsverbanden

Een samenwerking met een lokaal bestuur, zorgaanbieder, projectontwikkelaar, andere... kan een belangrijk versterkend element betekenen voor je project. Je geeft een stuk regie uit handen maar krijgt er wat voor terug. Belangrijk is vooral dat je goed kiest welke partners bereid zijn regie in jullie handen te laten en met welke partners je qua missie en visie op dezelfde lijn zit. Enkele tips hierbij:

1. Er zijn zeker organisaties die je project uit de startblokken willen helpen en ondersteunen waar nodig. Verken genoeg de mogelijkheden!
2. Ga niet te snel partnerschappen aan met grote consequenties. Het kan zijn dat er in een gesprek met een mogelijke partner snel veel enthousiasme groeit. Fijn, maar neem toch maar de tijd om elkaar te leren kennen. Mondeling worden soms snel dingen beloofd. Ervaring leert bijvoorbeeld dat de achterban van je gesprekspartner bij een zorgaanbieder niet altijd even bereidwillig is naar jouw initiatief toe.
3. Goede afspraken maken goede vrienden. Zet dingen op papier. Stel een samenwerkingsovereenkomst op. Zorg dat er duidelijkheid is over wie wanneer beslissingen neemt.

4. Een goede voorbereiding is het halve werk. Weet met wie je aan tafel gaat zitten. Lees of vraag naar het jaarverslag. Pols bij je netwerk naar ervaringen met die partner. Zorg dat je genoeg weet van de materie. Lijst voor jezelf de sterktes en zwaktes van je project op en zorg dat je op zwakkere punten weerwoord kan bieden. Een goede voorbereiding zal je positie in het gesprek versterken en je zal gemakkelijker vertrouwen winnen.
5. Beperk de betrokken afgevaardigden in je groep en zorg voor een duidelijke aanspreekpersoon tijdens onderhandelingsgesprekken. Het komt niet goed over wanneer de hele groep hierbij betrokken is. Wek vertrouwen door een eenvormige, transparante en snelle communicatie.
6. Een match op gebied van missie, visie en waarden biedt de meeste garanties op een duurzame, constructieve samenwerking. Wat vindt de partnerorganisatie belangrijk?
7. Onderhandelen kan altijd iets meer opbrengen. Durf positie in te nemen. Je bent als project meer dan zorgvrager of particulier: je bent partner die ook aan de andere partner iets kan opleveren.

Succesfactor 4: betrek het lokale bestuur

Een lokaal bestuur kan jullie op verschillende manier ondersteunen. Verken zeker de mogelijkheden. Hebben ze grond ter beschikking of lopende bouwprojecten waar je bij kan aansluiten? Kunnen ze je netwerk versterken via buurtgerichte zorgprojecten of andere? Kunnen ze financieel een duwtje in de rug geven?

Netwerking is hierbij vaak heel belangrijk: Je project enthousiast voorstellen, belangrijke mensen aanspreken, andere partners betrekken, mensen uitnodigen op activiteiten... Kijk zeker ook in het beleidsplan van de gemeente op gebied van personen met een beperking. Kan je daarop inhaken?

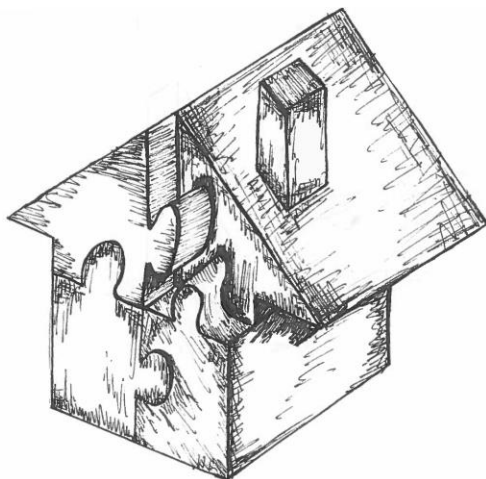
Succesfactor 5: doemdenken

Durf aan een worstcasescenario te denken. Een voorbeeld is dat je al eens denkt aan wat te doen in het geval een partner de samenwerking wil stopzetten. Durf dit ook openlijk met die partner te bespreken. Doemdenken hoeft je niet te zien als een bedreiging voor je droom. Het is juist heel belangrijk om ook op onaangename vragen een antwoord te zoeken en er mentaal op voorbereid te zijn dat er verrassingen en tegenslagen kunnen komen. Hoe bewuster je hier mee omgaat, hoe minder zwaar een tegenslag zal vallen. Het komt het inschatten van risico's en de duurzaamheid van je initiatief ten goede.

Bijvoorbeeld: stel dat een project de woning mag gebruiken van een ouderpaar dat het aankoopt voor hun kind. Er wordt met fondsenwerving geïnvesteerd in aangepaste accommodatie voor alle bewoners. Wat als het ouderpaar niet meer tevreden is over hoe het loopt in het project en besluit het project te verlaten? Het project moet op zoek naar een andere locatie. Hoe zit het met de investeringen aan de woning? Doemdenken in een vroeg stadium had hier antwoorden op kunnen geven. Ze hadden daardoor allicht afspraken op papier gezet en engagementen doorgesproken.

4. De opstartfase

De deuren gaan open en je project start op. Dit is niet het eindpunt, integendeel. Veel praktische zaken zoals de afspraken met de zorgaanbieders moeten nu worden geïmplementeerd. De stap van realisatie tot opstart is groter dan vaak gedacht. Dat is niet in het minst voor de toekomstige bewoners. In een aantal gevallen zetten projecten daarom eerst in op dagbesteding en pas later op wonen.

Succesfactor:

Zowel personen met een beperking, ouders als hulpverleners hebben wat aanpassingstijd nodig. Een goede portie geduld van alle kanten is nodig. Zorg ook zeker dat je voldoende overlegt en investeer in een transparant en constructief klimaat. Bewaak de driehoek. Zoek als ouder naar een andere positie. Geef het personeel geen 20 bazen. Zet hulpverleners in hun kracht. Laat toe dat ze jou kunnen aanspreken. Een optimale samenwerking tussen ouders en hulpverleners krijg je wanneer alle partijen kritisch durven zijn maar toch constructief blijven. Goede afspraken hier rond zijn ontzettend belangrijk.

Zie p.9, Wie heeft de regie?

Actiedomeinen bij de opstart

Acties in de groep ouders:

Opvolging project

Informele momenten

Externe procesbegeleiding

Acties voor gebruikers/bewoners:

Leegstand vermijden en oplossen

Ouders aan de zijlijn

Acties externe communicatie:

Officiële opening

Uitbouwen netwerk

Betrekken buurt

Acties financieel:

Boekhouding

Begroting en meerjarenplan

Fondsenwerving, giften, activiteiten

Acties interne organisatie:

Onderhouden en bijsturen organisatiestructuur

Betrokkenheid RvB en AV

Continuïteit dagelijks bestuur

Samenwerking met het personeel

Acties zorg:

Samenwerking met vrijwilligers

Samenwerking reguliere dienst

Samenwerking met het personeel

Acties vastgoed:

Interieur inrichten

Onderhoud gebouw

En wat eens opgestart? Hoe bouw je je project ook op een duurzame manier uit?

Financiële duurzaamheid

In een opstartscenario heb je vaak nog niet alle zorgbudgetten en vang je tekorten op door fondsenwerving. Wees je echter bewust van de draagkracht om dit als groep vol te houden, ook bij tegenslagen of moeilijkheden. Bouw wat voorzichtigheid in voor onverwachte kosten (onderhoud gebouw, ...), het uitblijven van zorgbudgetten... Heel belangrijk is het dus om

een deftig financieel meerjarenplan te hebben. Bij financiële risico's schat je de consequenties best goed in.

Zie p.53, Opmaak van een businessplan

“Wij werken met een duidelijke meerjarenplanning die we ook regelmatig (minstens jaarlijks) aftoetsen. Hierin hebben we op voorhand ook heel duidelijk de afspraak gemaakt: als we het financieel niet halen, schroeven we de werking wat terug. Toen we in 2012 openden, wisten we aanvankelijk dat we drie jaar konden bestaan. Alle ouders waren zich daar heel goed van bewust. In het ergste geval - gelukkig niet nodig gebleken - kwamen onze jongeren dus na drie jaar terug thuis te wonen.” - Bob, Think out of the Box

Organisatorische duurzaamheid

De trekkracht van de initiatiefnemers is noodzakelijk voor de opstart van je project. Maar wat als er onverwachts iets gebeurt waardoor de huidige trekkers dat niet meer kunnen blijven doen? Wat als jullie engagementen op termijn willen afbouwen? Eenmansvzw's zijn niet duurzaam. Probeer dus voldoende gedragenheid te krijgen en te onderhouden eens je opgestart bent.

Verder denk je ook al best eens op voorhand na hoe jullie omgaan met verloop bij bewoners of ouders van je project. In welke mate is het aannemen van de opgebouwde gemeenschappelijke visie van je project een voorwaarde om nieuwe mensen in je project toe te laten? Op welke manier veranker je dit? Laat je voor deze nieuwe mensen eigen regie toe?

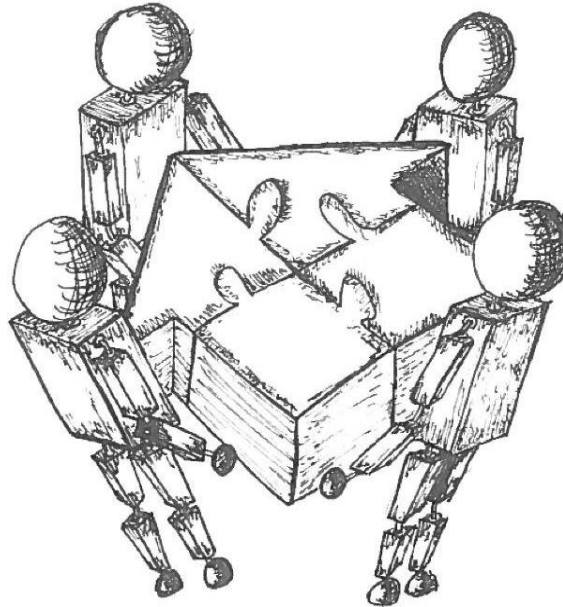
Wat als de betrokkenheid afneemt en er naar andere personen moet gekeken worden om op een duurzame manier toch kwaliteitsvol leven te garanderen? Het is niet evident en vaak niet zinvol om jouw engagement te verwachten bij anderen, bijvoorbeeld bij de broers of zussen van de persoon met een beperking. Toch kan het een goede optie zijn. Ook een zorgaanbieder of anderen uit je netwerk kunnen een goede basis bieden om het initiatief het nodige duurzame karakter te bieden.

Het spreekt voor zich dat het project er na tien jaar anders uit zal zien dan bij opstart. Ook dat vraagt wat werk om los te laten. En als ouders de leeftijd bereiken waarop ze niet meer in staat zijn het project te trekken, worden best nog de juiste beslissingen genomen. Er vroeg aan denken is beter dan te laat!

“Wij hebben heel veel aandacht gehad om een structuur op poten te zetten waarbij je iedereen zo goed als mogelijk inzet, maar ook altijd vervanging kan vinden. Zeer belangrijk is om geen project te hebben dat van 1 persoon afhankelijk is.” - Bob, Think out of the Box

VORMEN EN ORGANISEREN VAN EEN GROEP

Voor ouders die samen met anderen een project opzetten, is het vormen en organiseren van een groep van groot belang voor het welslagen van het project. Je hebt allicht een idee in je hoofd over hoe je het project wil uitbouwen. Je moet je ervan bewust zijn dat dit voor anderen misschien anders is. Het op zoek gaan naar de verbinding tussen deze verwachtingen is vaak een hele uitdaging. **Samen bereik je echter altijd meer:**

1. Je vult elkaar aan. De ene is sterk in ondernemen, de ander is een sfeermaker, nog een andere steekt graag de handen uit de mouwen, ...
2. Je kan elkaar op moeilijke momenten ondersteunen en aanmoedigen om door te bijten.
3. Anderen kunnen het al eens overnemen op momenten dat je dit zelf even niet meer ziet zitten.
4. Een goede groepsfeer verlicht de inspanningen.

De grote uitdaging voor je project is hoe je **samen toch snelheid** kan maken. Hoe geraak je als groep op elkaar ingespeeld? Hoe kom je samen van een gemeenschappelijk belang tot gemeenschappelijke actie? Dit hoofdstuk gaat over groepsaspecten die komen kijken bij de realisatie van je project. Drie aspecten komen hierbij aan bod:

- Groepsprocessen tussen ouders
- De interne organisatie van je project
- De groep personen met een beperking

Per groepsaspect gaan we op een aantal thema's in, die ook weergegeven worden in ons stappenplan: een oplistijng van acties per groepsaspect en per fase.

1. Groepsprocessen tussen ouders

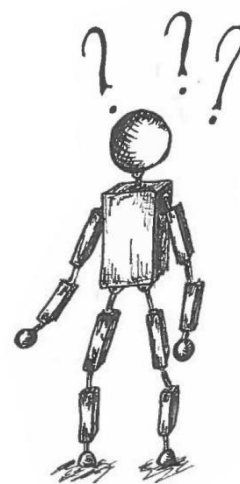
Verkennde fase	Conceptuele fase	Realisatiefase	Opstartfase
Bondgenoten zoeken	Bondgenoten zoeken	Bondgenoten zoeken	Opvolging project
	Verwachtingen duidelijk stellen	Volgers in je project betrekken	Informele momenten
	Uitwerken missie en visie	Rolverdeling in groep helder maken	Externe procesbegeleiding
	Intentieverklaring	Informele momenten	
		Uitwerken solidariteit	
		Huishoudelijk reglement schrijven	
		Externe procesbegeleiding	

In het bovenstaand schema vind je enkele zaken die volgens ons hoofdzakelijk zijn om voldoende aandacht aan te schenken doorheen de verschillende fasen van projectontwikkeling. Op enkele thema's gaan we wat dieper in.

1.1. Bondgenoten zoeken

Welke zijn geschikte bondgenoten? Is dat iemand waar je goed mee kan samenwerken? Moet dat ook een ouder zijn? Is dat iemand die je visie over het project deelt? Iemand waarvan zoon/dochter een gelijkaardige beperking heeft? Is het doorslaggevend dat je zoon/dochter overeenkomt met die andere toekomstige bewoner?

Het lijkt soms alsof er bij bovenstaande vragen beter “én” in plaats van “óf” wordt geschreven, maar dat is niet helemaal zo. Als je vrijwilligers vindt die geen ouder zijn maar wel trekker willen zijn in je project, zijn dat mogelijks heel sterke bondgenoten. Als de kinderen van twee ouderparen overeenkomen maar de ouderparen niet, kunnen ze misschien toch op zoek gaan naar een manier om samen te werken. Het welzijn van de personen met een beperking moet altijd voorop staan, maar een goede samenwerking tussen de initiatiefnemers is nodig om het project gerealiseerd te krijgen.

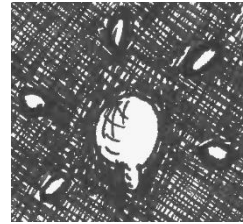

De vraag is ook hoeveel bondgenoten je nodig hebt. Hoe meer mensen, hoe meer meningen. Hoe minder mensen, hoe groter je eigen inbreng moet zijn. Hoe minder mensen, hoe meer inspanning je later moet leveren om instappende ouders te betrekken. Met hoe meer je bent, hoe beter je je zal moeten organiseren om genoeg vaart in je project te krijgen. De keuze is aan jou.

De zoektocht naar bondgenoten is vaak een drempel die je moet overwinnen. Je hebt een idee in je hoofd, maar door het te delen stel je je ook kwetsbaar op. Laat je hierdoor echter niet tegenhouden en steek de handen uit de mouwen!

Waar vind je goede bondgenoten? We geven hier enkele tips mee:

- **Rechtstreeks contact werkt drempelverlagend:**
 - Praat met mensen uit je omgeving over je plannen.
 - Maak contact met zoveel mogelijk mensen uit het brede netwerk van je zoon of dochter. Dat kan de school zijn, de dagbesteding, de hobbyclub, g-sport, ...
 - Vraag mensen om mee te denken en om hun netwerk aan te spreken.
- **Maak reclame:**
 - Maak een zoekertje en verspreid dit in de krant, websites, op sociale media, ...
 - Verspreid je zoekertje in omgevingen waar mensen met een beperking komen: scholen, verenigingen, zorgaanbieders, thuisbegeleidingsdiensten, gebruikersorganisaties, bijstandsorganisaties, therapeuten...
 - Maak een visueel aantrekkelijk zoekertje, met een logo of - nog beter - een foto.
- **Organiseer bijeenkomsten**
 - Verzamel mensen die willen meedenken om de zoektocht wat te verbreden. Spreek hiervoor je netwerk aan, kennissen, organisaties. Dit hoeven geen mensen te zijn die ook een rol zullen spelen later in je project, maar wel hun netwerk willen aanspreken. Op die manier kan je snel je bereik uitbreiden.
 - Organiseer een infoavond, nodig zoveel mogelijk mensen uit, uit de wereld van mensen met een beperking maar ook uit je buurt, lokale partners, ...

“Kijk verder dan alleen ouders en orthopedagogen. Sociale media zijn zeer belangrijk. Kom geregeld in de media, ook als het project nog niet is opgestart. Gebruik Facebook, maak een website ... Spreek er met veel mensen over: mensen vanuit de vastgoedwereld, mensen in serviceclubs, notarissen, juristen, boekhouders, middenstanders, burens, familie, vrienden Wij hebben die allemaal samen uitgenodigd en een voorstelling gegeven van ons project. Dit was een topper: 180 mensen zijn erop af gekomen.” – Lieve, Casa di Mauro

“We hebben de groep ouders van een KVG-vereniging waar onze zoon al jaren in zat, aangesproken en zijn vrij snel tot 10 ouderparen gekomen die samenkwamen. We deden nog geen selectie of ze samen pasten. Wel brainstormden we samen. Zij noemden bevriende boekhouders, bankdirecteurs, opvoeders, ... Ik heb hen dan gevraagd om deze mensen al eens aan te spreken en mij te laten weten wie geïnteresseerd was zodat ik deze mensen verder kon inlichten.” – Anja, vzw BuitenGHuWoon

Succesfactor:

Mensen zoeken houvast maar in een verkennende fase is dat moeilijk te geven. Spreek daarom vanuit je droom en probeer mensen te laten mee dromen. Maak je droom concreet en oefen je in het vertellen van een verhaal dat mensen aanspreekt. Benadruk wat het hen kan opleveren, niet welke inbreng je van hen verwacht. Met een stevige dosis energie en enthousiasme kom je al een heel eind.

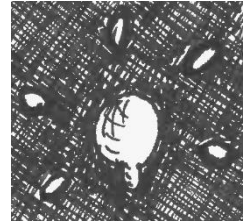
1.2. Verwachtingen duidelijk stellen

Een eerste gesprek tussen jou en mogelijks geïnteresseerden is altijd vrijblijvend. Iedereen tast af of in deze groep een geschikte toekomst kan gecreëerd worden voor hun zoon of dochter. Enkele tips hierbij:

1. Ontvang mensen, laat ze zich welkom voelen. Wees positief en probeer ze te inspireren.
2. De meerwaarde van dergelijke initiatieven ligt in die visie van het project. Vinden jullie elkaar hierin? Wat vinden jullie belangrijk?
3. Praat met elkaar over wat jullie belangrijk vinden op gebied van leven, wonen, werken... Vertrek vanuit een droomscenario. Welke toekomst zien jullie voor jullie zoon of dochter? Het is beter eerst samen te dromen dan je te laten afschrikken over praktische aspecten zoals het financiële. Er zijn heel wat drempels die kunnen afschrikken, maar die zijn in een kennismakingsgesprek niet essentieel.
4. Benoem verschillen in verwachting, zonder ze te problematiseren. In een eerste gesprek is een verschil in nodige zorgnoden zoals bijvoorbeeld 24 op 24-permanentie iets om op te merken, maar daar hoeft nog geen conclusie aan gekoppeld te worden. Het is niet nodig om te concluderen dat dit wel of niet in één project past. Het benoemen kan er wel voor zorgen dat iedereen al eens goed gaat nadenken: is nachtpermanentie voor mijn kind écht nodig? Kan ik in verbinding gaan met mensen die dat niet nodig achten?
5. Maak niet te snel conclusies of spreek niet te vlug engagementen uit. Neem de tijd om elkaar te leren kennen. Het vertrouwen moet groeien, dat kun je niet forceren.
6. Mensen hebben nood aan houvast, dat je mogelijks nog niet altijd kan geven. Ga op zoek naar hoe je hen de nodige houvast kan geven. Vertel hen hoe je concept eruitziet, maar laat ruimte voor de wensen van anderen.

Kom samen naar een infoavond of collectieve sessie van GiPSo. Roep je GiPSo-coach in.

De vraag of en welke wensen verenigbaar zijn in één initiatief is niet eenvoudig te beantwoorden. Hoeveel zelfstandigheid voor de personen met een beperking is er in het project vereist? Waar moet het gebouw komen? Kiezen jullie voor een homogene of heterogene groep (naar geslacht, leeftijd, type handicap, ondersteuningsnood...). Achterliggende waarden en normen spelen een rol bij de groepsleden. Belangrijk is gelijkenissen en verschillen in kaart te brengen en er een gesprek over te voeren.

Hoe ga je om met verschillen? Hier is solidariteit altijd essentieel. Bijvoorbeeld: slechts een van de personen met een beperking zit in een rolstoel. De andere ouders kunnen zich engageren om het huis rolstoeltoegankelijk te maken. Als verwachtingen echter te ver uiteen liggen, is het zinvol om niet te lang te wachten met duidelijkheid te scheppen.

1.3. Intentieverklaring

Een goed gesprek over welke verwachtingen alle groepsleden hebben, is belangrijk. Daar kunnen engagementen uitgesproken worden naar elkaar. Deze engagementen verwoorden de solidariteitsbereidheid om samen op pad te gaan. Dit zijn zowel engagementen met betrekking tot investeren in tijd en energie, maar ook engagementen met betrekking tot het financiële aspect, zoals het samenleggen van persoonsvolgende budgetten.

Een intentieverklaring opstellen maakt deze engagementen officieel. Deze verklaring onderschrijft de bereidheid om initiatief te nemen en solidair te zijn tegenover de groep, ook op financieel vlak. Deze verklaring is niet juridisch bindend en garandeert dus niets over latere deelname aan het project. Het geeft wel de intentie weer van de verschillende groepsleden om ervoor te gaan. Het heeft vooral morele waarde. Zonder deze intentieverklaring bestaat het risico dat engagementen niet helder zijn en dat je daar later op botst. Denk bijvoorbeeld aan een situatie waarbij mensen mét budget uitstappen terwijl je hen absoluut nodig hebt. Of denk aan een situatie waarbij iemand een zorgbudget krijgt, uit het project stapt en besluit dit zorgbudget elders in te zetten.

Ouders die aarzelen om op een bepaald ogenblik een engagement uit te spreken omdat ze bijvoorbeeld op meerdere paarden tegelijk wedden, zijn geen trekkers in het project maar volgers. Wanneer zij worden gevraagd een intentieverklaring te ondertekenen, gaan ze twijfelen en misschien afhaken. Maar zo ben je met de overblijvers wel een stap verder.

Een laatste argument voor een intentieverklaring is dat je hiermee spelregels afsprekt voor het vervolg. Je spreekt hier immers af dat de afspraken opgenomen in de intentieverklaring niet voor discussie vatbaar zijn. Latere discussies of conflicten gaan daardoor niet over deze essentiële zaken. Dat moet ook heel duidelijk zo uitgesproken worden. De basissolidariteit zoals op papier gezet in de intentieverklaring staat voorop, daar wordt niet meer over gediscussieerd.

1.4. Volgers in je project betrekken

In de meeste projecten heb je trekkers en volgers. De trekkers hebben zich verenigd om samen het project te gaan uitwerken. De volgers haken hun karretje aan en vinden in het desbetreffende project een interessante oplossing. Zij dragen vaak minder regie en soms zijn ze daar zelfs geen vragende partij voor. Het is goed om te weten met welk perspectief zij instappen, wat hun verwachtingen zijn. Maak hen ook duidelijk wat je van hen verwacht. Daarnaast is het belangrijk om hen ook gewoon de tijd te geven om zich in de groep te integreren en zich in te passen in het tot dan toe afgelegde traject. Misschien worden ze nog trekker.

Bouw dit ook in je interne organisatie in. Wanneer kunnen volgers stemrecht krijgen in de Raad van Bestuur of Algemene Vergadering? Als je ze geen stem geeft, is hun eigen regie niet duurzaam gewaarborgd en dus een mogelijke valkuil. Als je ze vanaf dag één stemrecht geeft, bestaat de kans dat ze dingen tegenhouden. Een verkennende periode is goed, maar maakt ook dat men zich sneller een volger gaat voelen.

1.5. Informele momenten

Constructief samenwerken in groep betekent zowel een uitdaging als een grote meerwaarde. Om hiertoe te komen is het zinvol te investeren in zowel de formele als de informele samenwerking. De formele samenwerking verloopt best zo efficiënt en effectief mogelijk. De informele contacten zijn belangrijk voor de groepssfeer: om de motivatie hoog te houden, om vol te houden tijdens moeilijke momenten maar ook om te ontspannen.

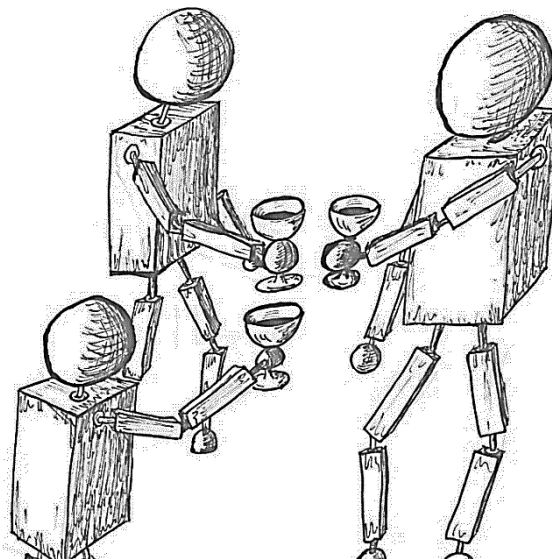
We benadrukken hier het belang van het investeren in een groep en de onderlinge relaties. Ken elkaar buiten alles wat met het project te maken heeft. Je gaat een samenwerking aan voor jaren. Bovendien komt een goede samenwerking tussen de ouders het welzijn van de kinderen ten goede. Ga echt in verbinding met elkaar.

“Je moet werken aan dat huis en dat project dat er gaat komen, maar je moet ook enorm werken aan de relaties onderling, aan de verstandhoudingen, aan het overeenkomen. Je moet af en toe ook eens een pint gaan pakken en niet alleen maar rond de tafel zitten, want anders raak je gefrustreerd. Ik vind dat even belangrijk in ons project. Als je geen goed draaiende groep hebt, kan je doen wat je wilt, maar je bereikt niets. Je hebt elkaar nodig. In een wielerploeg heb je individualisten die allemaal willen bewijzen dat ze een goede coureur zijn, maar als die niet samen aan tafel kunnen plezier maken en een glas wijn kunnen drinken, dan gaat er niemand voor de ander werken.” - Leen, vzw Bijs

“Elk overlegmoment met de ouders sluiten we af met een receptie. We zien dat dat heel tof is voor alle ouders. Het is een moment om elkaar aan te spreken en kennis te maken. Er zijn ook mensen die ondertussen echt bevriend zijn geraakt. Ze spreken dan af buiten de sessies, ze gaan dan samen iets eten.” - Nadia, Bindkracht vzw

1.6. Huishoudelijk reglement schrijven

Het maken van goede afspraken over het dagelijks leven in het project is bijzonder belangrijk voor een vlot verloop bij de opstart. Je kan ervoor kiezen om veel regie daarover in handen van de begeleiding te laten of om de problemen op te lossen wanneer ze zich stellen. Zinvoller is het om met de ouders de tijd te nemen een huishoudelijk reglement op te maken. Dit kan tijdens de realisatiefase. Je neemt hierbij als groep de tijd om dingen samen af te spreken, waarbij de ouders de belangen van hun kinderen behartigen. Deze afspraken bieden een goede basis om zoveel mogelijk regie in de handen van de kinderen te leggen, en bieden een goede basis voor een vlot verlopende opstart.

Denk daarbij aan volgende aspecten:

- Afspraken verbonden aan de huur van een kamer: plaatsbeschrijving, waarborg, onderhoud, staat van kamer en inrichting, opzeg, ...
- Afspraken rond de gemeenschappelijke ruimtes: opslag persoonlijk materiaal, beschadigingen, sleutelbeheer, opkuis ...
- Een gedragscode, bijvoorbeeld over respectvol handelen, geluidsoverlast, respecteren van de privacy, ...
- Bezoekuren: wie is wanneer welkom in het project? Wanneer moet de rust van de bewoners gerespecteerd worden?
- Afspraken in verband met de communicatie van ouders met het personeel: communicatie met aandachtsbegeleider of met centrale begeleider/teamcoach.
- Afspraken rond de dagprijs/leefkost. Wat is er inbegrepen en wat niet?

We hebben vanuit GiPSO checklists ter beschikking die je hiermee op weg kunnen helpen.

1.7. Externe procesbegeleiding

Het inschakelen van een externe procesbegeleider die jullie helpt bij het nemen van belangrijke beslissingen of die jullie helpt om bij spanningen dingen bespreekbaar te maken zonder daarbij bruggen op te blazen, kan een grote hulp betekenen voor een project. Een externe partij die focust op het groepsaspect en het onderhouden van je draagvlak, kan mogelijks het verschil betekenen tussen slagen en niet slagen. Je kan bijvoorbeeld elk jaar een dag reserveren om iemand extern in te schakelen om te kijken of de neuzen nog in dezelfde richting staan.

Met GiPSO bieden we ook op dat vlak ondersteuning aan. Vraag meer informatie aan bij je GiPSO-coach.

2. Interne organisatie

Verkennde fase	Conceptuele fase	Realisatiefase	Opstartfase
		Interne organisatie uitbouwen	Onderhouden en bijsturen organisatiestructuur
		Externe organisatie-structuur: Rechts-persoonlijkheid, statuten...	Betrokkenheid RvB en AV
		Keuze van uitvoering	Continuïteit dagelijks bestuur
			Aansturing van het personeel

Nadat je als groep engagementen hebt uitgesproken en de neuzen in dezelfde richting hebt gezet, is het tijd om je organisatiestructuur op punt te stellen: rechtspersoonlijkheid verkrijgen, je interne organisatie uitbouwen en een keuze maken van uitvoering zijn daarbij de belangrijkste elementen. We gaan er hier dieper op in.

1.1. Interne organisatie uitbouwen

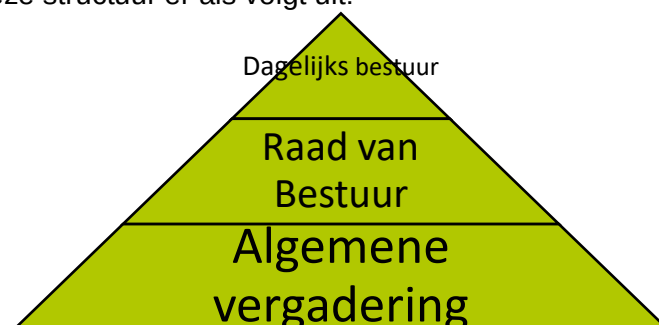
De interne structuur die je op poten zet, moet de groep toelaten zowel snel als gedragen beslissingen te nemen. Door in groep alle kleine beslissingen te willen nemen, vertraagt het proces enorm. Grote beslissingen nemen door enkele trekkers verkleint dan weer het draagvlak en de eigen regie van de anderen in groep.

We stellen jullie daarom een klassiek hiërarchische organisatie voor. Dit is niet de enige manier om je intern te organiseren, maar wel één die - indien met voldoende aandacht uitgebouwd - aan beide aspecten tegemoetkomt. Bovendien ligt deze interne structuur in lijn met de verwachtingen naar een externe organisatiestructuur toe.

Zie p.38, Externe organisatiestructuur

Schematisch ziet deze structuur er als volgt uit:

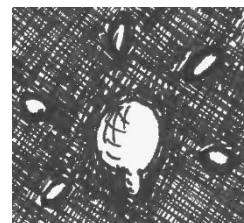
1. **Algemene vergadering:** de beslissingen worden genomen via stemming door leden die deelnemen aan de algemene vergadering. Je kan ervoor kiezen om alle ouders in de algemene vergadering een stem te geven, zodat hun eigen regie geborgd wordt. Een eenvoudiger beslissingsproces krijg je door één persoon van het ouderpaar af te

vaardigen (of één stem per zoon/dochter), alleen is dat in het geval van echtscheidingen en nieuw samengestelde gezinnen niet altijd zo evident. Het project beslist. Ook andere stakeholders kunnen een stem krijgen.

2. **Raad van Bestuur:** de algemene vergadering stelt een Raad van Bestuur aan waarbij bestuurders belast worden met de uitvoering van het beleid. De bestuurders gaan een engagement aan, vertegenwoordigen het project, nemen strategische beslissingen en dergelijke. De Algemene Vergadering geeft jaarlijks kwijting aan de bestuurders, wat wil zeggen dat ze verklaren dat de leden van de Raad van Bestuur hun taken het voorbije jaar goed hebben uitgevoerd. Niet-ouders met aanvullende competenties kunnen een zinvolle bijdrage leveren. Zij moeten geen lid zijn van de algemene vergadering.
3. **Dagelijks bestuur:** een ondernemend dagelijks bestuur dat het vertrouwen krijgt van zijn Raad van Bestuur en de betrokken ouders, is vaak een doorslaggevend element in het succes van je project. Zij nemen de dagelijkse beslissingen, zijn contactpersoon naar derden en koppelen terug bij de Raad van Bestuur. Zij verbinden de verschillende betrokkenen in het project: ouders, personeelsleden, organisaties, ... Een heel belangrijk aspect is dat zij een buffer zijn tussen ouders en personeelsleden. Dit om te vermijden dat emotionele beslissingen van ouders ten aanzien van hun eigen kind rechtstreeks besproken worden met het personeel.
4. **Werkgroepen:** om de verschillende competenties en engagementen zo goed mogelijk aan bod te laten komen, is het zinvol te werken met werkgroepen : een werkgroep fondsenwerving/activiteiten organiseren, een werkgroep welzijn van de groep, een werkgroep communicatie, een werkgroep zorg, een werkgroep vastgoed. Zorg ervoor dat de werkgroepen voldoende gecoördineerd worden en dat de belangrijkste aspecten getrokken worden door diegene die het grootste engagement opnemen en die daar de juiste competenties voor hebben. Een belangrijk aandachtspunt is dat de werkgroepen voldoende terugkoppelen naar het dagelijks bestuur.

Ter inspiratie geven we nog een aantal tips mee, die een bijdrage kunnen leveren aan het succes van je project:

- Als het dagelijks bestuur geen vertrouwen en mandaat krijgt van de groep, lukt het niet.
- Zorg voor voldoende competenties. Als je bestaande groep niet de juiste competenties heeft op belangrijke gebieden, ga er dan naar op zoek. We denken hierbij aan een boekhouder, jurist, en andere. Roep hun hulp in of betrek hen intern in je bestuursorganen. De beste teams zijn complementaire teams. Indien je in je groep expertise in een aspect mist, loont het zeker de moeite om daarnaar op zoek te gaan.
- Laat je leiden door het gemeenschappelijk doel en maak je visie duidelijk. Zorg ervoor dat de mensen met het grootste engagement ook de sterkste aanhangers van de visie zijn.

- Een bestuursmandaat is een engagement, geen “postje”. Je mag ten aanzien van bestuursleden verwachtingen stellen en hen aanspreken wanneer ze hier niet aan beantwoorden.
- Als je in overleg gaat over het project, staat het belang van de groep voorop, niet dat van je eigen kind. Hou het gesprek over de kinderen buiten deze overleggen. Wees solidair met elkaar en stel de belangen van je kind niet centraal. Laat rationaliteit primeren op de emotie.
- Blijf niet ruziën over details. Dit kan de projectontwikkeling erg vertragen. Geef het dagelijks bestuur het mandaat om de details uit te werken en heb daar vertrouwen in.
- Blijf functioneren als groep. Het is niet omdat een werkgroep of dagelijks bestuur taken op zich neemt, dat deze niet meer als groep beleefd kunnen worden. Zorg ervoor dat je geen één-mans vzw wordt. Heb vertrouwen in elkaar, maar volg op.
- Durf veranderen indien nodig. Als iets niets werkt, stuur dan bij. Experimenteer, evalueer en stuur bij. Wees transparant over het verloop van je project. Als groepsleden niet durven veranderen, stel hen gerust en win het vertrouwen.
- Kijk naar je eigen engagement, niet naar dat van anderen. Iedereen is solidair met elkaar op zijn manier en naar eigen vermogen. Geef het goede voorbeeld.

“De kracht van onze organisatie is dat we verschillende competenties in onze netwerken hebben en dat we erin geslaagd zijn om deze te structureren op een manier dat deze allemaal aan bod komen. In het begin moesten we wat opletten dat de “roepers” niet de overhand kregen en werden ingezet op vlakken die hen liggen. Ook belangrijk was dat de gezamenlijke doelstelling steeds primeerde en de euforie van “het lukt”. Dat zorgt nog steeds voor een positieve sfeer.” - Bob, Think out of the box

1.2. Externe organisatiestructuur

Het verwerven van rechtspersoonlijkheid zorgt ervoor dat je als groep een stem hebt en deze kan inzetten om afspraken te maken en contracten af te sluiten, bijvoorbeeld met organisaties waarmee je samenwerkt of met de gemeente. Rechtspersoonlijkheid biedt ook de mogelijkheid om personen het mandaat te geven om het project te vertegenwoordigen. Zonder rechtspersoonlijkheid is de vertegenwoordiger individueel aansprakelijk. Probeer dat te voorkomen.

Zodra je als groep een gezamenlijk doel hebt, kan je spreken van een feitelijke vereniging. In deze situatie spreekt elk groepslid namens zichzelf. Er is nog geen juridische grond om als groep verbintenissen aan te gaan, eigendommen te bezitten, schenking of legaten te aanvaarden, en dergelijk meer. Alle groepsleden verbinden zich persoonlijk tot de verplichtingen van de vereniging en zijn dus ook persoonlijk aansprakelijk.

Er zijn verschillende mogelijkheden om rechtspersoonlijkheid te verwerven. Wij gaan er hier in deze brochure slechts kort op twee in. Deze twee zijn het meest toepasbaar voor dit soort van projecten. In grote lijnen is de vzw-structuur het meest gepast voor de organisatie van de zorg, de cvba-so-structuur is geschikt voor het beheer van vastgoed met een groep. Welke constructie in welke situatie het meest geschikt is, is een beslissing waar je best je tijd voor neemt.

1.2.1. Vereniging Zonder Winstoogmerk

Een vereniging zonder winstoogmerk is de meest eenvoudige structuur om rechtspersoonlijkheid te verwerven. Het stelt je in staat om eigendommen en onroerende goederen te verwerven en te beheren, contracten af te sluiten, leningen aan te gaan en als vzw aansprakelijk te zijn (in plaats van persoonlijk). Enkel in het geval van fraude of wanneer de vzw niet goed beheerd wordt, kunnen bestuurders aansprakelijk worden gesteld.

Meer informatie vind je terug op de website van het VSDC - het Vlaams studie- en documentatiecentrum voor vzw's: www.vsdcc.be

Een vzw oprichten is niet moeilijk. Drie acties zijn nodig:

1. Het opmaken van de statuten. In je statuten moet zeker staan:
 - a. De omschrijving van het gemeenschappelijk doel.
 - b. De besluitvorming: de beslissingen worden genomen via stemming door leden die deelnemen aan de algemene vergadering. Deze algemene vergadering stelt een Raad van Bestuur aan met bestuurders die belast worden met de uitvoering van het beleid.
 - c. Afspraken verbonden aan de mandaten: wijze van benoeming, duur van mandaten, afzetting bestuurders, bevoegdheden, goedkeuren van de jaarrekening...
2. Het neerleggen van het dossier bij de griffie van de Rechtbank van Koophandel.
3. Publicatie in de bijlagen van het Belgisch Staatsblad. Het nummer van de publicatie in het Belgisch Staatsblad van de oprichting van uw vereniging/onderneming is

eveneens iets wat je ontvangt na het elektronisch neerleggen van de oprichtingsakte van uw vereniging/onderneming.

Eens opgericht, moet je zeker denken aan volgende aspecten:

1. Na de jaarlijkse goedkeuring van de rekeningen moeten deze rekeningen neergelegd worden bij de griffie van de rechtbank van koophandel.
2. Vzw's zijn btw-plichtig en worden verwacht een belastingbrief in te vullen. Vzw's met weinig inkomsten zijn vrijgesteld van btw.
3. Wijzigingen in de samenstelling van Raad van Bestuur moeten doorgegeven worden bij de Griffie van de Rechtbank van Koophandel en gepubliceerd worden in de bijlagen van het Belgisch Staatsblad.
4. Wijzigingen aan de artikels van de statuten moeten goedgekeurd worden door de algemene vergadering en neergelegd worden bij de Griffie van de Rechtbank van Koophandel.

1.2.2. Cvba-so

Een vereniging zonder winstoogmerk is een verzameling van natuurlijke personen of rechtspersonen die een belangeloos doel nastreven. Een vennootschap daarentegen heeft steeds een winstoogmerk en dus het doel om winst te maken. Een cvba-so is een coöperatieve vennootschap met sociaal oogmerk waarbij de winst bedoeld is om een maatschappelijke doelstelling te bewerkstelligen. Het is een variant van andere vennootschapsvormen. De maatschappelijke doelstelling moet in de statuten opgenomen zijn. In een jaarlijks verslag moet je informeren hoe dit sociaal doel verwezenlijkt werd.

Ook hier heb je als project rechtspersoonlijkheid. Je moet hier een startkapitaal voor hebben. De winst moet besteed worden in overeenstemming met het sociaal oogmerk. Er is een begrenzing aan de uitgekeerde winst voor de vennoten, vastgelegd door de Nationale Raad voor de Coöperatie.

Voordelen van het coöperatief ondernemen zijn het lokale en duurzame karakter van de ondernemingsvorm, waarbij autonomie en sociale cohesie gewaarborgd kunnen worden. Voor een vastgoedconstructie waar je investeerders nodig hebt om een startkapitaal voor een lening te verkrijgen, is dit bijvoorbeeld een interessante constructie. Vaste aandeelhouders kunnen stemrecht hebben van zodra ze één aandeel kopen, variabele aandeelhouders kunnen in een sociaal doel investeren en krijgen daarvoor een klein dividend.

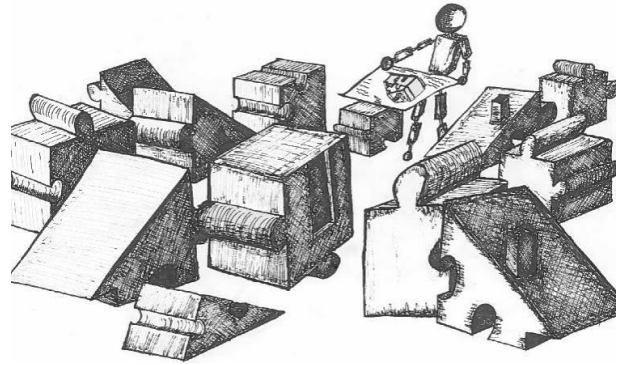

Meer informatie over coöperatief ondernemen, vind je onder ander bij:

- Coopkracht, steunt en stuwt coöperatief ondernemen: www.cooperatiefvlaanderen.be
- Febecoop, adviesbureau die het coöperatief bedrijfsmodel wil promoten: www.febecoop.be
- Cera, informeert, inspireert en adviseert mensen over coöperatief ondernemen: www.coopburo.be

1.3. Keuze van uitvoering

De overheid bepaalt de spelregels waar organisaties die collectief zorg aanbieden aan personen met een beperking aan moeten voldoen. Het biedt nieuwe initiatieven keuzevrijheid om te beslissen aan welke spelregels ze willen voldoen. Elk van de mogelijkheden kan, afhankelijk van wat je wil realiseren, interessant zijn.

1.3.1. Zelf vergunning aanvragen bij het VAPH

Een eerste mogelijkheid is om een vergunning aan te vragen bij het VAPH en als vergund zorgaanbieder door het leven te gaan. Gevolg is dat je aan alle voorwaarden moet voldoen waaraan vergunde zorgaanbieders moeten voldoen. De overheid wil zo de kwaliteit binnen de sector garanderen.

Je zal je met een vergunning moeten organiseren en verantwoorden zoals alle andere vergunde zorgaanbieders. Je zal gebonden zijn aan een aantal opgelegde spelregels:

- Het personeel in je organisatie valt onder paritair comité 319.01 (een paritair comité is een overlegorgaan tussen werkgevers en werknemer, per bedrijfstak). Het paritair comité bepaalt naast loonbarema ook de maximale arbeidsduur, toeslagen voor onregelmatige prestaties, verlofstelsel en andere.
- Je zal een kwaliteitshandboek moeten opstellen dat de richtlijnen bevat van het kwaliteitsbeleid van de zorgaanbieder.
- De zorginspectie komt toezicht doen.

Als organisatie kan je door deze vergunning met vouchers werken. Een voucher kan je zien als een budget dat een zorgvrager kan besteden bij een vergunde organisatie. De zorgvrager beheert het budget niet zelf maar het VAPH zorgt voor de betaling aan de voorziening. 25,35% van dat budget krijg je als vergunde organisatie boven het ingezette budget. Deze overhead is bedoeld voor organisatiegebonden kosten: directie, coördinatie, administratie en onderhoudspersoneel, werkingskosten... De zorgaanbieder bepaalt zelf hoe deze overhead wordt besteed.

Een bijkomend voordeel voor vergunde zorgaanbieders is dat de anciënniteit van het personeel binnen de voucherfinanciering gewaarborgd is. Dat wil zeggen dat de extra kost van personeel dat langer in dienst is, wordt vergoed door het VAPH en niet door het ingezette budget of de organisatiegebonden kosten. Bij een cashfinanciering is dit niet zo. Voor een oudere medewerker krijg je niet meer budget.

Zie p.48, Persoonsvolgend budget

Het toekennen van een vergunning gebeurt op basis van een aanvraagdossier, dat onder meer je ondernemingsplan en je financieel plan moet bevatten. Alle info daarover vind je via www.vaph.be/vlafo/view/nl/11221261.

1.3.2. Niet-vergunde zorgaanbieder

Het is toegestaan om zonder een vergunning collectieve ondersteuning aan te bieden en hiervoor ook personeel in dienst te nemen. Dit is zo sinds een Besluit van de Vlaamse Regering dat dateert van 25 april 2016. Je hoeft in dat geval niet aan alle criteria van het VAPH te voldoen en hebt dus meer vrijheid in de uitwerking van je organisatie. Je moet hiervoor wel aan een aantal criteria voldoen:

1. Je mag aan maximum 15 mensen met een beperking zorg/ ondersteuning aanbieden.
2. Minimaal de helft van de leden van de Raad van Bestuur en de meerderheid van de Algemene Vergadering dienen familie tot de 2e graad te zijn van de cliënten (ouders, grootouders, broers en zussen). Betrokkenheid van familie is hier dus essentieel.

Door de kleinschaligheid heb je een iets grotere kwetsbaarheid, maar het voordeel is dan weer dat je flexibeler bent naar toepassingsmogelijkheden toe. Je bent niet aan dezelfde regelgeving gebonden als vergunde zorgverstrekkers. Een voorbeeld hiervan is dat je niet gebonden bent aan het paritair comité 319.01.

Een belangrijk verschil voor je organisatie is dat je niet kan rekenen op de 25,35% overhead op een voucher. Een zorgvrager kan enkel met een cashbudget bij jou terecht en hierop is de overhead slechts 11,94%. Met dat cashbudget organiseert en betaalt de persoon met een beperking zelf rechtstreeks voor zijn zorg aan de niet-vergunde zorgaanbieder.

Er is enkel kwaliteitstoezicht op het inzetten van persoonlijk budget, niet op de organisatie zelf. Op dit moment is er meldingsplicht bij het VAPH om als niet-vergund ouderinitiatief te werken.

1.3.3. Samenwerking met een vergunde zorgaanbieder

Een andere mogelijkheid waar veel initiatieven voor kiezen, is om samen te werken met een vergunde zorgaanbieder. Je koopt hierbij als groep de zorg en ondersteuning aan bij een vergunde zorgaanbieder. Je organisatie is zelf geen zorgaanbieder, en kan hierdoor ook niet gecontroleerd worden door het VAPH. Financiering gebeurt in cash, in voucher of beide.

Je neemt best je tijd voor de zoektocht naar een geschikte zorgpartner. Je wil dat de partner bereid is om het verhaal van je eigen regie een plaats te geven in zijn organisatie. Door samen te werken met een vergunde zorgverstrekker sta je een deel van de regie af maar onderhandel je over hoeveel je precies afstaat en legt dit in duidelijke afspraken vast. Zonder waarborgen en afspraken bestaat het risico dat een zorgaanbieder je project overneemt en dat je als ouder je stem kwijt bent.

Veel organisaties zijn deze samenwerking niet gewend. Het VAPH ook niet overigens. Maak afspraken daarom waterdicht en zet ze in een juridisch afgetoetst contract.

1.3.4. Groenezorginitiatief

Zorgboerderijen kunnen ook zonder een vergunning collectief zorg organiseren voor personen met een beperking en daarbij het persoonsvolgend budget gebruiken. Je kan hier enkel werken met cashbudgetten. De voorwaarden daarvoor zijn:

- Je moet je registreren bij het VAPH.
- Je aanbod bestaat uit dagactiviteiten waaronder activiteiten van land- of tuinbouwproductie of andere activiteiten die betrekking hebben op de omgang met planten of dieren.
- Je beschikt over een aangepaste accommodatie.
- Je bent verzekerd voor burgerlijke aansprakelijkheid.
- Je informeert over je aanbod, de gehanteerde methodiek en de kostprijs van de dagondersteuning.

Meer informatie vind je op www.vaph.be/vlafo/view/nl/11910808-Groenezorginitiatieven.html

1.3.5. Regie uit handen geven

Afhankelijk van de draagkracht en het engagement van de initiatiefnemers van je project, kan het ook dat je op een bepaald ogenblik andere pistes in overweging neemt, waarbij je je regie ook afgeeft aan andere partners. Een zorgaanbieder die plaatsen ter beschikking heeft. Een marktmodel dat wil bouwen voor jullie, een OCMW... Ga het gesprek over deze regie vooral niet uit de weg: het gesprek in je groep, maar zeker ook het overleg met deze partners. Bouw een vertrouwensrelatie met deze partners uit en geef je regie niet te snel uit handen.

Vanuit GiPSO willen we initiatiefnemers ondersteunen die kiezen om een initiatief volledig zelf op te starten. Maar uiteraard hebben we respect voor de keuze om ook met andere partners in zee te gaan.

3. De groep personen met een beperking

Verkennde fase	Conceptuele fase	Realisatiefase	Opstartfase
Vraagverheldering individueel	Vraagverheldering individueel en collectief	Vraagverheldering individueel en collectief	Leegstand vermijden en oplossen
	Verkennde groepsactiviteiten	groepsactiviteiten	Ouders aan de zijlijn

De organisatie van de groep ouders is belangrijk, maar hoe zit het met de groep personen met een beperking? De samenstelling van de groep personen met een beperking is vaak cruciaal met het oog op eigen regie, kwaliteit van leven en sociale ontplooiing van de bewoners of gebruikers. Het vermindert ook het risico op later verloop. Het is echter niet eenvoudig om dit voldoende te laten primeren in de realisatie van het project. Personen met een beperking die elkaar kennen bieden de beste garanties op een goede groep. Het is vaak ook gemakkelijker voor de ouders om solidair met elkaar te zijn. Als ze elkaar niet kennen, zijn het de ouders die op zoek gaan naar bondgenoten en inschatten of hun kinderen bij elkaar zouden passen.

3.1. Vraagverheldering collectief en individueel

We raden aan om de inschatting niet uit het oog te verliezen of de personen met een beperking samen passen. Professionals inschakelen is hierbij wenselijk.

Met GiPSO hebben we een vragenlijst uitgewerkt die de verwachtingen bevraagt van de verschillende initiatiefnemers van één project, met als doel om het gesprek in groep over deze verwachtingen helder te kunnen voeren. De vragenlijst peilt onder andere naar de aard van de beperking, de termijn waarin het project zou moeten gerealiseerd worden, de intensiteit van opvang, de gewenste vorm van daginvulling (wat ook in een woonproject een belangrijke rol speelt), de ondersteuningsbehoeften, waar het project zou moeten gerealiseerde worden en andere noden.

We raden aan om dit gesprek te voeren met ondersteuning van bijvoorbeeld je GiPSO-coach, net omdat het zo delicaat is te zeggen wat wel en wat niet te matchen is.

Het invullen van de vragenlijsten en uitspreken van verwachtingen impliceert dat iedere gesprekspartner ook genoeg duidelijkheid heeft over hoe die de toekomst voor de persoon met beperking ziet. Het kan geen kwaad om je ook hierbij te laten bijstaan. Diensten Ondersteuningsplan (DOP) zijn de uitgesproken partners hierbij. Via een aantal gesprekken doen zij samen met de persoon met een beperking en het directe netwerk aan vraagverheldering en werken zij een toekomstplan uit. Op basis daarvan kan ook de vraag naar een zorgbudget bij het VAPH gesteld worden.

Elke provincie heeft zo een dienst ondersteuningsplan (DOP), zie www.dienstondersteuningsplan.be

3.2. Groepsactiviteiten

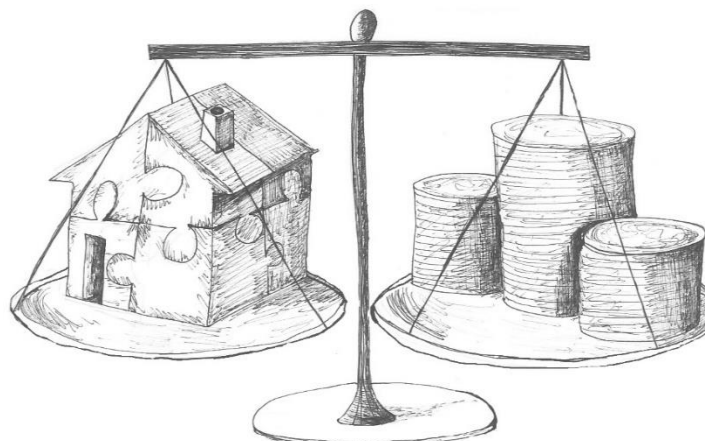
Op welke manier en wanneer breng je de personen met een beperking met elkaar in contact of betrek je ze in het vormgeven van het project? Dat hangt van de groep personen met een beperking af. Voor sommigen, bijvoorbeeld een persoon met autisme, kan het moeilijk zijn te weten waar hij of zij binnen zoveel jaar gaat wonen. Soms is de onvoorspelbare termijn van de realisatie een reden om hem of haar niet of minder te gaan betrekken.

Anderzijds wil je wel dat ze elkaar leren kennen, zodat jullie ook kunnen inschatten of het project voor hen sociaal een meerwaarde zal hebben. Groepsactiviteiten zijn dan zeer waardevol. Wat doen ze graag? Wie komt met wie overeen? Er kunnen uit deze activiteiten nuttige inzichten gehaald worden. Je kan voor begeleiding bij deze activiteiten het persoonsvolgend budget (of RTH-middelen) gebruiken.

Deze groepsactiviteiten hoeven niet enkel ontspannend te zijn. Een sessie over toekomstdromen of dergelijke is ook mogelijk en kan door GiPSO ondersteund worden.

FINANCIËLE ASPECTEN

Een belangrijke opdracht tijdens het uitwerken van je project wordt een goed zicht te krijgen op de inkomsten en uitgaven. Een goed financieel plan is een noodzakelijk kwaad. Dat wil niet zeggen dat je je erdoor moet laten leiden: een bijbel is het zeker niet. Wel dat het belangrijk is je droom af te toetsen aan de realiteit. Waar nodig stel je het initiële plan en concept bij tijdens de realisatiefase.

In deze brochure maken we je businessplan niet. Wat we beogen, is helder maken waar je rekening mee moet houden om de inkomsten en uitgaven in kaart te brengen. Een belangrijke stap voor ouders is een goed zicht krijgen op uitkeringen, financiële en andere voordelen waar je zoon of dochter nu recht op heeft of in de toekomst recht op zal hebben. Dit zoek je best uit vooraleer je dit met een groep ouders samenlegt en bespreekt.

Het stappenplan kan een leidraad bieden bij het uitwerken van je initiatief:

Verkennde fase	Conceptuele fase	Realisatiefase	Opstartfase
	Inkomsten in kaart brengen	Regeling financiële solidariteit	Boekhouding
	Uitgaven in kaart brengen	Berekening zorg/vastgoed/leefkost	Begroting en meerjarenplan
	Financiële toets van concept	Financieel plan	Fondsenwerving, giften, activiteiten
		Betaalafspraken, mandaten, rekeningen	
		Giften (Fiscale attesten)	
		Fondsenwerving en activiteiten	

Het is belangrijk het budget voor woon-en leefkosten en het budget voor zorg en ondersteuning uit elkaar te houden. Deze budgetten hebben andere inkomstenbronnen. De woon- en leefkost moet betaald worden vanuit de tegemoetkomingen waar personen met een beperking recht op hebben vanuit het FOD Sociale zekerheid (Federale bevoegdheid). De door de Vlaamse overheid toegekende budgetten (Persoonsvolgend Budget of andere) mogen enkel gebruikt worden voor zorgkosten.

1. Het budget voor woon- en leefkosten

De woon- en leefkost moet betaald worden vanuit de tegemoetkomingen waar personen met een beperking recht op hebben vanuit het FOD Sociale zekerheid (Federale bevoegdheid), zijnde de inkomensvervangende en/of integratietegemoetkoming.

1.1. Inkomsten voor woon- en leefkosten

De inkomensvervangende tegemoetkoming

De inkomensvervangende tegemoetkoming is een federale tegemoetkoming. De leeftijd van de aanvrager ligt tussen de 21 en de 65 jaar. Om de tegemoetkoming te ontvangen moet je een aanvraag indienen.

Afhankelijk van de gezinssituatie zal de persoon met beperking in categorie A, B of C vallen. Categorie A als hij/zij samenwoont met bloed- of aanverwanten; categorie B als alleenstaande, wonen in voorziening met domicilie thuis/in voorziening; en categorie C als hij/zij partner of kinderen heeft ten laste. Zeer recent heeft de federale regering zijn akkoord gegeven dat personen met een beperking die in een ouderinitiatief verblijven, ook een erkenning krijgen als alleenstaande, categorie B.

 Alle nodige informatie is te vinden op: <http://handicap.belgium.be/nl/mijn-rechten/inkomensvervangende-tegemoetkoming.htm>

De integratietegemoetkoming

De *integratietegemoetkoming* wordt toegekend aan de persoon met een handicap die bijkomende onkosten heeft door een vermindering van zijn zelfredzaamheid. Om deze tegemoetkoming te kunnen verkrijgen wordt er nagegaan welke moeilijkheden je hebt bij het uitvoeren van je dagelijkse activiteiten zoals jezelf wassen, verplaatsing, De hoogte van de tegemoetkoming wordt bepaald door tussenkomst van een arts van het FOD Sociale Zekerheid en is afhankelijk van de zelfredzaamheid.

 Meer info en aanvragen op: <http://handicap.belgium.be/nl/mijn-rechten/integratietegemoetkoming.htm>

1.2. Uitgaven woon- en leefkosten

Onder **woonkosten** bedoelen we de vergoeding voor het gebruik of de huur van een woning, kamer, studio of appartement en eventueel gemeenschappelijke ruimtes met inbegrip van de vergoeding voor het gebruik van water, verwarming en elektriciteit en de vergoeding van normale en kleine herstellingen (zoals bepaald in de huurwetgeving).

Onder **leefkosten** bedoelen we de vergoeding voor het levensonderhoud. Dit betreft onder meer de kosten voor voeding, drank, onderhoud en schoonmaak woning en

gemeenschappelijke ruimtes, aansluiting internet, tv en telefoon, was- en strijkservice, medicatie, verzorgingsproducten, kleding, vervoer, ontspanning, abonnementen, persoonlijke verzekeringen.

Tijdens de realisatie van je project zal je deze uitgaven stap voor stap moeten regelen. De uitdaging ligt erin om voor elke uitgavepost een betaalbare oplossing te vinden. Een aspect dat telkens terugkomt: worden de kosten gedeeld of individueel toegewezen? Het is belangrijk om helder en duidelijk af te spreken welke kosten binnen het solidariteitsprincipe vallen en welke niet. Wat als de ene bewoner minder in het project aanwezig is dan een andere? Wat als de ene zijn was naar huis neemt, de andere zijn was doet in de gezamenlijke wasmachine van het project? Wat is het aandeel van een individuele bewoner in de verrekening van gemeenschappelijke ruimtes en materialen?

Ook bij overbrugging van leegstand na verhuizing is het goed om vooraf doordachte afspraken te maken. Wie voorziet in de vervanging, de persoon die verhuist of is dat de verantwoordelijkheid van het project als geheel? Is er een opzegperiode? Vanuit financieel oogpunt is het belangrijk zo snel mogelijk vervanging te vinden, maar je wil natuurlijk ook dat de nieuwe bewoner past in deze omgeving en dat het klikt met zijn medebewoners. De bespreking op voorhand is de moeite waard. Als je al een profiel hebt opgemaakt voor een nieuwe bewoner waar de hele groep zich achter kan scharen, win je heel wat tijd.

De doelstelling rond betaalbaarheid van het initiatief houdt in dat je tijdens de berekening van woon- en leefkosten, ook rekening houdt met wat er overschiet voor elke bewoner op gebied van kledij, vrije tijd, verzorging en medische kosten. Dat zal voor elke bewoner anders zijn. Ofwel slaag je erin de uitgaven zo laag mogelijk te houden zodat ze voor iedereen te betalen zijn, ofwel is er ook op dat vlak enige solidarisering nodig.

2. Het budget voor zorg en ondersteuning

Zorgkosten moeten in eerste instantie betaald worden met budget dat door de Vlaamse overheid toegekend wordt (Persoonsvolgend Budget of andere). Het kan zijn dat je besluit om zorgkosten te betalen via de inkomensvervangende en/of integratietegemoetkoming. Dat kan, indien er uiteraard voldoende overblijft voor de andere kosten. Het persoonsvolgend budget kan echter nooit voor woon-of leefkosten gebruikt worden, tenzij het vrij besteedbaar deel (maar dat is in een ouderinitiatief niet opportuun).

2.1. Inkomsten

Zorgbudget voor personen met een beperking (vroegere basisondersteuningsbudget of BOB)

Het zorgbudget voor personen met een handicap is een Vlaamse tegemoetkoming voor mensen met een beperking. Het gaat om een maandelijks bedrag van 300 euro dat uitbetaald wordt door de zorgkas waarbij u aangesloten bent. Het zorgbudget is de eerste trap van persoonsvolgende financiering waarmee mensen met een beperking zelf hun leven

en zorg kunnen organiseren. Is dit onvoldoende, dan kan bij het VAPH een persoonsvolgend budget aangevraagd worden. Dat is de tweede trap van persoonsvolgende financiering.

Meer informatie vind je via

www.vlaamsesocialebescherming.be/nl/basisondersteuningsbudget-voor-personen-met-een-handicap

Persoonsvolgend budget

Het persoonsvolgend budget (PVB) is een budget op maat waarmee je zorg en ondersteuning kan inkopen binnen het eigen netwerk, bij vrijwilligers, individuele begeleiders, professionele zorgverleners en bij door het VAPH vergunde zorgaanbieders. Het persoonsvolgend budget is bedoeld voor meerderjarige personen die door hun beperking intensieve of frequente ondersteuning nodig hebben. De hoogte van het budget hangt af van de noden en vragen. Afhankelijk van in welke budgetcategorie je valt (24 budgetcategorieën), krijg je tussen de 10 000€ tot 85 000€ op jaarbasis.

Met het aanvragen van een Persoonsvolgend Budget kan je niet vroeg genoeg beginnen. Het is belangrijk om er als groep ouders attent voor te zijn dat iedereen dit budget op tijd aanvraagt en dat er een goed zicht is op aspecten als budgetcategorie en plaats op de wachtlijst. Dit is uiteraard een individuele verantwoordelijkheid, maar je kan aanvragen en opvolging bij één iemand centraliseren.

Wanneer je te horen krijgt dat je recht hebt op een Persoonsvolgend Budget, krijg je niet onmiddellijk dat budget. Je komt op een wachtlijst terecht waarbij je volgens prioritering op lijst 1, 2 of 3 gezet wordt. Lijst 1 is de lijst met meest dringend wachtenden: omwille van een moeilijke leefomgeving, beperkt netwerk, gedragsproblemen of dergelijke. Als je op lijst 3 terecht komt, besef dan best dat je minstens 10 jaren geduld zal moeten hebben.

De deelname aan een ouderinitiatief heeft geen invloed op de plaats op de wachtlijst volgens het VAPH. Mocht je hier andere ervaringen hebben, horen we het graag.

Het budget dat je krijgt, kan je besteden in cash of in voucher. Een voucher kan enkel bij een vergunde zorgaanbieder ingezet worden. Via cash kan je zelf een individuele begeleider, een vrijwilligersorganisatie, gezinszorg, poetshulp enzoverder betalen. Afhankelijk van hoe je je budget inzet (cash of voucher), kan je als initiatief ook een overhead in rekening brengen. Dat is een percentage aan inkomsten bovenop het ingezet budget, dat bedoeld is om organisatiegebonden kosten mee te vergoeden (maar ook kan gebruikt worden voor de zorg). Bij ingezette cashmiddelen krijgt de individuele gebruiker in 2021 10,35% extra, bij een ingezette voucher krijgt de organisatie waar je deze inzet 19,17%. Als niet-vergunde zorgaanbieder kan je enkel met cash werken. In 2022 zullen deze bedragen nog licht wijzigen.

Zonder er hier uitgebreid op in te gaan, willen we kort nog vermelden dat een voucherbudget niet in euro's wordt uitgedrukt, maar in personeelspunten. Eén personeelspunt staat ongeveer voor 868 €, als je dat zou omzetten naar cash. Voor een bachelor A1 begeleider

moet je 71 personeelspunten per jaar tellen. Een personeelspunt houdt rekening met de anciënniteit van het personeel. Voor iemand met 10 jaar ervaring moet je dus evenveel budget afstaan als voor iemand met één jaar ervaring. Dat kan dus een groot verschil betekenen tussen het inzetten van je budget in cash of in voucher.

Meer informatie vind je via www.vaph.be/pvb

Rechtstreeks toegankelijke hulpverlening

Rechtstreeks toegankelijke hulp (RTH) is beperkte handicapspecifieke ondersteuning in de vorm van begeleiding, dagopvang of verblijf voor wie af en toe hulp nodig heeft. Voor rechtstreeks toegankelijke hulp moet u geen aanvraag indienen bij het VAPH. U stapt rechtstreeks naar de zorgaanbieder. Let wel: ook voor het bekomen van RTH zijn er wachttijden die kunnen variëren van enkele maanden tot enkele jaren.

Dit gaat dus wel nog om middelen die rechtstreeks ter beschikking van de zorgaanbieder worden gesteld. De zorgaanbieder kan kiezen hoe hij deze inzet: via rechtstreekse cliëntondersteuning of via outreach: kennisoverdracht aan een groep ondersteuners van personen met een beperking. Je betaalt voor elke vorm van rechtstreeks toegankelijke hulp een eigen kleine bijdrage.

Bij de zoektocht naar een vergunde zorgaanbieder die je initiatief genegen is, kan je altijd vragen in welke mate deze bereid is RTH-middelen in te zetten ter ondersteuning van je initiatief. Let wel: cliëntgebonden RTH-middelen kunnen nooit gecombineerd worden met het individuele persoonsvolgend budget.

Meer informatie vind je via www.vaph.be/ondersteuning-op-maat/rth/info.

PAB voor minderjarigen

Aangezien de persoonsvolgende financiering tot op heden enkel voor meerderjarigen geldt, zal je voor een initiatief met minderjarigen met PAB-budgetten moeten werken.

Meer informatie vind je via www.vaph.be/ondersteuning-op-maat/pab/wat.

Tegemoetkomingen voor hulpmiddelen en aanpassingen

Hulpmiddelen met betrekking tot mobiliteit, dagelijkse activiteiten zoals wassen, woonaanpassingen of communicatie zijn zeer grote uitgaven waarvoor je een tegemoetkoming kan krijgen. Een tegemoetkoming voor mobiliteitshulpmiddelen regel je via het RIZIV, het Rijksinstituut voor ziekte- en invaliditeitsverzekering. Andere tegemoetkomingen kan je eerder regelen via het VAPH.

Meer informatie vind je via <https://www.vaph.be/ondersteuning-op-maat/hulpmiddelen/welke>.

2.2. Uitgaven

Alle zorgondersteuning: woonondersteuning, dagbesteding, thuiszorg, eventuele vrijwilligers, ... zal je van bovenstaande inkomsten kunnen vergoeden. De uitgaven die je betaalt vanuit het persoonsvolgend budget, moet je verantwoorden naar het VAPH toe.

Je kan deze diensten zelf organiseren, door bijvoorbeeld zelf personeel aan te werven, of de kostprijs onderhandelen met zorgaanbieders. Je kan als vzw zelf zorg inkopen bij een zorgaanbieder, maar dan moet je wel rekening houden dat je als vzw btw-plichtig bent aan de vergunde zorgaanbieder. Het kan daarom een optie zijn om te werken met individuele contracten tussen de persoon met een beperking en de zorgaanbieder (inzetten PVB is vrijgesteld van btw). Het is niet omdat de zorgcontracten individueel worden afgesloten, dat ouders hier niet onderling afspraken over kunnen maken en de onderhandelingen met zorgaanbieders samen kunnen voeren. Het initiatief komt financieel in dat geval niet rechtstreeks tussen, maar berekent wel de zorginkomsten en –uitgaven in het businessplan.

Wanneer bij een vergunde zorgaanbieder een voucher geactiveerd wordt, krijgt deze organisatiegebonden kosten uitbetaald. Deze kosten kunnen op basis van bekomen voorwaarden in de onderhandeling met het initiatief herverdeeld worden, afhankelijk van hoeveel organisatie de ouders zelf opnemen.

“Wij hadden eigenlijk nooit gedacht dat we met vijf dagen zouden kunnen starten en dan kwam die RTH uit de lucht vallen. Wij hebben het geluk om RTH-punten te kunnen inkopen bij een vergunde zorgaanbieder uit de buurt. Wij gaan anderhalve dag naar de zorgaanbieder zelf. Dat is goedkoper: ze moeten dan maar 9 euro of 10 euro per dag betalen. De begeleiding voor de andere drie-en-een-halve dag komt via een andere vergunde zorgaanbieder. Wij hebben gekozen voor 3 begeleiders die samen voor één FTE naar ons komen. Dat komt iets duurder uit, maar zo zijn wij bijna altijd zeker dat er een vervanger is wanneer iemand ziek valt. Het zijn drie begeleiders die werken voor een dagwerking in de buurt, en uitgestuurd worden door de zorgaanbieder.” – Danny, Wijzersterk

3. Alternatieve financiering

In theorie zouden bovenstaande inkomsten en uitgaven op gebied van woon-en leefkosten en zorg in evenwicht moeten zijn. In praktijk is het meestal zo dat je rekening moet houden met wachtlijsten van mensen die op zorgbudget wachten, opstartkosten en onderhoudskosten en andere. Je kan daarvoor op zoek gaan naar alternatieve financiering. Een aantal pistes halen we hier kort aan:

3.1. Subsidies

Projectsubsidies zijn in principe beperkt en moeilijk toegankelijk. Je moet hier niet op rekenen, maar in de gaten houden, kan nooit kwaad. Denk maar aan: bouwsubsidies voor innovatieve woonprojecten, subsidies rond hergebruik van erfgoed, provinciale of gemeentelijke subsidies rond specifieke thema's...

Voor financiering van zorginfrastructuur kunnen vergunde zorgaanbieders of niet-vergunde zorgaanbieders beroep doen op het VIPA, het Vlaams Infrastructuurfonds voor persoonsgebonden Aangelegenheden.

Voor aanpassingen aan de woning en hulpmiddelen kan je een aanvraag doen bij het VAPH. Dit gaat echter in principe over de thuissituatie.

Meer informatie over het VIPA vind je via www.departementwvg.be/vipa

Meer informatie over individuele hulpmiddelen en aanpassingen vind je via www.vaph.be/ondersteuning-op-maat/hulpmiddelen

3.2. Fondsenwerving

Voor de meeste gerealiseerde ouderinitiatieven is het inzetten op fondsenwerving van doorslaggevend belang geweest voor de start van hun initiatief. Er kruipt tijd in om dit te organiseren, maar de ervaring leert dat een fris en enthousiast ouderinitiatief dat zich kenbaar maakt in de ruime omgeving, vaak heel wat gehoor vindt in de omgeving, en ook mensen kan enthousiasmeren om financieel een bijdrage te leveren.

Wat realisme is hier echter geboden. De ingeschatte inkomsten hieruit kunnen zeker in je businessplan worden opgenomen, maar wees hier voorzichtig en realistisch in. Het zijn onvoorspelbare en geen duurzame inkomsten. Door jullie eigen betrokkenheid en het vernieuwende aspect van het initiatief vind je wellicht mensen die bereid zijn financieel te steunen, maar beide aspecten zijn beperkt in de tijd. Er is dus een houdbaarheidsdatum aan deze fondsen.

Fondsenwerving kan gaan over:

- Het verkopen van koekjes, wijn, zelfgemaakte dingen of andere.
- Activiteiten organiseren aan een hogere inkomprijs zodat de winst naar je initiatief kan gaan.
- Bedrijven die je initiatief willen sponseren in ruil voor publiciteit.
- Peter-meterschappen

- Schenkingen: een schenking is een gift onder 'levenden' van geld of goed. Een schenking is belastingvrij en definitief. Onthoud ook dat sommige mensen liever materiële zaken geven dan financiële: meubels, een busje...
- Personen kunnen je initiatief opnemen in hun testament, waardoor ze bij overlijden een legaat nalaten. Een 'duo-legaat' was op fiscaal vlak een interessante constructie daarvoor maar deze constructie zal niet meer bestaan voor overlijdens vanaf 1 juli 2021. De overheid heeft wel bepaald dat de goede doelen, in tegenstelling tot vroeger, nu geen belastingen meer zouden moeten betalen op een gekregen erfenis.

Meer informatie vind je via www.testament.be. Je kan je initiatief hier ook aanmelden als goed doel.

Best verdeel je de taken binnen je initiatief. Maar denk ruimer. Denk bijvoorbeeld ook aan je broer die mee aan de kookpotten wil staan op een benefiet. Of aan een overbuur die flyers wil uitdelen voor een activiteit. Of aan kennissen die hun bedrijf willen aanspreken om te sponsoren...

De overheid bevordert het geven van giften in geld door ze fiscaal aftrekbaar te maken. Zo kunnen schenkers genieten van een belastingvermindering: 45% van het bedrag van de gift, vanaf giften van 40 €. Als project moet je dan wel de mogelijkheid hebben om fiscale attesten uit te schrijven. In principe moet je als project daarvoor erkend worden. Om een erkenning te kunnen krijgen, moet je echter al een jaar opgestart zijn: je moet onder andere een afgesloten boekhouding en een activiteitenverslag van je hoofdactiviteiten kunnen voorleggen. Met deze erkenning kan je giften in alle geval gebruiken voor je gehele werking, dus ook voor personeelskosten.

Meer informatie vind je via www.financien.belgium.be/nl/vzws/giften/. Zie je op tegen het administratieve werk, kan je ook een "Fonds vrienden van" aanvragen bij de Koning Boudewijnstichting (vanaf het binnenhalen van jaarlijks 10 000€): www.kbs-frb.be/

Als je niet in aanmerking komt voor een eigen erkenning, is het zoeken naar oplossingen. Een mogelijke oplossing is een projectrekening openen via het fonds 'Vrienden van GiPSO', waar je giften kan ontvangen die enkel gebruikt mogen worden voor specifieke activiteiten, beperkt in tijd en met duidelijk realiseerbaar budget, buiten de normale activiteiten. Geen personeelskosten dus, wel aankoop van meubels, renovatiewerken, en dergelijke.

Meer informatie bij de GiPSO-coördinator.

Een andere oplossing is via een samenwerking met een erkende instelling (vergunde zorgaanbieders bijvoorbeeld) giften laten toekomen op de rekening van die instelling, met de afspraak dat de instelling ze enkel gebruikt voor diensten ten behoeve van je project. Personeelskosten zijn hier wel mogelijk, alleen zit je dan vast aan deze samenwerking en is het belangrijk hier heel duidelijke afspraken rond te maken.

4. Opmaak van een businessplan

Elk initiatief heeft een verschillende mix in- en uitgaven en zal daardoor andere keuzes maken. Het is essentieel om hier in een businessplan overzicht op te krijgen. Een businessplan is een samenvatting van inkomsten en uitgaven. Het is ook een instrument om zicht te krijgen voor hoeveel personen je je project zal kunnen realiseren. Kleinschaligheid is vaak de wens, maar naar financiële haalbaarheid toe is het belangrijk een goede schaalgrootte te bepalen. Tevens laat het plan toe om een uitzetting in de tijd te maken. Hoe ziet het plaatje eruit volgend jaar? Binnen vijf jaar? Binnen tien jaar? Het is belangrijk de evolutie van de verschillende kosten in te schatten en mee te berekenen. Op die manier kan je een inschatting maken van het financiële risico.

We maken een onderscheid tussen een **start- en landingsscenario**:

Een **startscenario** is een veilige opstart van je initiatief, dat financieel draagbaar is voor een zekere tijd en waarbinnen je ermee rekening houdt dat de financiële situatie er op termijn anders uit zal zien. Heel wat ouderinitiatieven slagen erin om op te starten terwijl verschillende bewoners/gebruikers nog wachten op budget. Ze compenseren dit dan bijvoorbeeld met een middelen uit fondsenwerving. Beide situaties zijn tijdelijk. De verwachting is dat de personen zonder budget dit op termijn zullen krijgen. Tegelijkertijd is de verwachting dat fondsenwerving ook een tijdelijk karakter heeft.

Voor initiatieven biedt dit mogelijkheden. Als je bijvoorbeeld de doelstelling hebt om een woon- en dagbestedingsproject te realiseren, kan het een positieve impact hebben om met dagbesteding te beginnen. Als de hoogste nood geledigd is, creëer je wellicht ademruimte. Deze ademruimte geeft je de mogelijkheid om geleidelijk naar het lange termijndoel toe te werken. Waarom beginnen met 7 dagen op 7 ondersteuning, als alle ouders het eens zijn over een veilige start?

Een **landingsscenario** is een inschatting van de situatie waarop het initiatief zal moeten functioneren zonder fondsen en zonder ouders. Een landingsscenario geeft een antwoord op de vraag: wat na ons? Wanneer de draagkracht van ouders daalt, is het belangrijk dat de financiële middelen er wel zijn om dat door professionelen op te vangen. De verwachting is dat het moeilijker is om vrijwilligers te behouden, dat fondsenwerving daalt en dat je als ouders niet meer de coördinatie van het project kan blijven doen. Anderzijds zijn dan wel alle zorgbudgetten toegekend.

Het is heel belangrijk een startscenario uit te werken dat in het verlengde ligt van dit landingsscenario. Als je bijvoorbeeld een woning bouwt voor 8 personen maar in een landingsscenario is de zorg onbetaalbaar, dreig je op termijn in de problemen te komen. Wanneer een berekening van het landingsscenario je leert dat je een betaalbare oplossing enkel voor twaalf personen kan realiseren, is de vraag hoe je het kleinschalige karakter kan behouden. Of is er een mogelijkheid om in startscenario met minder bewoners te starten en dit geleidelijk aan uit te breiden? Het blijft echter altijd een inschatting. Misschien kan een groter budget toegekend worden wanneer het directe netwerk verdwijnt en er een herinschaling gebeurt? Het is ook bijzonder onmogelijk te zeggen of en welke bewoners/gebruikers/budgetten er nog gaan zijn. Gaat het initiatief als vergunde verder of neemt een andere vergunde zorgaanbieder het project over?

Het opstarten van je project voor mensen die nog op de wachtlijst staan, houdt een financieel risico in. Je weet hoogstens op welke plaats in de wachtlijst je zit, maar de snelheid waarmee die wachtlijst zakt, zal je nooit met zekerheid weten. Belangrijk is voor je opstart in een startscenario, dat je dat risico inschat en bewust bent van de consequenties. Als je op een bepaald moment in een situatie komt waar de inkomsten de kosten niet meer dekken, moet je als initiatief in staat zijn om alternatieve financiële middelen te vinden of de kosten te drukken. Een goed businessplan is hiervoor essentieel.

Als je besluit het verschil tussen uitgaven en inkomsten tijdelijk te overbruggen met fondsenwerving, kan het businessplan je helpen om in te schatten hoeveel fondsen je nodig hebt. Op basis daarvan kan je dan gaan inschatten welk (minimaal) engagement van ouders nodig is om het project te realiseren. Het is natuurlijk een ideaal hulpmiddel om een zekere financiële buffer aan te leggen. Die zou je bij tegenslag wel nog eens goed van pas kunnen komen.

Vanuit GiPSO bieden we ondersteuning bij het opmaken van een businessplan en het zoeken naar oplossingen voor zowel een start- als landingsscenario. Vraag advies aan je coach.

5. Financiële realisatie van je droom

Op het einde van de conceptuele fase, heb je enkele bouwstenen verzameld die je financieel hebt afgetoetst. Wat als blijkt dat de droom zoals jij die in je hoofd had, (nog) niet realiseerbaar is? Je kan je droom in de koelkast opbergen, maar met een gezonde dosis enthousiasme en ondernemingszin kom je er zeker ook. Je zal keuzes moeten maken, en op zoek moeten gaan naar oplossingen. We sommen hier enkele mogelijke oplossingen op:

- De grootte van de groep personen met een beperking aanpassen. Bekijken hoe de kleinschaligheid behouden kan blijven, ondanks een grotere groep.
- Besparen op nachtpermanentie, meestal een grote kost:
 - Alarmsystemen installeren in plaats van een slapende nacht. Is een slapende nacht noodzakelijk of vooral wenselijk op vlak van mentale rust van de ouders?
 - Samenwerkingen met zorgaanbieders, ook vanuit andere doelgroepen. Je kan bijvoorbeeld een samenwerking opzetten met een projectontwikkelaar die naast assistentiewoningen ook een ouderinitiatief bouwt, met een flexibele doorgang voor het personeel 's nachts. Of gebruik maken van een gemeenschappelijk centraal steunpunt, waar indien nodig 's nachts snel assistentie kan verleend worden via een eenvoudig oproepsysteem.
- Bekijken hoe je de rol van - goedkopere - gezinszorg kan uitbreiden. Of kan je ook op dat vlak samenwerken met een zorgaanbieder uit de regio? Misschien zijn de shiften van personeel in een woon- zorgcentrum wel te combineren met de shiften waarin verzorgende taken nodig zijn in je initiatief?
- De inbreng van vrijwilligers maximaliseren, de engagementen van alle ouders intensifiëren...
- Fondsenwerving uitbreiden.
- Beslissen tot een gedeeltelijke opstart. Enkele dagen in de week open doen, enkel dagbesteding uitbouwen, ...
- Op zoek gaan naar medebewoners/-gebruikers met budget. Hoewel soms noodzakelijk, is dit echter een zoektocht die weinig vraaggestuurd is.

Er zal altijd een spanningsveld leven tussen kwaliteit van het zorgaanbod, en de betaalbaarheid ervan. De uitdaging ligt erin een goede afweging te kunnen maken van de prioriteiten. Lijst op waar er echt op moet ingezet worden. Maak een onderscheid tussen “absoluut noodzakelijk” en “nice to have”.

FASTGOED

Als beginnende initiatiefnemer heb je misschien het idee dat vastgoed een antwoord biedt op de meeste vragen. Misschien heb je zelf al eens gezocht naar een plaats om je project te realiseren. Mogelijk helpt dit om je droom concreet voor te stellen en biedt het houvast. Veel andere aspecten van je project zijn immers minder zichtbaar. Te snel de ‘bakstenen’ van je project centraal zetten, kan echter maken dat je dingen over het hoofd ziet.

We raden vanuit GiPSo aan om je tijd te nemen voor het vinden van geschikt vastgoed. Het heeft geen zin een woning te kopen wanneer je project nog lang niet aan opstarten toe is waardoor ze een aantal jaren leeg staat. Het heeft ook geen zin een woning te kopen vooraleer je een duidelijk zicht hebt op de noden waar de woning aan dient te voldoen.

In dit hoofdstuk gaan we dieper in op een aantal aspecten van de vastgoedontwikkeling, zoals vermeld in het onderstaand stappenplan:

- Vastgoedconcept onder de loep: wat is een goed concept voor je vastgoed?
- Location hunting: hoe op zoek naar de juiste en toch betaalbare locatie?
- Constructie vastgoed: we leggen enkele mogelijkheden om je vastgoed te realiseren naast elkaar.
- Nieuwbouw of renovatie
- Financieel plaatje

Verkennde fase	Conceptuele fase	Realisatiefase	Opstartfase
	Concept vastgoed: Bouwsteen woonvorm	Location hunting	Interieur inrichten
	Financiële toets	Constructie vastgoed	Onderhoud gebouw
		Nieuwbouw of renovatie	
		Financieel plaatje	

1. Vastgoedconcept onder de loep

Je krijgt een duidelijk zicht op de noden door in de conceptuele fase de individuele behoeften en wensen van iedere bewoner in kaart te brengen, samen te leggen en te verwerken tot een vastgoedconcept. In de realiteit heb je de volledige groep zelden gevormd in de conceptuele fase, dus dat vormt een spanningsveld. In de realiteit krijg je mensen ook sneller overtuigd om in te stappen als ze voor een bepaald vastgoedconcept kunnen kiezen. Een goed vastgoedconcept biedt ruimte om regiewensen van latere instappers mee te nemen, maar is ook concreet genoeg om andere bewoners of partners te overtuigen.

Een goed vastgoedconcept zet de neuzen van de groep in dezelfde richting. Het laat je toe wensen beter te formuleren ten aanzien van de architect, bouwheer of aannemer. Je kan er ook beter je kosten door gaan bewaken. Bovendien druk je de kosten door het inkorten van een schets- en ontwerpfase.

Je vertrekt bij de conceptontwikkeling best vanuit je visie. Het vasthouden aan een concept gefundeerd door een duidelijke visie zal je later helpen om een bouwplan te doorzien of om naar architecten en stedenbouwkundigen helder te kunnen formuleren wat je wil en waarom.

Enkele aandachtspunten bij die visie zijn:

- Zijn personen met beperking voldoende gehoord in de wensen op gebied van de woning? Kunnen zij zelf keuzes maken in een vroeg stadium? Maken zij keuzes met betrekking tot kamerselectie, inrichting van ruimtes, ligging van de woning, ...?
- Ga je voor een concept volledig op maat van alle bewoners of ga je voor een flexibel concept dat gemakkelijk aanpasbaar is aan veranderende situaties? Een flexibel concept laat toe nog keuzes te maken afhankelijk van wat de noden zijn van latere bewoners: op gebied van ligging, grootte, gebruik van multifunctionele ruimtes of kamerindeling. Kies je bijvoorbeeld voor één grote gemeenschappelijke ruimte (die je kan opdelen) of meerdere kleine?
- Wil je dat het huis van het project gepercipieerd wordt als 'de instelling', of wil je een huis in de straat waar buurtbewoners bij betrokken kunnen worden? Wil je een inclusief verhaal ook in je woning mogelijk maken? Via deze invalshoek bekijk je de woning op een andere manier, zonder dat dit financiële implicaties moet hebben.
- Wat is de duurzaamheid van de woning?
 - Kleiner bouwen levert een financieel voordeel op, maar is je project daarmee ook op lange termijn werkbaar? Is je landingsscenario daarmee afgedekt?
 - Een nieuwbouw heeft ook op dat vlak een streepje voor. In een oude aangepaste woning moet je op termijn meer onderhoudswerken doen.
 - Welke nutsvoorzieningen moeten er al dan niet zijn op lange termijn? Een wasruimte bijvoorbeeld is op korte termijn misschien niet noodzakelijk, maar wat met de lange termijn?

Je concept moet in grote lijnen beantwoorden aan twee vragen: waar wil je realiseren en hoe moet het gebouw er gaan uitzien? Wat zijn de vereisten met betrekking tot de ligging en bereikbaarheid van het gebouw en wat zijn de woonnoden? We gaan op beide aspecten dieper in.

Vanuit GiPSo kunnen we je met je vastgoedconcept ondersteunen. Informeer je bij je GiPSo-coach hierover.

"We hebben met onze groep ouders een document gemaakt waarin de verzuchtingen op gebied van het vastgoed weergegeven zijn. We willen een gebouw met een 3-tal afzonderlijke wooneenheden met telkens een living maar wel één gemeenschappelijke keuken. Dit document hebben we opgemaakt los van de locatie waar we willen belanden, en we hebben ons hiervoor ook professioneel laten ondersteunen. Daardoor is het document niet enkel intern maar ook extern zeer nuttig. Een helder programma van eisen kan immers helpen ontwikkelaars, politieke overheden of andere stakeholders te overtuigen." - Lode, Honk

1.1. Ligging en bereikbaarheid

De omgeving van je project heeft een grote invloed op het welbevinden van de bewoners of gebruikers. Het is dan ook belangrijk dat de behoeften en wensen van de mensen met een beperking deze omgeving bepaalt. Hebben ze nood aan rust en natuur? Of verkiezen ze liever meer prikkels, en ligt de woning daarom beter in een stedelijke omgeving, in een drukke straat, in een omgeving met spelende kinderen of een gemakkelijk toegankelijk winkelcentrum?

Een vraag om mee te nemen is ook of de zelfredzaamheid gestimuleerd kan worden doordat ze zelf naar de winkel kunnen? Of wanneer openbaar vervoer in de buurt is? Is de omgeving rolstoeltoegankelijk?

De mobiliteit die nodig is om je project te bereiken speelt een belangrijke rol bij de bepaling van de 'inplanting' van het vastgoed. Bij de bepaling van de omgeving moet best ook rekening worden gehouden met de afstand tot het dichte netwerk. In een ouderinitiatief willen alle ouders dat het project vlot bereikbaar is, maar dat is misschien niet voor iedereen haalbaar. Het is best daarover te spreken, zodat goed geweten is hoe de groep daarover denkt. Ook de bereikbaarheid van dagbesteding en vrijetijdsactiviteiten kunnen een rol spelen.

1.2. Woonnoden

Een woning is meer dan alleen bakstenen. Een woning is een plek om in te slapen, te eten, te leven, om je thuis te voelen. Drie dimensies zijn hierbij belangrijk:

1. Utilitaire dimensie: slapen, eten, wassen... Alle activiteiten die noodzakelijk zijn in een woning.
2. Sociale dimensie: sociale contacten, privacy, sfeer en gezelligheid in huis, ontvangen van bezoek, ... In welke mate is het in te schatten hoe de bewoners zich thuis gaan voelen bij elkaar? Het zou best kunnen dat investeren in een extra gemeenschappelijke ruimte op termijn maakt dat bewoners het beter en langer met elkaar uithouden.
3. Existentiële dimensie: je ergens thuis voelen. Een living met maar één tv laat de keuze niet tussen Thuis en Familie. Als het belangrijk is dit wel te kunnen doen, moet je er maar eens aan denken om twee livings te zetten.

De noden op deze drie dimensies worden best mee in rekening gebracht en vertaald in een woonconcept. Enkele vragen daarbij:

1. Hoeveel bewoners stel je voorop? Hoeveel mensen zou ideaal zijn? Moet de woning geschikt zijn voor een homogene of heterogene bewonersgroep?
2. Wat is de minimaal vereiste totale oppervlakte? Hoeveel ruimte heb je buiten nodig en wat is de benodigde bewoonbare oppervlakte?
3. Wat zijn de vereisten voor de privéruimtes? Hoe groot moeten ze zijn, is er een individuele keuken, badkamer, toilet, douche, ...? Zijn alle kamers even groot? Zijn er rolstoeltoegankelijke kamers? Hoe flexibel aanpasbaar moeten de kamers zijn?
4. Wat zijn vereisten voor de gemeenschappelijke ruimtes? Moeten er ruimtes gedeeld worden of niet? Over welke ruimtes gaat het minimaal? Wat is de functie van deze ruimtes? Is het belangrijk dat er een begeleider toezicht kan houden? Sommige mensen hebben minder behoefte aan gemeenschappelijke ruimtes, anderen net meer. Is het belangrijk dat er prikkelarme ruimtes zijn?
5. Welke noden zijn er op vlak van de werkbaarheid voor het personeel? Hebben zij een begeleidersruimte nodig? Waar vergaderen zij? Wat hebben zij nodig om permanentie te waarborgen?
6. Welke hulpmiddelen en aanpassingen moeten er gedaan worden in de woning? Zijn er oproepsystemen nodig? Kan je hulpmiddelen delen?

In welke mate moet de woning aangepast worden aan de beperking van de bewoners?

Bedenk hierbij dat een toegankelijke woning zowel bereikbaar, betreedbaar (weg en toegang moeten drempel- en obstakelloos zijn), bruikbaar (vlot en veilig gebruik van functies in gebouw) als begrijpbaar (logische en leesbare omgeving) moet zijn. Een aantal tips om niets over het hoofd te zien:

- Heb oog voor detail
- Kijk vanuit verschillende invalshoeken (multidisciplinair). Een bouwheer kijkt anders naar een woning dan een architect, een expert technieken, een expert ergonomie, expert toegankelijkheid, een expert in akoestiek...
- Schenk aandacht aan de vertaling van wat je wil naar de architect toe. Die moet begrijpen wat je wil: omschrijf, teken, simuleer...

2. Location hunting

De zoektocht naar een geschikte locatie of grond is vaak niet zo eenvoudig. Ook lokale vastgoedprijzen, maatschappelijke tendensen (verdichting, ...), complexe regelgeving en politieke goodwill spelen een rol. Je gaat ook de competitie aan met ervaren projectontwikkelaars.

Enkele tips hierbij:

- Maak je initiatief wijd kenbaar in de omgeving waar je het project wil vestigen.
- Ken de omgeving waarin je je wil vestigen. Ga er wandelen. Spreek je netwerk uit die omgeving aan om mee te denken en te zoeken.
- Probeer over mogelijke gronden zoveel mogelijk informatie te weten te komen: kijk het kadaster na, vraag informatie bij de gemeente, ...
- Vraag het register van leegstand op in de gemeente. Vraag of zij interessante gronden of locaties weten. Misschien hebben zij, de sociale huisvestings-maatschappij of het OCMW van de gemeente wel gronden?
- Verken nieuwe vastgoedprojecten in de omgeving. Misschien staan sommige projectontwikkelaars wel open voor een zorgconcept? Denk bijvoorbeeld ook aan zorgsites waar verschillende doelgroepen gecombineerd worden. Het kan interessant zijn hierbij aan te sluiten.
- Zijn er in de gemeente nog grondbezitters die bereid zijn deze voor een goed doel af te staan? Kerkfabrieken zijn bijvoorbeeld al meermaals een goede partner gebleken, omdat zij nog gronden hebben en die graag voor een sociaal doel willen inzetten.
- In het geval van dagbesteding kan je tijdelijk ook een samenwerking zoeken met organisaties die plek hebben die weinig wordt gebruikt. Denk bijvoorbeeld aan een voetbalkantine die enkel in het weekend wordt gebruikt.

2.1. Ruimtelijke ordening

Een belangrijk aanspreekpunt bij de zoektocht naar een geschikte grond of gebouw is de dienst ruimtelijke ordening of stedenbouw van de gemeente. Je kan er plannen inkijken en informatie bekomen over gronden en locaties.

Elke grond heeft een bestemming in de ruimtelijke uitvoerings- en gewestplannen. Een grond kan woongebied, landbouwgebied of andere zijn. Gemeenschapsgronden zijn bestemd voor scholen, waterzuiveringsstation, maar ook voor een 'gemeenschapsvoorziening', waaronder ook initiatieven in privébezit kunnen vallen. Gemeenschapsgronden zijn in ruimtelijke uitvoerings- en gewestplannen in het blauw gekleurd.

Het Bijzonder Plan van Aanleg (BPA) en Ruimtelijk Uitvoeringsplan (RUP) geven meer details over de grond. Ze reglementeren de bestemming en de bouwvoorschriften. Het BPA is de oude versie van het RUP. Een goedgekeurd RUP bevat stedenbouwkundige

voorschriften (bijvoorbeeld afmetingen, aantal verdiepingen...) die als basis dienen voor stedenbouwkundige vergunningen.

De juiste stedenbouwkundige vergunningen verkrijgen is belangrijk, en daar kan een lokaal bestuur een belangrijke rol in spelen, bijvoorbeeld in:

- Het verkrijgen van een herbestemming van gronden indien nodig.
- Het verkrijgen van het opdelen van gezinswoningen door er meerdere huisnummers aan toe te kennen, ondanks gemeenschappelijke ruimtes.
- Mogelijkheden om erfgoedsites om te bouwen tot geschikte leefomgevingen. Uitgebreid onderzoek is hierbij aangewezen, want de flexibiliteit is vaak beperkt en de regelgeving complex. Veel erfgoedsites zijn niet voldoende aanpasbaar aan de behoeften van een woonproject. Subsidies voor de herbestemming van oude erfgoedsites zijn soms wel een mogelijkheid.

2.2. Erfpacht

Eigendommen kunnen ter beschikking worden gesteld van je project onder de vorm van gebruiksrecht, huurrecht of erfpacht. Het recht van erfpacht is het recht om het volle genot te hebben van een onroerend goed dat aan iemand anders toebehoort, en dat voor een periode van minimaal 27 jaar tot maximaal 99 jaar. De erfpachter is verplicht hiervoor een jaarlijkse vergoeding (een canon) te betalen. Deze ligt niet vast en kan dus bepaald worden door de oorspronkelijke eigenaar. Die kan dat bepalen op basis van de grondwaarde, via de meestbiedende of zelfs via een symbolische 1€.

Een erfpachter heeft dezelfde rechten als een eigenaar voor zover het de waarde van het goed niet vermindert. Hij kan dus bouwen, een tuin aanleggen, ... Hij kan ze ook verhuren. Als het erfpacht eindigt, moet er een regeling getroffen worden voor de door de erfpachter opgerichte gebouwen en beplantingen.

3. Constructie vastgoed

Na het vormgeven van het concept van vastgoed en de zoektocht naar een locatie, is de vraag welke constructie je opzet voor de realisatie en financiering van je vastgoed belangrijk. We schetsen hierbij een aantal mogelijkheden, maar de lijst is zeker niet volledig. Elk project zoekt zijn eigen oplossing, afhankelijk van opportuniteiten, keuzes van de groep... Bij elk van de drie onderstaande constructies staat de betaalbaarheid van de woning voor de persoon met een beperking centraal. Een oplossing waarbij personen met een beperking eigenaar zijn, is (1) niet toegankelijk voor iedereen (2) beperkt de regiewensen van diegenen zonder inbreng van het netwerk en (3) is minder duurzaam, omdat het niet evident is een nieuwe koper te vinden en daarbij de regie van de persoon met een beperking niet voorop staat.

3.1. Eén ouder of andere initiatiefnemer koopt/ enkele initiatiefnemers kopen

De eerste oplossing betreft een constructie waarbij één ouder een woning koopt en verhuurt aan de bewoners apart (bij een kamerwoning) of aan de bewoners samen (bij een ééngezinswoning). In deze constructie wordt het financieel risico gedragen door de eigenaars. Het volledig terugbetalen van de investering staat meestal niet voorop.

Een ééngezinswoning is een huis of appartement met één huisnummer dat is bestemd voor de bewoning van één gezin. Een kamerwoning is een meergezinswoning die bestaat uit verschillende kamers en een of meerdere gemeenschappelijke ruimtes. De kamers hebben een verschillend huisnummer, de bewoners worden niet als samenwonend beschouwd. Voor het bouwen van een kamerwoning of het opdelen van een eengezinswoning heb je een stedenbouwkundige vergunning nodig.

Er is regelgeving voor ouderinitiatieven waarbij men personen met een beperking die samenwonen in een ouderinitiatief niet als samenwonend beschouwt.

Het kan zijn dat je mensen hebt in je groep die de keuze overwegen om de woning aan te kopen of die dat reeds gedaan hebben. Het wordt vaak ervaren als de eenvoudigste manier om je initiatief te realiseren. De vraag is echter of het ook de meest duurzame is, en hier zijn toch een aantal risico's:

- Doordat één initiatiefnemer financieel meer inbrengt, neemt deze automatisch ook een andere positie in de groep in. De initiatiefnemer wordt een noodzakelijke schakel in plaats van een van de schakels. Is de koper nog in staat solidair te zijn met de groep? Kan die keuzes maken voor de hele groep, ook al is dat niet in het belang van zijn zoon of dochter? Hoe wordt deze positie beleefd door de rest van de groep? Wat als er een conflict ontstaat in de groep? De verantwoordelijkheid komt hier heel hard te liggen bij de eigenaar. Kan hij in moeilijkheden ratio en emotie scheiden? Kan hij zijn kind voldoende loslaten? Heeft hij voldoende vaardigheden om de organisatie in stand te houden ook op moeilijke momenten?

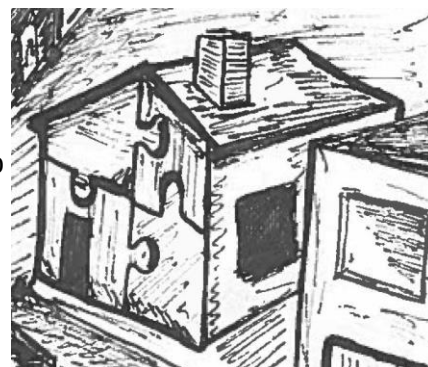
- Wat bij leegstand? Draagt de eigenaar het financieel risico? Rekent de eigenaar dit risico door naar de huurder? Spreekt de groep samen af om een reservepot op te bouwen?
- Wat als de eigenaar om een of andere reden uit het project wil of moet stappen? Hetzelfde geldt voor als je met een aantal ouderparen een woning koopt. Wat als er een van deze ouderparen wil uitstappen?

Het maken van goede afspraken is hier hoe dan ook essentieel. Zet deze op papier en laat ze juridisch afdrukken. Zowel de positie van de eigenaar als de positie van de huurder moet beschermd worden. Vergeet ook geen duidelijke afspraken te maken over renovatie- en onderhoudskosten, zeker als er fondsen voor gebruikt worden.

3.2 Groep koopt

Als er geen eigenaars in de groep of buiten de groep gevonden worden om te verhuren, is er een optie om als groep een woning aan te kopen of te bouwen. Een Cvba-constructie is hier een interessante constructie. Ouders kopen een of meerdere aandelen om een startkapitaal te verzamelen en hebben als vaste aandeelhouder op die manier stemrecht (en dus regie).

Belangrijk hierbij is dat het uitgangspunt van de betaalbaarheid niet onder druk mag komen te staan. Iedere ouder moet stemrecht krijgen, ongeacht het aantal gekochte aandelen. De solidariteit tussen de groep moet gewaarborgd worden. Er zijn voor iedereen uitstapmogelijkheden, waardoor de regie ook voldoende bij de bewoners zelf kan liggen. Je hebt in deze constructie financiële steun van buitenaf nodig. Je zal op zoek moeten gaan naar mensen die mee willen investeren in je project door aandeelhouder (zonder stemrecht) te worden.

Zie p.38, Externe organisatiestructuur

Het opzetten van deze constructie is niet zo eenvoudig en vraagt heel wat juridische expertise. Je draagt als groep ouders het financieel risico en dat vraagt een groot engagement. Je hebt financiële steun van buitenaf nodig en daarvoor is een zekere community rond je project noodzakelijk.

3.3 Externe partner verhuurt

Je kan kiezen om de ontwikkeling van het vastgoed helemaal zelf in handen nemen. Soms zijn partners bereid te investeren in je project en het financiële risico over het project te dragen. De solidariteit tussen de groepsleden komt niet onder druk, maar de regie over het gebouw is niet meer in eigen handen waardoor discussies over bewonersaantal, beperken van bouwkosten en andere aan de orde kunnen zijn. Belangrijk is om van de eigenaar betrouwbare garanties te krijgen over de lange termijn van deze constructie. Neem je tijd om te onderhandelen, maak je wensen duidelijk en voel aan of die partner daarin mee kan en wil stappen. Als die partner ervaring heeft met mensen met een beperking, maak dan duidelijk wat het betekent om voor personen met een beperking te bouwen, leg hem uit dat ze slechts een beperkt inkomen hebben.

Een basisvertrouwen tussen jou en deze partner is noodzakelijk. Een goede duurzame samenwerking zet je best op papier. Maak voldoende werk om te doemdenken en beperk de risico's.

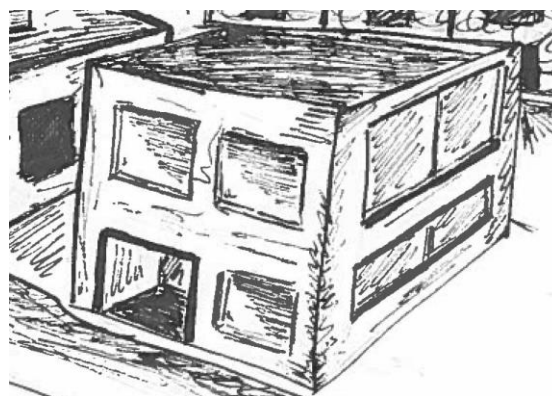
Enkele mogelijke partners:

3.3.1 Private eigenaar

Een private eigenaar die aan je project wil verhuren is een mogelijke piste, zeker als dat op een betaalbare manier kan. Denk wel om de samenwerking op lange termijn: wat zijn de afspraken bij verbouwing- of onderhoudswerken? Wat gebeurt er wanneer de eigenaar overlijdt?

3.3.2 De lokale overheid als partner

Lokale besturen krijgen binnen het kader van het Vlaams Woonbeleid een bijzonder sociaal objectief opgelegd, met de bedoeling het sociaal woonaanbod versneld uit te breiden en geografisch te spreiden. Sommige gemeenten staan daarom open voor nieuwe initiatieven. Het is aan de gemeente zelf om beleidskeuzes te maken inzake uitvoering van dat bijzonder sociaal collectief. De gemeente kiest zelf in te zetten op initiatieven met lokale binding of initiatieven voor een specifieke doelgroep zoals mensen met een beperking.

Sociale huisvestingsmaatschappijen voeren deze opdracht voor de gemeenten uit. Zij verhuren studio's, woningen en appartementen in het Vlaamse Gewest aan personen met een bescheiden inkomen. Om in aanmerking te komen voor een sociale woning moet je aan inkomens- en eigendomsvoorwaarden voldoen. Zij houden rekening met het vervangingsinkomen, niet met de integratietegemoetkoming als basis voor financiering.

Wanneer je aan de voorwaarden voldoet, kom je op een wachtlijst. Een gemeente mag al dan niet kiezen voor een doelgroepenbeleid om mensen met een beperking naar voor te schuiven. Ze schrijven daarvoor een lokaal toewijzingsreglement dat moet goedgekeurd worden door het ministerie van wonen.

Op het eerste zicht lijkt dit een zeer interessante piste. Enkele opmerkingen:

- Het is niet mogelijk om zelf te kiezen welke de instapvoorwaarden zijn binnen het project. De toewijzing wordt door de sociale huisvestingsmaatschappij gedaan op basis van de wachtlijst. Als een persoon met een beperking die niet zou passen in je project, ook op die wachtlijst staat, heb je niet zelf in de hand of die er al dan niet in komt. Dat is een risico dat je moet inschatten.
- Hetzelfde geldt voor later verloop binnen je project. Over nieuwe bewoners heeft de huisvestingsmaatschappij de eindbeslissing.
- Je kan moeilijk afdwingbaar maken dat alle bewoners bij dezelfde zorgverstrekker zorg moeten inkopen. De sociale huisvestingsmaatschappij mag geen zorgaanbieder

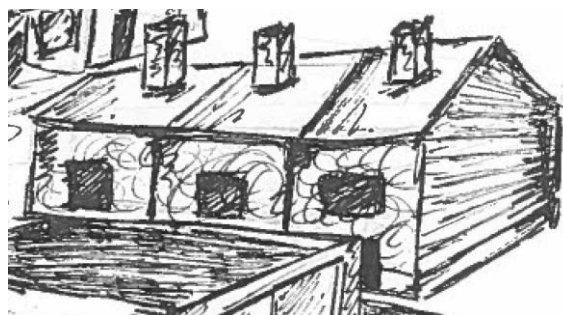
opleggen. Als iemand uit het project stapt, mag die daar in principe blijven wonen en een andere zorgpartner kiezen.

- Gemeenschappelijke ruimtes voorzien in het project is een extra moeilijkheid, de sociale huisvestingsmaatschappij is gebonden aan regels.
- Je hebt weinig vat op uitvoeringstermijnen.

Naast sociale huisvestingsmaatschappijen is het interessant om bij sociale verhuurkantoren en OCMW te gaan horen of zij een rol kunnen spelen in je project. OCMW's hebben soms nog gronden die ze ter beschikking kunnen stellen. Een sociaal verhuurkantoor huurt kwaliteitsvolle woningen en appartementen op de private huurmarkt om die vervolgens voor een redelijke huurprijs verder te verhuren aan personen met een bescheiden inkomen. Sociale verhuurkantoren werken doorgaans met particuliere huisvesting. Zij zijn dan tussenpersoon: aan een redelijke huur waarborgen ze dat er mensen kunnen komen wonen. Ook hier is het toewijzingsreglement van toepassing om te selecteren wie in aanmerking komt om van deze gunstige regeling te genieten.

3.3.3 Projectontwikkelaars of sociale ondernemers als partners

Verschillende bouwmaatschappijen verkennen de markt van mensen met een beperking, vaak omdat de markt in de ouderensector uitgeput lijkt. Assistentiewoningen zijn nochtans niet goedkoop. Wanneer projectontwikkelaars geconfronteerd worden met leegstand van assistentiewoningen zijn ze mogelijk wel bereid om het te verhuren aan een lagere huurprijs. De vraag is of dergelijke woningen dan voldoende aangepast zijn aan wat je erin wil realiseren.

Er zijn enkele nieuwe modellen die zelf investeerders (particulieren of andere die hun spaargeld investeren in sociale projecten) aantrekken door een (beperkt) rendement uit te keren. Hierdoor kunnen zij de betaalbaarheid voor personen met een beperking garanderen. Twee interessante voorbeelden zijn:

- Inclusie Invest is een cvba-so waarbij mensen als aandeelhouder mee investeren in de bouw van aangepaste en betaalbare woonvormen voor mensen met een beperking. Inclusie Invest levert de helft van het nodige kapitaal, en wordt op termijn eigenaar van de woning. <http://www.inclusieinvest.be/>
- Toontjeshuizen is een integratief model, waarbij vastgoedpartners bouwen en zorgpartners voor de zorg instaan. Toontjeshuizen voorziet de begeleiding van de ouders waarbij de kwaliteit van leven en de regiewensen van de bewoners voorop staan. <http://www.toontjeshuis.be/>

Er zijn daarnaast nog tal van andere spelers op de markt. Het kan geen kwaad deze pistes te verkennen. Belangrijk is wel om de eigen regie én de betaalbaarheid goed in de gaten te houden. Voel je dat je eigen tijd of draagkracht het niet toelaat om alles zelf te doen? Dan kan het een goede oplossing zijn om voor deze modellen te kiezen. Je geeft hier wel altijd regie uit handen.

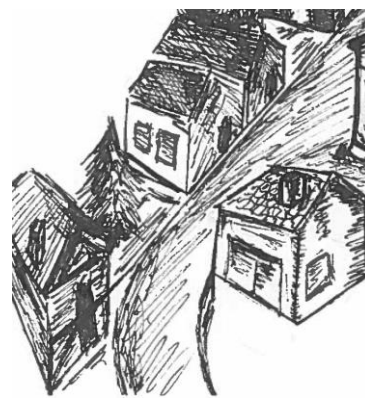
3.3.4 Andere

Lokale zorgpartners worden meer en meer aangemoedigd om samen te werken binnen het eigen dorp of de wijk. Als bijvoorbeeld een woonzorgcentrum, een centrum voor kortverblijf of een groep van assistentiewoningen samenwerken om een nieuwe site te realiseren, kan het ook voor een ouderinitiatief interessant om daarmee samen te werken.

Er zijn op die manier heel wat besparingsposten mogelijk. Denk bijvoorbeeld aan het delen van nachtpermanentie, delen van bepaalde voorzieningen (lift, wasruimte, ...), inclusieve vormen van dagbesteding of vrije tijdsinvulling, creatieve oplossingen voor leegstand, besparing op ontwikkelingskosten en dergelijke meer.

4. Nieuwbouw of renovatie

Wat zijn elementen die meespelen in de beslissing of je een bestaand pand of een nieuwbouw wil realiseren? In gebouwen die niet gebouwd zijn voor mensen met een beperking zijn wel wat aanpassingen nodig. Een evident voorbeeld is de rolstoeltoegankelijkheid van een woning (gelijkvloerse ruimtes, aangepast toilet, ruime deuren, grote gemeenschappelijke ruimtes...) maar dit geldt ook voor andere beperkingen: voor personen met autisme heb je prikkelarme ruimtes of aangename gemeenschappelijke ruimtes nodig, voor personen met gedragsproblemen heb je soms veilige rustruimtes nodig, voor mensen met grote verzorgingsnood heb je nood aan grote aangepaste badkamers.

Argumenten die een rol kunnen spelen bij het kiezen voor een renovatie zijn het kostenplaatje of de langere duur van realisatie bij nieuwbouw. Voor sommigen is het geen probleem als de realisatie lang duurt, anderen realiseren liever sneller en kopen een gebouw dat ze geleidelijk aanpassen. In het laatste geval is het belangrijk de nodige tijd te nemen om in te schatten of het bestaand gebouw aan te passen is aan de noden van alle bewoners en in te schatten of het ook op lange termijn een geschikte oplossing is. Als er grondige renovaties moeten gebeuren binnen een aantal jaar, moet dat zeker meegenomen worden in het financieel meerjarenplan.

We raden meestal aan om werk te maken van een hedendaagse huisvesting. Het kan zijn dat je zoon/dochter er de rest van zijn of haar leven in moet wonen, dan kan je daar beter van bij het begin werk van maken.

5. Financieel plaatje

De kost voor de woning beperken is best een uitdaging. We geven je nog enkele tips mee:

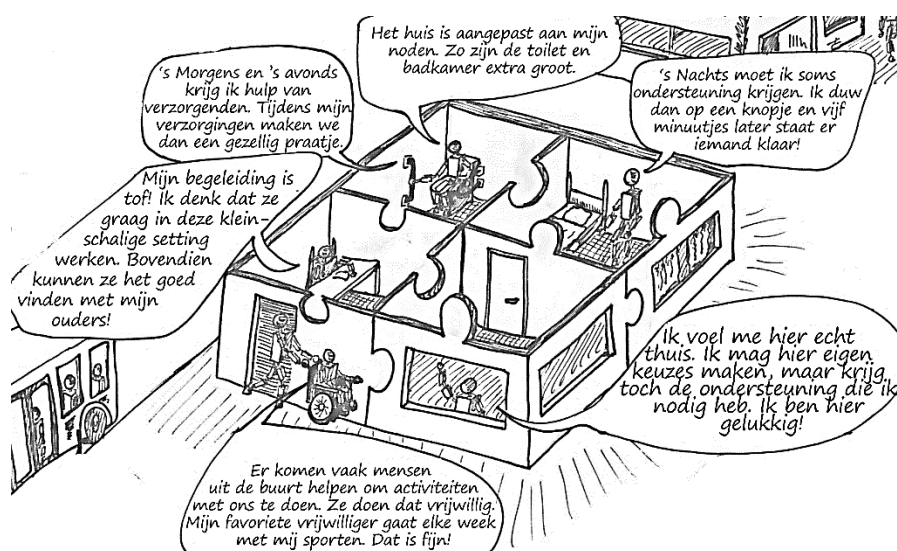
- Bouwen voor mensen met een beperking is mogelijk aan een verlaagd btw-tarief van 6% in plaats van 21%, en dat voor een vzw of cvba-so die daarvoor een erkenning aanvraagt. Dit recht wordt enkel toegekend aan organisaties die daarnaast geen zorg aanbieden. Om hier aanspraak op te maken, zal je in de praktijk dus twee rechtspersonen moeten oprichten: één voor het vastgoed en de andere voor de zorg of moeten samenwerken met een partner die ook aan 6% mag bouwen.
- Probeer de ontwerpfase in te korten. Zo betaal je minder voor je architect. Dit kan je bijvoorbeeld doen door voor de ontwerpfase werk te maken van een duidelijk uitgewerkt concept, waarbij de neuzen van de groep in dezelfde richting staan.
- Ga op zoek naar mensen die je project hetzij in natura (bijvoorbeeld architect) hetzij financieel (materialen, ...) willen sponsoren.
- Doe zoveel mogelijk zelf: aanleg tuin, afwerkingen binnenshuis, ...
Als je extra hulpmiddelen nodig hebt om de infrastructuur op maat aan te passen of in te richten, kan je je richten tot het Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden (VIPA). Zij komen tussen in de extra kost van de bouw of aanpassingen die gerelateerd zijn aan de beperking. Het gaat om kosten die niet kunnen gedragen worden vanuit het eigen inkomen van de persoon met een handicap. Je kan een aanvraag indienen als vergunde zorgaanbieder of als niet-vergund ouderinitiatief.

Meer informatie vind je via <https://www.departementwvg.be/vipa>

- Beperk het risico op leegstand: spreek een procedure op voorhand af, leg een wachtlijst aan, vang iemand tijdelijk op, werk samen met andere organisaties, leg een reservepotje aan...
- Een woning vergt onderhoud. Breng onderhoudskosten in rekening bij je meerjarenplan en hou rekening met onverwachte uitgaven.
- Hou de factuur in de gaten en volg op.
- Maak werk van de zoektocht naar inzetbaar kapitaal, of het nu als gift of als investering is.

ZORG

Kwalitatieve zorg speelt een belangrijke rol in de realisatie van een warm thuis in je project. In dit hoofdstuk gaan we dieper in op hoe je dit kan realiseren. De basisprincipes van GiPSo spelen hier een belangrijke rol in:

- Niet iedereen in je project heeft dezelfde soort zorg nodig. Toch wordt in projecten die GiPSo ondersteunt het solidariteitsprincipe gehanteerd: iedereen draagt bij aan het groter geheel. Projecten kiezen ervoor middelen samen te leggen voor de organisatie van de zorg. Aan de besteding van die middelen gaat een grondig onderzoek vooraf: welke zorg is er nodig? Dat is de basis om te weten wat er voorzien moet worden.
- Na de vraag wat er nodig is, komt de vraag wie die zorg zal leveren. De inclusiegedachte zal hierin leidend zijn.
- Doorheen de realisatie van een project loopt de rode draad van de betaalbaarheid van de zorg: middelen zullen weloverwogen moeten ingezet worden. Als een ouder bijvoorbeeld 24u permanentie noodzakelijk vindt en anderen vinden dat niet: hoe ga je daar dan mee om? Als er echter verschillende noden zijn, is het aan de groep ouders om hierover het gesprek aan te gaan en duidelijke afspraken te maken.

Verkennde fase	Conceptuele fase	Realisatiefase	Opstartfase
Ondersteunings-behoefte (individueel) in kaart brengen	Ondersteunings-behoefte naast elkaar leggen	Werving vrijwilligers+ organiseren activiteiten	Samenwerking vrijwilligers
	Bouwsteen vrijwilligers	Samenwerking reguliere zorgaanbieder + contracten	Samenwerking reguliere dienst
	Bouwsteen reguliere ondersteuning	Samenwerking vergunde zorgaanbieder+ contracten	Samenwerking personeel
	Bouwsteen gespecialiseerde ondersteuning	Plan aanpak personeel, rolverdeling en verantwoordelijkheden	
	Financiële toets	Werving en selectie personeel	

1. Het zorgplaatje: wat?

Zorg en ondersteuning kan nodig zijn op verschillende domeinen. Denk hierbij aan:

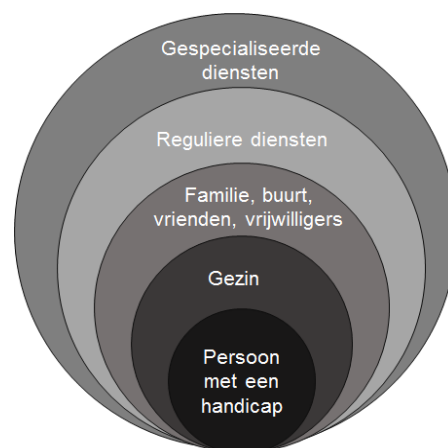
- Persoonlijke verzorging: wie gezond is en er goed voor kan komen, stapt makkelijker de wijde wereld in en mensen tegemoet. Wat is er nodig om aan deze basisbehoefte te voldoen? Zijn er medische zorgen waarvoor verpleging nodig is of volstaat het dat een verzorgende dagelijks helpt met het dagelijks toilet of...
- Ondersteunende begeleiding is de meer individueel noodzakelijke begeleiding ter ondersteuning van het dagelijks leven. Aandachtsbegeleiders volgen bijvoorbeeld het individueel proces van de persoon met een beperking door een plek te creëren waar die zijn verhaal kwijt kan. Het kan ook gaan over omgang met andere mensen, administratie, gezondheid (wie volgt de medische afspraken op, wie gaat mee naar de dokter als dat nodig is, enzoverder). Vaak kan er ook nog ingezet worden op groei, bijvoorbeeld een vervoerstraject aanleren zodat iemand zelfstandig op bezoek kan bij oma.
- Activerende begeleiding: wat geeft de dagen inhoud? Hoe ervaart de persoon met een beperking zingeving? Hoe draagt hij bij aan een groter geheel? Werk of andere dagbesteding is belangrijk om structuur te brengen, maar evenzeer om zich nuttig te voelen, onder de mensen te komen, ... Dit kan binnen het project georganiseerd worden, maar evenzeer in samenwerking met voorzieningen of andere partners.
- Ondersteuning op vlak van vrije tijd: wat doet hij of zij graag, doet hij of zij dat graag in groep of liever individueel? Wat is er nodig om dat te realiseren? De ondersteuning die hierbij nodig is, kan ook binnen het zorgpakket worden opgenomen.
- Permanentienood: Heeft de persoon met een beperking overdag nood aan toezicht of oproepbaarheid van andere personen? Kan je de persoon voor kortere of langere periode alleen laten zonder toezicht of met enkel telefonische permanentie? Welke ondersteuning is er nodig als er zich iets onverwacht voordoet. Moet er dan onmiddellijk iemand ter plekke komen of is even telefonische geruststelling voldoende?
- Collectieve woonondersteuning: wat is er voor de groep nodig aan goede zorg? Wat verzekert een aangenaam klimaat om samen te leven?
- Behandeling: is er nood aan een logopedist, kinesist, ergotherapeut, psycholoog of andere?
- Hulpmiddelen: welke hulpmiddelen kunnen het leven aangenamer en makkelijker maken voor de persoon met beperking en de omgeving? Een aangepaste omgeving vraagt een investering maar is een winst op langere termijn. En dat zowel op vlak van levenskwaliteit als op vlak van het leveren van de zorg.

2. Het zorgplaatje: wie?

Elke bewoner of gebruiker heeft andere noden. Het is belangrijk om deze noden naast elkaar te leggen en in groep tot een algemeen concept te komen dat aan deze ondersteuningsbehoeften tegemoetkomt. In de conceptuele fase van je initiatief worden de ondersteuningsbehoeften best vertaald in bouwstenen. Deze geven richting, maar moeten later zeker verfijnd worden.

Een belangrijk onderdeel van die vertaling is de vraag wie welke ondersteuning zal uitvoeren. De overheid wil hierbij een inclusiegedachte promoten: gewone zorg wanneer het kan, gespecialiseerd wanneer het moet. De overheid wil inzetten op vermaatschappelijking van de zorg. Het systeem van de persoonsvolgende financiering (PVF) heeft als uitgangspunt dat zorg en ondersteuning voor personen met een handicap een gedeelde verantwoordelijkheid is. Vijf concentrische cirkels visualiseren deze gedeelde verantwoordelijkheid. De persoon met een handicap is het middelpunt van de cirkels. De cirkels staan voor de verschillende mogelijke bronnen van ondersteuning. Deze kunnen door elkaar en onafhankelijk van elkaar ingezet worden:

- **Cirkel 1:** zelfzorg: de zorg en ondersteuning die de persoon zelf opneemt
- **Cirkel 2:** gebruikelijke zorg: de dagelijkse zorg en ondersteuning die gezinsleden die bij elkaar wonen aan elkaar geven
- **Cirkel 3:** zorg en ondersteuning van familie, vrienden en kennissen die niet bij elkaar wonen
- **Cirkel 4:** professionele zorg en ondersteuning voor alle burgers: Centra Algemeen Welzijnswerk (CAW), gezinszorg, poetshulp, kinderopvang...
- **Cirkel 5:** gespecialiseerde zorg en ondersteuning die het VAPH vergoedt

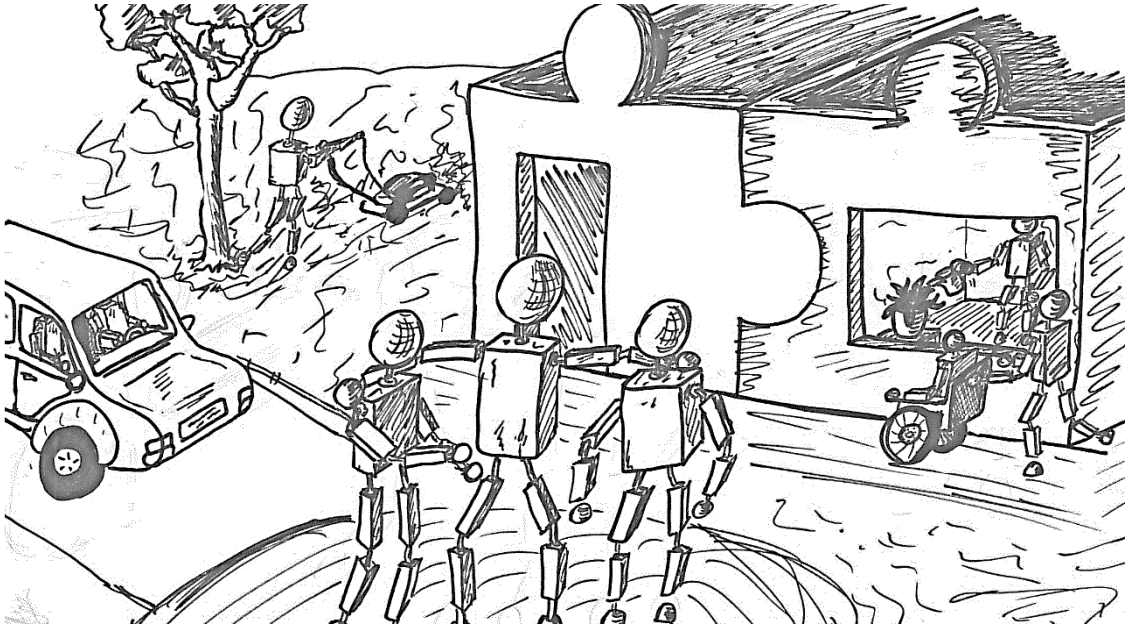

De binnenste zorgcirkels zijn de meest inclusieve en tegelijkertijd ook de goedkoopste. Je tekent de zorg best uit vertrekkende vanuit de binnenste cirkels. Als je een ondersteuningsnood kan oplossen met een vrijwilliger bijvoorbeeld, dan hoeft er geen verzorgende of gespecialiseerd personeel voor ingeschakeld te worden. Zo wordt die puzzel in elkaar gelegd.

Er zal op die manier altijd een spanningsveld zijn met de kwaliteit van de zorg. Een gezond evenwicht hierin zoeken en dat eventueel ook bijsturen eens opgestart is nodig. Bedenk ook dat de draagkracht en het lange termijnengagement van vrijwilligers in rekening moet gebracht worden.

We gaan wat dieper in op de drie buitenste cirkels: vrijwilligers, reguliere ondersteuning en gespecialiseerde ondersteuning.

2.1. Vrijwilligers

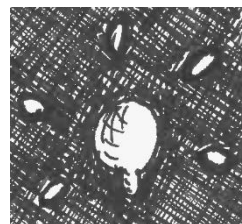
Het is zinvol om mensen te betrekken die niet beroepsactief zijn binnen het project, maar die ervoor kiezen een zorgengagement op te nemen binnen je project. Vrijwilligers zijn een leuke extra bovenop de betaalde zorgverleners. Het laat je toe meer op maat te werken, bij speciale gelegenheden meer mankracht te hebben, een fijne sfeer te creëren...

Welke taken lenen zich tot het werken met niet-betaalde krachten? Denk hierbij aan het mee ondersteunen van activiteiten, persoonlijke begeleiding (een buddy of aandachtspersoon), samen een vrijetijdsactiviteit doen, vervoer, nachtpermanentie ... Ze kunnen ook praktische taken opnemen los van de personen met een beperking: boodschappen doen, huishoudelijke taken, boekhouding, helpende handen bij fondsenwervende activiteiten, onderhoud van de tuin of het gebouw, ...

Door buurtbewoners te betrekken die een engagement opnemen, zorg je voor een integratie in de buurt. Je brengt de wereld binnen. Je breidt bovendien je lokale netwerk en draagvlak voor je project uit.

Enkele tips en aandachtspunten hierbij zijn:

- Een vrijwilligerswerking vraagt wat beheer en goede afspraken. Het is een inspanning die loont. Organiseer je zo dat je vrijwilligers ook op lange termijn kan ondersteunen.
- Geef je vrijwilligers de kans om te leren en te groeien. Ondersteun je vrijwilligers. Geef ze vorming. Overleg met hen.
- De wederkerigheid in de relatie helpt om het engagement gaande te houden. Als de persoon met een beperking ook iets kan betekenen voor de vrijwilliger bevordert dat het lange termijnengagement. Hetzelfde geldt wanneer je als project voldoende aandacht hebt voor de vrijwilligersploeg. Uit je dankbaarheid. Zet ze in de bloemetjes. Betrek ze voldoende.

- Een betaalde kracht die uitvalt, vervang je. Bij een vrijwilliger die uitvalt, ligt dit moeilijker. Vrijwilligers die ziek zijn, bellen af. Vrijwilligers haken af wanneer ze niet kunnen of willen komen. Hier moet je rekening mee houden.
- Je kan vrijwilligers vergoeden maar dat hoeft niet. Je kan onkosten vergoeden (vervoer...) of een forfaitaire onkostenvergoeding voorzien. De vergoeding is vrij van belasting en er zijn maxima opgelegd.
- Denk aan een vrijwilligersverzekering.

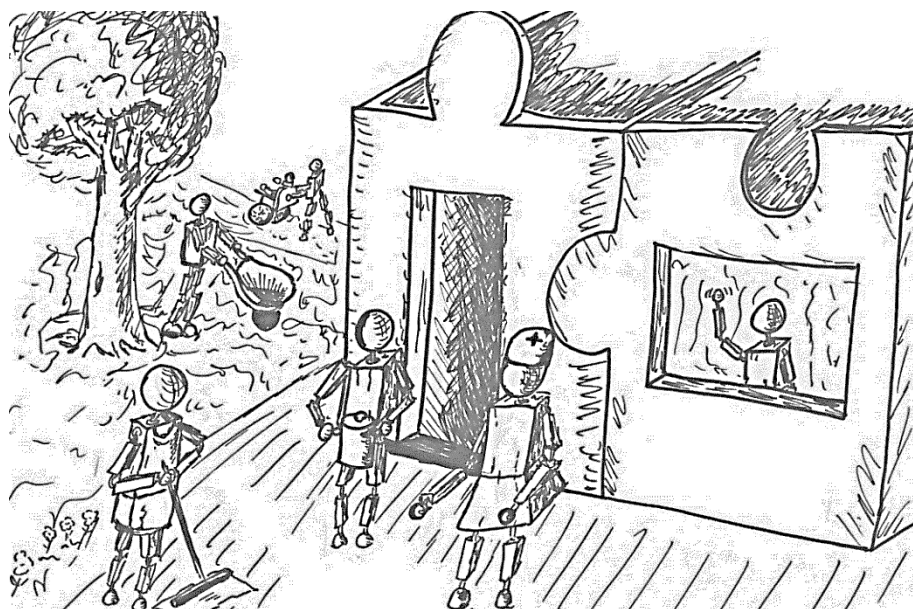
Een gratis verzekering kan bekomen worden via www.vlaanderenvrijwilligt.be/gratis-vrijwilligersverzekering. Deze verzekering (die overigens verplicht is) biedt waarborgen voor burgerlijke aansprakelijkheid, rechtsbijstand en lichamelijke ongevallen. Je organisatie verzekert vrijwilligers voor 100 'mandagen' (elke kalenderdag dat één vrijwilliger verzekerd is).

- Wie tegen betaling in opdracht werkt van een organisatie, mag niet zomaar vrijwilligerswerk doen in dezelfde organisatie. Dat mag enkel als het vrijwilligerswerk wezenlijk anders is dan de betaalde activiteit.
- Indien je wil werken met vrijwillige nachtpermanentie door een inwonende begeleider, inwonend gezin of andere, is het zeer belangrijk goede afspraken te maken en op papier te zetten. Wat als die persoon een avondje weg wil? Wat als die persoon overvraagd wordt? Wat wanneer die ziek is? Wat wanneer die ermee wil stoppen? Deze constructie kan – zowel financieel als inhoudelijk – ondersteund worden door de provinciale diensten voor pleegzorg voor volwassenen. Meer info vind je op de website van GiPSO.

“Wij hebben een begeleidster die ervoor kiest om gratis de nachtpermanentie op te nemen. In ruil daarvoor woont zij hier gratis in. De omschrijving wat ‘de nachten’ inhouden, ligt vast in een zorgovereenkomst. Deze is opgesteld samen met het bestuur van de vzw, een notaris en advocaat.” - Lieve, Casa di Mauro

2.2. Reguliere ondersteuning

Sommige diensten kunnen geleverd worden door zorgaanbieders die in de omgeving actief zijn, maar niet gespecialiseerd zijn in het leveren van diensten aan mensen met een beperking. Deze diensten kunnen het natuurlijk en vrijwilligersnetwerk ontlasten. Vaak zijn deze diensten goedkoper. Onderzoek zeker de mogelijkheden.

Het aanbod is regionaal verschillend, waardoor we hier moeilijk alle mogelijkheden kunnen schetsen. Het loont de moeite dit te onderzoeken. Wat kan een lokaal OCMW voor u betekenen? Welke andere dienstencentra bestaan er? Welke zorgaanbieders zijn er op de markt?

Enkele veel voorkomende diensten zijn:

- a. Gezins- en bejaardenhulp: ondersteuning bieden bij dagelijkse activiteiten die niet op eigen kracht kunnen verricht worden. Dat is hulp die verzorgenden bieden door aan huis te gaan bij mensen die nood hebben aan extra ondersteuning. Dat kan gaan over huishoudelijke zaken: een maaltijd bereiden, was en strijk. Ook psychosociale aanwezigheid is belangrijk: een activiteit doen, persoonsverzorging, een bad, lichamelijke verzorging en dergelijke.
- b. Poets- en huishoudhulp: Het huis wordt proper gemaakt in de voorziene tijdspanne, al dan niet met dienstencheques.
- c. Thuisverpleging: verpleegkundigen de langskomen en verpleegkundige handelingen stellen. Wassen en verzorgen kan daar ook bij horen.
- d. Vrijwilligerswerk: sommige reguliere dienstverleners hebben een dienst voor vrijwilligerswerk. Deze gaan bij cliënten aan huis om gezelschap te houden, om kleine taakjes te doen, om een maaltijd op te warmen of om een activiteit te doen.
- e. Klusjesdiensten: onderhoud van woning, tuin, ...
- f. Alarmsysteem: systeem om bij noodgevallen een oproep te kunnen doen en waarbij er ondersteuning kan geboden wordt indien nodig.
- g. Maaltijddiensten: levering van maaltijden

h. Vervoerdiensten

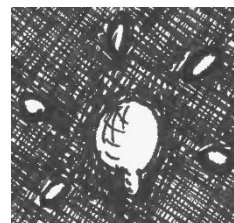
Gezinszorg wordt door de Vlaamse overheid gesubsidieerd. Een dienst krijgt een bepaald urencontingent: een pakket uren per jaar waarvoor een organisatie gesubsidieerd worden en waarbinnen ze het aanbod moet vormgeven. Ze zijn gebonden aan regels waar ze dat contingent mee mogen inzetten, bijvoorbeeld op vlak van doelgroep of op vlak van wanneer deze uren mogen ingezet worden (overdag, 's avonds, 's nachts of in het weekend). Om die reden is het vaak moeilijk om betaalde nachtpermanentie via reguliere dienstverlening te organiseren.

Voor gezinszorg moet een cliënt betalen. Dat kan met het persoonsvolgend budget. Je kan ook werken met zorgkundigen die vanuit de Federale Overheid worden aangestuurd. De zorgkundige prestatie gaat via een derdebetalersregeling. Dat wil zeggen dat de cliënt daarvoor niet hoeft te betalen. Deze zorgkundigen hebben een duidelijk afgelijnd takenpakket en werken altijd onder toezicht van een verpleger.

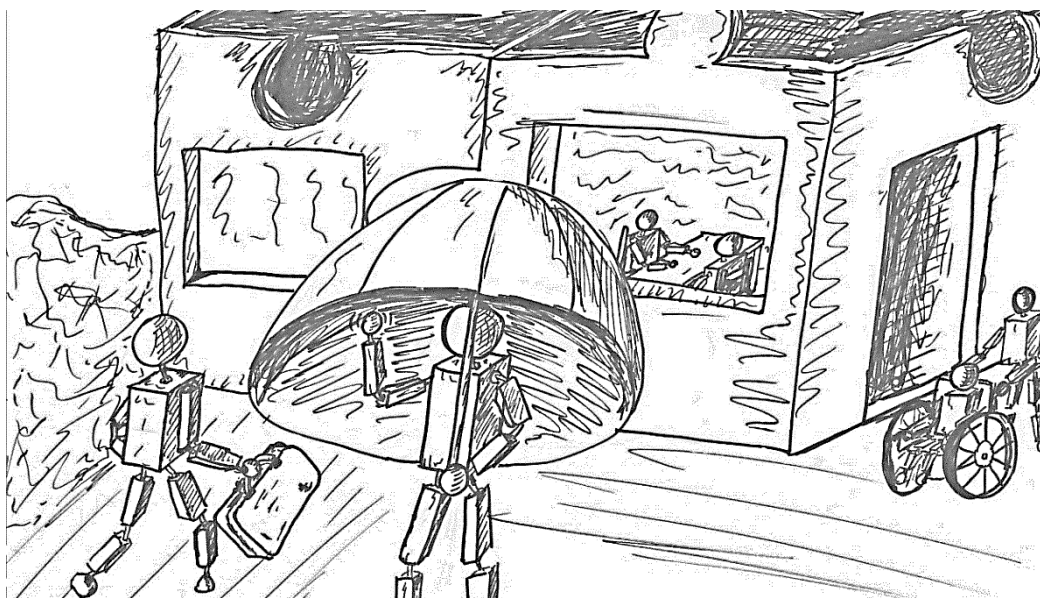
De medewerkers hebben niet de handicapspecifieke ervaring of expertise om dagelijks met die doelgroep om te gaan. Het is belangrijk in je project om die expertise wel in huis te hebben via een begeleider of een coördinator. Het kan anderzijds soms een andere, frisse kijk op een bewoner opleveren. Het organiseren van een team verzorgenden naast een team begeleiders wordt in een project meestal als een verrijking ervaren. Het vraagt bij aanvang best wat werk om deze op elkaar af te stemmen, maar creëert op termijn zeker een meerwaarde en is een pak goedkoper.

Enkele tips en aandachtspunten hierbij:

- Het is belangrijk om te spreken over wie het mandaat heeft over wat. Wat gaat de verhouding zijn naar de verzorgenden toe? Wat is de rol van de verzorgenden? Wat is de rol van de ouders? Wat is daarover de visie? Wat is de rol van de verantwoordelijke dienst van de verzorgenden?
- De dienstverlening wordt steeds afgerekend per cliënt. Elke cliënt heeft een dossier met een persoonlijke inschaling. Wat je wel kan vragen, is dat de dienst waarmee je samenwerkt de prijs voor een project deelt over het aantal cliënten. Op die manier speelt ook daar het solidariteitsprincipe.
- Belangrijk is dat je aan de reguliere dienst goed uitlegt wat je verwachtingen zijn en je tijd neemt om een samenwerking uit te bouwen. Vanuit dit gegeven willen we meegeven dat GiPSO doorheen de jaren een goede samenwerking uitgebouwd heeft met Solidariteit voor het Gezin. Zij bieden voor heel wat van onze projecten zorg die expliciet afgestemd is op mensen met een beperking en in het bijzonder de woonprojecten in eigen regie.
- Het is voor reguliere diensten en de verzorgenden een nieuwe werkcontext. Hou daar rekening mee. Ze zijn het bijvoorbeeld vaak niet gewoon in groepen te werken. Organiseer voldoende overleg en vorming. Leg hen je visie en werking uit. Betrek hen.

2.3. Gespecialiseerde ondersteuning

Sommige zorgtaken zijn perfect door vrijwilligers of reguliere zorg in te vullen. Er blijven echter altijd taken die je best laat uitvoeren door zorgverleners die vertrouwd zijn met de zorg voor mensen met een beperking. Niet iedereen kan een persoon met autisme structuur bieden, een persoon met een verstandelijke beperking aanvoelen, gedrags- en emotionele problemen opvangen en dergelijke. Uit de individuele ondersteuningsbehoeften kan blijken dat deskundigheid meer of minder belangrijk is. Maar ook het groepsgebeuren vraagt soms een zekere deskundigheid.

De gespecialiseerde ondersteuningsvorm is de duurste en moet dus weloverwogen worden ingezet. We denken hierbij aan de ondersteuning door opvoeders of begeleiders, het ondersteunen van vrijwilligers of reguliere zorgverleners en het coördinerend of orthopedagogisch personeel.

Je kan als project de keuze maken om de handicapspecifieke ondersteuning helemaal zelf in de hand te houden en personeel aan te werven via de vzw. Enkele voor- en nadelen hierbij zijn:

- Er komt behoorlijk wat administratief werk bij kijken. Zelfs al werk je samen met een sociaal secretariaat, valt dit niet te onderschatten.
- Je moet de garantie kunnen bieden dat je personeel correct vergoed en behandeld wordt. Bij ziektes en vakanties moet je zelf op zoek naar oplossingen.
- Je kan zelf een vergunning aanvragen of als niet-vergund ouderinitiatief werken.

Zie p. 40, Keuze van uitvoering

- Als je als niet-vergund ouderinitiatief personeel aanwerft, kan je dat enkel doen door je budget in cash in te zetten (en met 11,97% overhead).

Je kan ook een samenwerking aangaan met een vergunde zorgaanbieder uit je buurt. Voor- en nadelen hierbij zijn:

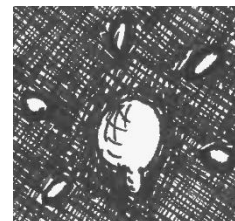
- Je moet je over personeelsadministratie geen zorgen maken.

- Je kan gebruik maken van de aanwezige expertise bij die zorgaanbieder.
- De aanwerving kan je uitbesteden of samen doen.
- Je kan vouchers activeren, waardoor je afspraken kan maken bij deze zorgaanbieder over de overhead (25%).
- Die vergunde zorgaanbieder is mogelijks bereid om RTH-middelen te reserveren voor de ondersteuning van je project. Denk hierbij aan vraagverheldering voor gebruikers, vormingen geven of ondersteuning bieden aan personen die op een persoonsvolgend budget wachten.
- Een vergunde zorgaanbieder is wel gebonden aan de spelregels van het VAPH. Er zijn kwaliteitseisen, onder andere handelingsplannen en een individuele dienstovereenkomst (IDO) met alle cliënten.

Samenwerken met een vergunde zorgaanbieder is werken aan een win-win situatie. De zorgaanbieder heeft belang bij een kwaliteitsvolle en duurzame uitwerking van je project. Het is belangrijk om zeer duidelijke afspraken te maken met de zorgorganisatie waarmee je samenwerkt. Al de ouders in een project hebben een verantwoordelijkheid in het uitbouwen en onderhouden van de vertrouwensrelatie met deze organisatie. Dat vraagt een duurzame betrokkenheid.

Enkele tips voor de samenwerking met gespecialiseerde hulpverlening:

- Mensen werken het best op een plek die hen zowel een duidelijk kader als voldoende vrijheid biedt om zelf initiatieven te nemen. Geef tegelijkertijd ook het vertrouwen en de ruimte om zelf dingen uit te werken.
- Zorg dat de verschillende hulpverlening goed op elkaar is afgestemd.
- Zorg ervoor dat het personeel graag in je project werkt. Draag zelf bij tot het creëren van een positieve sfeer.
- Gebruik de expertise van je personeel. Luister naar hen. Leer van hen. Bouw een vertrouwensrelatie op waarbinnen je het niet altijd eens moet zijn met elkaar, maar waarbinnen je constructief tot samenwerking komt. Soms horen daar compromissen bij.
- Als ouders zich met al hun verzuchtingen rechtstreeks tot het personeel wenden, moet je je de vraag stellen: hoeveel bazen heeft dat personeel? Niemand heeft graag twintig bazen. Dat is niet werkbaar. Beter is het om af te spreken dat er één aanspreekpunt is dat opmerkingen en klachten van ouders bespreekt met het personeel op een neutrale en constructieve manier. Wanneer ouders het ergens niet mee eens zijn en dat op een te emotionele manier aan begeleiding kenbaar maken, zal dat de relatie met het personeel bemoeilijken. Beter is het om af te spreken dat frustraties en problemen via één vast aanspreekpunt verlopen.
- Waarmee hou je rekening als je personeel aanwerft? Zoek begeleiders die geëngageerd zijn en verantwoordelijkheid durven nemen. Zoek begeleiders die niet vastgeroest zijn in het systeem van de klassieke voorzieningen. Zoek begeleiders die out of the box kunnen denken en handelen.

3. Het zorgplaatje: hoe?

Nadat je een schets maakt van wie wanneer ondersteuning zou bieden, is een financiële toets aan de orde. Een eerste financiële berekening van je concept zal een goede toets zijn om de slaagkansen van je project in te schatten. Dit hoeft nog geen detailberekening te zijn, die volgt achteraf.

Met GiPSo hebben we een tool ter beschikking die jullie helpt om deze financiële toets te maken.

Tijdens de realisatiefase kruipt er veel werk in om dit concept te gaan vertalen en uit te werken naar zorg in de praktijk. Je gaat op zoek naar vrijwilligers, samenwerkingspartners, werft eventueel personeel aan, ... En dit alles zonder de gewenste richting en het financieel plaatje uit het oog te verliezen.

Vergeet hierbij de oefening van het doemdenken niet. Enkele aandachtspunten zijn:

- Voorkom problemen door afspraken te maken met een opzegtermijn, zeker met de betaalde diensten.
- Wat als er bewoners of gebruikers uit het project stappen? Op welke manier wordt de zorg gecontinueerd?
- Heeft iemand die zijn huur betaalt automatisch recht op de ondersteuning? Wat als er iets misloopt? Kan je een woonst huren zonder van de ondersteuning te genieten en omgekeerd? Kan je dit ook juridisch verankeren?
- Wat gebeurt er als er een bewoner van een woonproject ziek is en er daardoor overdag permanentie nodig is die standaard niet voorzien is?
- Hoe meer zorgverleners hoe meer gezichten. Sommige personen met een beperking hebben niets liever. Anderen zijn gebaat bij wat meer rust of vertrouwde gezichten. Maak van je project ook geen duivenkot.
- Hou er rekening mee dat niet alle zorg even planbaar is. Maak ook budgettair wat ruimte om flexibel op onverwachte noden in te kunnen gaan: een van de bewoners heeft extra ondersteuning nodig, een bijzondere activiteit, een extra overleg...

TOT SLOT

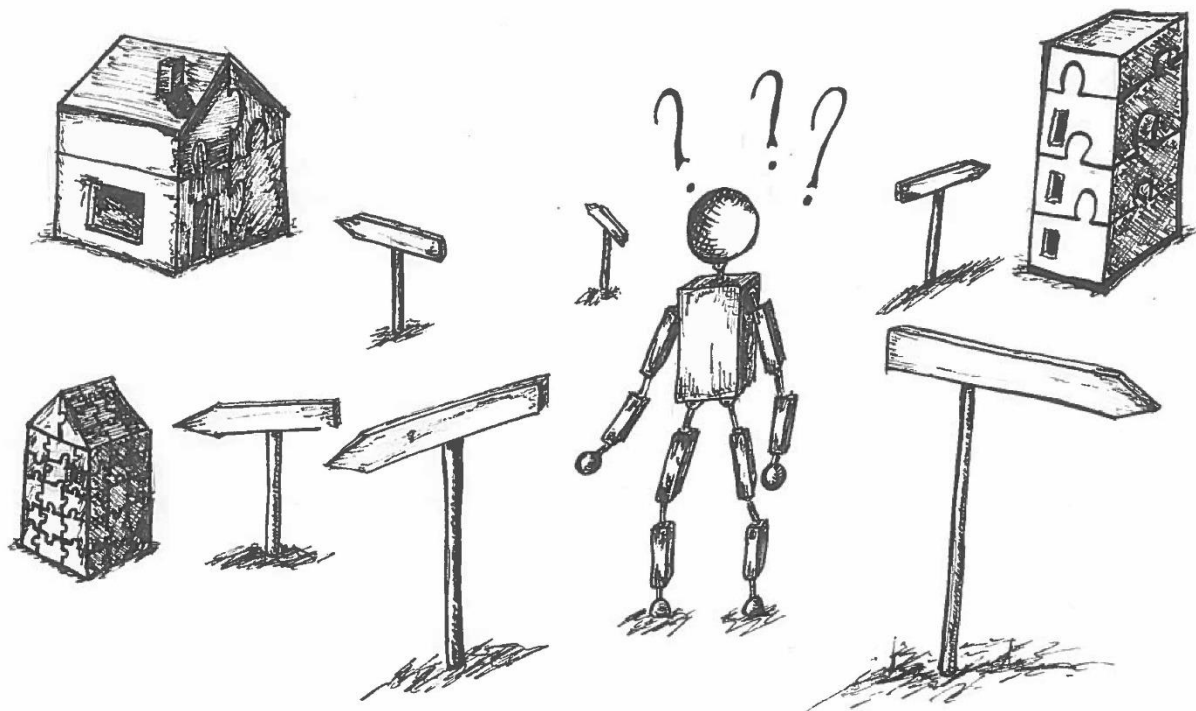
Als je een rechtszaak wil voeren, neem je best een advocaat onder de arm die vertrouwd is met de materie waar het over gaat. Een advocaat heeft namelijk expertise die je zelf niet hebt. Indien je merkt in je project dat je bezig bent met iets waar je niets van kent of waar je het gevoel van hebt dat je dat niet zelf kan, zet je beter de stap naar iemand die je op dat vlak kan bijstaan. Met je initiatief betreed je nog-niet-zo-gangbare paden. We hopen je overtuigd te hebben dat GiPSo de bovenstaande vergelijking met een advocaat kan doorstaan. We staan dan ook graag ter beschikking om je te helpen je droom in realiteit te brengen.

Want daar begint alles uiteraard mee: je droom en wens om een mooie toekomst te creëren voor je kind. Eindigen van deze brochure doen we daarom met volgend citaat van Nadia, initiatiefnemer van Bindkracht:

"Ik voel me dankbaar Bindkracht te kunnen en mogen realiseren. Het geeft me de mogelijkheid om mijn talenten, die ik vele jaren omwille van de zware zorg voor mijn dochter moest laten ondersneeuwen, terug tot leven te brengen. Ik leef zelf terug meer voluit. Tegelijk wil ik ook zeggen dat het oprichten van Bindkracht en dit duurzaam maken ook op structureel niveau, enorm veel doorzetting vraagt. Het is meer dan een voltijdse job er bij. Het vraagt een niet aflatende inspanning, het omgaan met gesloten deuren en tegenslagen, het aangaan van de strijd, het vastbijten in inhouden en regelgeving,maar tegelijk is dit een overstijgend proces dat een extra dimensie toevoegt aan het leven. Ik vind het geweldig dat ik mijn energie, mijn liefde en mijn positivisme kan verbinden met deze levensdroom. Ik ben doorheen Bindkracht al zoveel mooie mensen tegengekomen, heb al zoveel onvergetelijke ervaringen opgedaan. Ik word er als mens rijker door. Het geeft ook enorm veel vervulling om al deze gezinnen en families van jongvolwassenen met een beperking terug hoop, zingeving en een toekomst te kunnen geven." - Nadia, Bindkracht

BIJLAGE 1: OVER GIPSO

Ontstaan

Personen met een beperking en ouders die zelf het initiatief nemen om de zorg en ondersteuning te bepalen, is niet nieuw. De regie van die projecten lag sinds de jaren '80 bij de zorgorganisaties. Door de groeiende vraag naar ondersteuning drong een professionalisering zich op. De schaal en de diversiteit van de noden leidden echter tot een steeds **groter wordende kloof tussen de zorg in de praktijk en de oorspronkelijke doelen** van de initiatiefnemers. De keuze voor personen met een beperking om te wonen waar en met wie ze wilden, was erg gelimiteerd.

Omdat personen met een beperking volwaardige burgers zijn van wie de autonomie gerespecteerd moet worden, heeft de Vlaamse regering in 2010 het **Perspectiefplan 2020** gelanceerd. In deze langetermijnstrategie voor ondersteuningsbeleid heeft Vlaanderen volop ingezet op sociaal ondernemerschap en autonomie van personen met een fysieke en/of verstandelijke beperking. De **vraaggestuurde ondersteuning** van GiPSo belichaamt die attitude op een concrete manier.

De overtuiging dat aangepaste en betaalbare huisvesting in combinatie met de gepaste ondersteuning een haalbaar doel is, inspireerde sociale ondernemers, ouders, Inclusie Vlaanderen, professionelen en academici om samen GiPSo vzw op te richten.

GiPSo staat voor Gids voor inclusieve Projecten en Sociaal ondernemen. GiPSo kadert in het Perspectiefplan 2020 van de Vlaamse Overheid en is erkend door het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH). GiPSo vzw werd opgericht in september 2013 en krijgt sindsdien subsidies van de Vlaamse Gemeenschap.

Missie en visie

GiPSo wil:

- Woon- en dagbestedingsinitiatieven op maat van personen met een beperking op de kaart zetten.
- Onze initiatieven ondersteunen om de toekomst zelf in handen te nemen en het eigenaarschap van het project zelf te dragen. We nemen hierbij niets uit handen!
- Ervaring en expertise inzetten en mee zoeken naar verbindingen tussen alle betrokken partners.

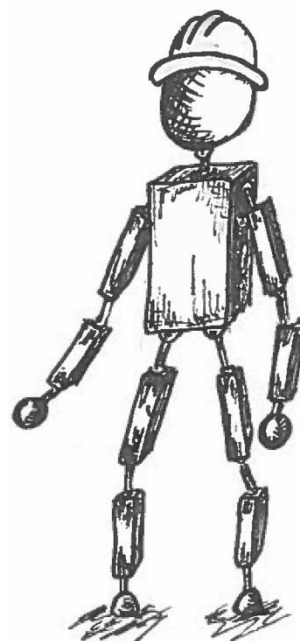
GiPSo doet dit vanuit de overtuiging dat iedereen zo zelfstandig mogelijk deel uit moet kunnen maken van de samenleving. We streven ernaar dat een persoon met een beperking zelf regisseur wordt van zijn of haar leven. Een eigen plek om kwaliteitsvol te leven versterkt de identiteit en rol in de maatschappij.

Onze kernwaarden zijn solidariteit, respect, gelijkwaardigheid en authenticiteit van personen met een beperking.

Coaching

De kern van onze ondersteuning bestaat uit een individuele coach die samen met jou op weg gaat om je initiatief uit te bouwen. Dit is een coach die ervaring heeft met het uitbouwen van initiatieven en zijn of haar expertise ter beschikking stelt om jou bij te staan. Je coach adviseert. Je coach ondersteunt jou. Je coach gaat met de groep aan de slag, of enkel met de trekkers van de groep. Je coach zet je aan tot denken of geeft je huiswerk mee. Je coach gaat met je mee op belangrijke gesprekken, of bereidt deze gesprekken vooraf samen met jullie voor. Doordat je coach actief is in jouw regio, is hij ook in staat je in contact te brengen met mogelijke samenwerkingspartners.

Veel bepaal je zelf, maar besef dat je coach ook een spiegel is die je mogelijk niet altijd wil zien. Om te voorkomen dat je ergens in vastloopt, zal hij je soms confronteren met een aantal van zijn bevindingen. Je aan het denken zetten, is zijn belangrijkste opdracht hierbij. GiPSo is slechts een gps: Je kiest zelf of je hem volgt of niet.

BIJLAGE 2: PROJECTEN IN DE KIJKER

In deze bijlage zetten we een aantal projecten in de kijker die gerealiseerd zijn met ondersteuning van GiPSO. Af en toe laten we hen in deze brochure aan het woord.

Think out of the box (www.thinkoutofthebox.be)

Think out of the Box is een huisvestingsproject in Schilde voor 12 personen met een verstandelijke beperking. Het is een plek om samen met hun vrienden te wonen en oud te worden. Think out of the Box is van start gegaan in 2012.

Casa di Mauro (www.casadimauro.be)

Casa di Mauro is een leefboerderij voor 9 buitengewone mensen. Het is een gezellige thuis met inwonende opvoedster, waar ze werken en wonen. Dagelijks de kleine dieren verzorgen en eten geven, samen activiteiten doen zoals knutselen, paardrijden, uitstapjes maken ... Ook het huishouden doen ze samen, ieder op zijn eigen tempo en naar zijn eigen mogelijkheden.

Bindkracht

(www.vzwbindingkracht.be)

Vzw Bindkracht biedt voor 12 jongvolwassenen met een mentale en /of fysieke beperking naast een warme woonomgeving ook dagactiviteiten aan, die vraaggericht opgebouwd worden. Ze zetten sterk in op eigen regie, solidariteit en sociale inclusie daar waar wenselijk en mogelijk. Op 1 juli 2017 zijn ze opgestart.

Bijs (www.bijs.be)

Bijs is een groep enthousiaste, hardwerkende ouders van kinderen met een verstandelijke en/of motorische beperking. Ze hebben voor 9 kinderen een huis gebouwd dat in januari 2018 open is gegaan: kleinschalig en zo familiair mogelijk.

De Kanteling

(www.leefboerderijdekanteling.be)

Leefboerderij De Kanteling biedt dagbesteding aan voor volwassenen met een beperking die graag actief bezig zijn in een groene omgeving. Men kan er in de moestuin werken, de dieren verzorgen, in de keuken fruit en groenten verwerken. De Kanteling is van start gegaan in september 2016.

Honk (www.honk.be)

Twaalf jongeren met een beperking -allen tussen de 18 en 25 jaar- dromen ervan om te gaan samenwonen met hun vrienden. Hun ouders zoeken een veilige en geborgen plek, waar ze samen een thuis en een toekomst kunnen uitbouwen. Hun HONK dus. Honk is in september 2016 gestart met dagbesteding, als tussenfase voor het woonproject.

De Kompanie (www.dekompanie.net)

De Kompanie is een inclusief creatief atelier dat vraaggestuurde dagbesteding aanbiedt aan jongvolwassenen met een beperking. De atelierwerking is actief sinds september 2013. Het woonproject voor 15 personen is in realisatie.

Wijzersterk (www.wijzersterk.be)

Wijzersterk is een ouderproject gestart door vier ouderkoppels met vier zonen, die elkaar kennen vanuit de G-sport. Van daaruit is het idee ontstaan om zelf de handen in mekaar te slaan. Ze bieden zinvolle en aangepaste dagbesteding in de regio Sint-Katelijne-Waver aan.